వి జ్ఞా ప న ము.

విషయాభిరతిమై లోకవృత్తములం దగిలి కడ లేని యిడుములఁ గాసిలి చిత్తవినోదనార్థ మెన్నఁడే నెదియే నొక సంగ్రథనముం గొని యందలిరసామృతముం గ్రోల నుంకించు తఱి నెట్టినాగరకులకైనను "ఈలోకారాధనచణుఁ డెవఁడు? ప్రకృతిపేశలమైన యీప్రకృతితత్త్వజ్ఞుని నిబంధమునం గల యంద మేమి?" అని సృష్టిని స్రష్టనుంగూర్చి కొంత విచికిత్స వొడముడు సాజము. కావుననే యవ్వారినిర్వృతికై "ఇటఁ బుట్టతేనె. అటఁ బులిజున్ను. ఇందుఁ జాఱపప్పు. అందు సంకుమదము. ఇవి పచ్చిపోఁకలు. అవి పసపుటాకులు—" అనుజాడ నందందుఁ గలవిశేషముల నందముగా నోపినకొలందిఁ జూపి వెలిఁబుచ్చుట కావ్యవనేచరుఁ డగుప్రతిప్రకటనకర్తను ముఖ్యధర్మమగుట నిప్పట్టున మనకును గాలవిలంబము కాకుండఁ బ్రరోచనకై రెండొకమాటలఁ జెల్లించుట పాడియకదా! అగుఁగాక! ముందు మనము చవిచూడనున్న క్షౌద్రపటలముం గూర్చిన దెవరు? 'కుమారధూర్జటి' వేంకటరాయామాత్యుఁ డని యీతని రెండవనామము. ఇతఁడు పాకనాటి యార్వేల నియోగుల వంశమువాఁడు. కాళియామాత్యునికొడుకు. ఆంధ్రభోజునియాస్థాని నలంకరించిన 'ధూర్జటి' కవిరా (ఆంధ్రవాఙ్మయప్రపంచపాలనలోఁ గృష్ణరాయనికిఁ దోడుసూపినదిగ్గజములలోనొక్కఁడగుధూర్జటి నెఱుంగనివారుం గలరా!) జీతని

పెదతాతయఁట. వీరిది భరద్వాజగోత్రము.ఆపస్తంబసూత్రము. జ్ఞానప్రసూనాంబికాకరుణాపాత్రము. ఇతఁ డీగ్రంథము నాకు వీటిరా జగుచినవేంకటాద్రియభ్యర్థనముపై నొనర్చెను. ఇందుఁ గృష్ణరాయభూపతి దిగ్జయము మొదలుగా యావచ్చరిత్రము వర్ణితమై యాతనికీర్తికిఁ బ్రఖ్యాపకమగుటఁ గృష్ణరాయవిజయ ము నాఁ బరఁగె. ఇక్కవికి ముందటివారును దరువాతివారును బండితకవులగుటం జేసి యీతనియొడలిధాతువులునై తముసహా జకవితాపవిత్రితము లగుటచే నీతనికవితయం దెచ్చటను గొఱం త దోఁప దని సహృదయులు విశ్వసించుచున్నారు. ఇకా- వ్యము శైలిలో నాతికఠినమై కావలసినరుచు లన్నియుఁ గలిగి సొబగుమీఱుచున్నది. సావిత్రీచరిత్రము,ఇందుమతీపరిణయము మున్నగునవి యీతనియితరకృతులు. కార్యాంతరవ్యగ్రుఁడ నైననేను తక్కుంగలచరిత్రాంశములు లోఁతులు పాఁతులుం ద్రవ్వి విమర్శించుభారము చదువరులకే వదలితిని. ఈగ్రంథ మునఁ గమ్మవారు కృష్ణరాయసార్వభౌమునిదండయాత్రలలోఁ దోడ్పడిన ట్లున్నందునఁ జాలకాలముక్రిందటనే మనకమ్మవారు ప్రఖ్యాతబలపౌరుషులని తేలుచున్నది. ఇందలి

"మాకరుణకుఁ బాత్రుండవు
ప్రాకటగతిఁ బద్యకావ్యఫణితిం జెపుమా,
శ్రీకృష్ణరాయచరితము
నీకవితాప్రౌఢి సుకవినికరము మెచ్చన్."

అనుదానింబట్టి చూడఁగా వశ్యవాక్కులైన మనపండితప్రకాం డులకును బ్రౌఢకవులకును నచ్చకపోయినఁబోయెఁగాక ! అప్ప టికే తెనుఁగునఁ గొంతకొంత గద్యకావ్యరచనానైపుణికూడ

వెలసి వెల్లువ లగుచుండె నని గ్రహింపఁబడుచున్నది. ఇంకను నిట్టివి బెక్కువిశేషములు గలయీయుత్తమగ్రంథమును జక్కనిపరిశ్రమచేఁ దగినంతవ్రాఁతప్రతులతోఁడుపాటున దిద్ది చక్కఁ జేసితిని. ఇందలిప్రమాదపతితముల ననుగ్రహమ్మైఁ దెలిపి పైముద్రణమునఁ దిద్దుకొనఁజేసి కరుణింత్రుగా కని విద్వద్వతంసులకుఁ గేల్మోడ్చి యింత విరమించెదను.

విబుధవిధేయుఁడు,

పంచాగ్నుల. దక్షిణామూర్తిశాస్త్రి.

శ్రీరస్తు.

కృష్ణరాయవిజయము.

పీఠిక.

శా. శ్రీసీతాసతితోడఁ గూడి భువనక్షేమంకరప్రక్రియో
ల్లాసం బొప్పఁగ లోకకంటకుల నెల్లం ద్రుంచి సత్కీర్తులన్
భాసిల్లన్ రఘువీరుఁ డెంతయును సంపత్ప్రౌఢి రక్షించు మీ
క్షాసద్వైఖరి నారివీటి చినరాజశ్రీమహారాయనిన్. 1

సీ. జగదధిష్ఠానభాస్వజ్జ్యోతి యగువాఁడు
బ్రహ్మాదు లవరుదురాయివాఁడు
చలిగట్టుపట్టినిఁ దళుకుమేనఁ గలాఁడు
చిఱునవ్వువెన్నెలల్ జిలుకువాఁడు
వాఁడు వీఁడనక యెవ్వనినైనఁ బ్రోచువాఁ
డఖిలదైవతగురుం డైనవాఁడు
లీలమై శూలంబుఁ గేలఁ బూనినవాఁడు
నలమేనిదొరతూఁపు గలుగువాఁడు

తే. కలితపంపాతటంబున నిలుచువాఁడు
శ్రీవిరూపాక్షశివుఁడు రక్షించు నెపుడు
నఖిలసద్గుణమణిపేటి నారివీటి
చిన్న వేంకటరాయనిఁ జెలువుమీఱ. 2

క. అంబానందనుఁడు మహా
లంబోదరుఁ డఖిలదివిజలక్షితనిజపా
దాంబుజుఁడు విఘ్నహారి ద
యాంబుధి మత్కృతిసహాయుఁడై ననుఁ బ్రోచున్. 3

క. వీణాధర బింబోపమ
శోణాధర మధుపనికరసురుచిరవిలస
ద్వేణీభర పద్మోద్భవు
రాణి లసద్వాణి నన్ను రక్షించు దయన్. 4

క. మద్వంశ్యుల కెల్లప్పుడు
సద్విద్యామహిమ యొసఁగి సత్కృపతోడన్
హృద్వనజములం దగుసం
పద్వైభవుఁ గాళహస్తిపతి నుతియింతున్. 5

తే. అమ్మ జ్ఞానమ్మ శ్రీకాళహస్తివిభుని
కొమ్మ వేలుపురారాలకులుకుబొమ్మ
సమ్మదమ్మున నిపుడు నాయెమ్మనమున
నెలకొని నితాంతసాహిత్యనియతి యొసఁగు. 6

సీ. ఏస్వామికారుణ్య మెనసినంతనె పటా
పంచ లై మాయాప్రపంచ మణఁగు
నేస్వామి యుపదేశమిచ్చినంతనె జీవ
పరమాత్మలకు నైక్యభావ మందు
నేస్వామి శ్రుతివాక్య మెదిరినంతనె భేద
వాదిమతంబులు వట్టి వోను
ఏస్వామిసామ్రాజ్య మిచ్చినంతనె పున
ర్జన్మంబు లేక మోక్షంబు గల్గు

తే. మోదవిస్ఫూర్తి దక్షిణామూర్తి శివుఁడు
తానె యై యవతరించి నన్ ధన్యుఁ జేసె
నట్టివేదాంతమహితవిద్యాధురంధ
రుండు కాశీపతిస్వామి బ్రోచు నన్ను. 7

తే. మూఁడుమాటల ధర్మంబు మొదలఁ దెలిపి
వెలుఁగునవ్వల వెలిఁగెడువెలుగుఁ జేర్చి
యద్భుతానంద మొనరించునట్టిబ్రహ్మ
కాచి మన్నన నసుఁ బ్రోచుఁ గరుణతోడ. 8

తే. పుట్టఁ బుట్టినవాఁ డౌటఁ బుట్టతేనె
లుట్టిపడునట్టిజిగిమాట లో నుప్పుమీఱి
రాముచరితంబు వర్ణించి రహిఁ జెలంగు
మొదటికవిరాజు నెంతు సమ్మోద మలర. 9

ఆ. ధరణి వ్యాసుఁ గాళిదాసు మయూరుని
మాఘు బిల్హణుని సమంచితగతి
నుతులు సేతు నెపుడు నతులితసంస్కృత
పటుకవిత్వగరిమ పట్టువడఁగ. 10

సీ. వాక్యాసనుం డనువాని నిక్కంబుగా
నలబ్రహ్మదేవుఁడే యని నుతింతుఁ
గుండలీంద్రసమాఖ్యఁ గొమరొందుకవిచంద్రు
ననువొంద శేషాహి యని తలంతు
శ్రీనాథవిఖ్యాతిఁ జెన్నొందుబుధవర్యుఁ
బుధసోత్తముఁ డటంచు బుజ్జగింతు
ధూర్జటిప్రౌఢిచే నూర్జితుం డగువాని
సాక్షా చ్ఛివుం డని సంస్మరింతు

తే. నవని మఱియును వెలసినయాంధ్రకవుల
నాధునికకావ్యకవుల యశోధనికుల
సారసాహిత్యసాహిత్యసరణి వెలయ
వర్ణన లొనర్తు రమణీయవాక్యములను. 11

చ. అపరిమితప్రభావుఁ డగునట్టిమహాకవిరాజు నెంచకే
నృపసభ యన్నరోవరము నెంచి యొకానొకచో వసింపుచుం
గృపణతతో బకాధముఁ డొగిన్ ద్విజరాజు హసించురీతి నే
రపువగఁబల్కుదుష్కవులఁ బ్రస్తుతి జేతు రెసత్కవీశ్వరుల్.

క. అని గురుదేవస్తోత్రం
బును కవినుతి కుకవినిందఁ బొలు పమరంగా
నొనరిచి ప్రబంధ మొక్కటి
యనువందఁగ రచనఁ జేతు నని తలఁచునెడన్. 13

సీ. నీలంపునికరంపు నెఱినింపు గలవాఁడు
డంబైనమణికిరీటంబువాఁడు
తోర మౌకస్తూరిగీఱునామము వాఁడు
మకరకుండలకాంతి మలయువాఁడు
కఱిమబ్బుజిగి నొప్పు మెఱుఁగు మేన్నిగివాఁడు
మొలకనవ్వులఁ గుల్కు మోమువాఁడు
జంకైదుతలలరాక్షసునిఁ గూల్చినవాఁడు
వానితమ్మునిఁ బ్రోచువలనువాఁడు

తే. తళుకుబంగారుసరిగంచువలువవాఁడు
తరళపంకేజరుచిరనేత్రములవాఁడు
రామచంద్రుండు కారుణ్యరసము వెలయ
నపుడు నాకలలోనఁ బ్రత్యక్ష మగుచు. 14

క. వత్సా నిను రక్షింపఁగ
వాత్సల్యం బొదవె నో భవన్మధురిమరం
గత్సారవచనకృతినం
దత్సరణిఁ మాకు నంకితము సేయఁదగున్. 15

తే. నేను శ్రీరామచంద్రుండ నిఖిలలోక
కర్త నగువాఁడ నీదుభాగ్యంబుకతన
నిపుడు ప్రత్యక్ష మైతి సందియమువలదు
వేగఁ గృతిసేయు మొకకథ వింత దనర. 16

తే. అనుచు నంతర్హితుం డయ్యె నమ్మహాత్ముఁ
డపుడు నే మేలుకొని మది హర్ష మలర
నెంత ధన్యుండ నని యెంచి యెద్దియేని
తగుప్రబంధము సేయంగఁ దలఁచి యుంటి. 17

తే. అంత నొకనాఁడు పొడఁగంటి నలరువిలుతు
వంటిచక్కఁదనంబున వలను మీఱి
సకలకవిరాజరక్షణోత్సుకత వెలయు
నట్టియార్వీటిచినవేంకటావనీంద్రు. 18

తే. అమ్మహారాజుదర్శనం బైనయంత
భోజుసముఖంబు గలిగిన తేజ మలర
మఱియు మఱియును నుప్పొంగుమధురరచన
బొడమి సంస్తుతిఁ జేసితి భూరిమహిమ. 19

వ. వెండియు నఖండ ఖండపరశు కుండలిపరిబృఢాఖండల
మహోద్దండవేదండ డిండీరపుండరీకపటీర హీర హారతార
తారకాచల నారదాపార పారద శారదా శారదశరదశర
రాజహంస విరాజమానకీర్తిచంద్రికా ధవళిత బ్రహ్మాండభాం

డుండును, భాండాగార భరిత నిబిడ ద్రవిణ మణిగణ గణనీయ వైభ వాధరీకృత వైశ్రవణుండును, శ్రవణభూషాయమాణ సుధా ముధాకరణ నిపుణ నిఖిల పురాణేతిహాసకథా ప్రసంగుండును,సంగరాంగణజయరమాంగనాసమాలింగిత నిజభుజాగ్ర జాగ్రత్ఖడ్గధారా విఖండిత విమతమండలీగళగళద్రక్తధారాప్రవాహాభినవ శోణభద్రా ప్రహర్షితరత్నాకరుండును, కరారవింద బంధురాంబురుహరేఖాద్యనేకశుభలక్షణ భ్రాజమానుండును, మానవతీమనోహరాకార రేఖావధీరితనవనలకూబర జయంత వసంత యామినీకాంతుండును, కాంతస్వకీయ బాహాప్రతాప ప్రభావిభాలిత రసాలసాల కిసలయ కింశుక ప్రసవ కాంచన కల్హార కురువింద కందళ దళ త్కనక కేతకీప్రసూనుండును, సూనృతవచోవినిర్జితహరిశ్చంద్రుండును,చంద్రనగధీరుండును,ధీరజనహృదయరంజక విహారుండును, హారకేయూరమకుటహస్తకటక ప్రముఖ నిఖిల భూషణాలంకారుండును, కారుణ్యరస పూరితాంతరంగుండును, తరంగవత్యాభీకగంభీరుండును భీరుజన సంరక్షణాంచత్కటాక్ష వీక్షుండును, క్షణక్షణవిచక్షణ క్షణతాభిరక్షితక్షితిసుర వారాశీర్వాద వర్ధితసప్తార్ణవమధ్య సామ్రాజ్యసంపన్నుండును, పన్నగాధీశ మేథాధురంధరుండును, ధరాధినాథ సభాంతర నిరంతర స్తవనీయ సరస సంగీత సాహితీభోజుండును, భోజోద్భవారమణసన్నిభ ధరాపాలన ప్రవీణుండును, వీణాధరార్హ మాధుర్యధుర్యవాగ్ధోరణీ సమన్విత కవితాలతా పునస్సముత్పాదనామోదవన్మహాకవీంద్రజాలాలవాలసంపూరితకనకవర్షుండును,

వర్షాశనప్రభృతి వివిధజీవనోపాయ ప్రదాన సమూహాయా యూన శ్రీరంగ కాంచికా శేషాచలాదిపుణ్యస్థలస్థితాశేషవిప్ర జనకృతస్తోత్రుండును, సదాత్రేయగోత్ర పవిత్రుండును, విచిత్ర శుభచరిత్రుండును, విరోధివరూధినీ హృదయపుటభేదనకర పరమశివకరసరసిరుహ ముహుర్ముహుస్తాడిత డమరుఢమఢ మారవ చమత్కారధిక్కారి భేరీవిరావ నిర్దళిత దశదిశాం తరుండును, శాంతరంజిత గుణగణోత్తరుండును, కర్ణాట కాశ్మీర కాంభోజ గాంధార సింధు సౌవీర మగధ ద్రవిడ కేరల కళింగ వంగ బంగాళ పాంచాలాది దేశాధినాథ దత్త బహువిధోపదాసమారబ్ధగంధసింధురసైంధవబంధురతదీ యసౌవర్ణమణిమయకోటీరకోటీరమాసాతత్యసమలంకృత నిజ గృహాంగణాభిరాముండును, సోమార్కవశచంద్రబలిదధీచిమరు న్నైచికీవిరోచన కుమార మందార తిరస్కరణ నిపుణ వితరణ గుణాభరణుండును, షడ్రసోపేతనిరతాన్నదాన ధురీణుండును, వివిధకళారసాభిజ్ఞుండును, మూరురాయర గండప్రచండబిరుదాంకుండును, ధరణీ వరాహాంకుండును, చాళుక్యనారాయణుండును, ఖడ్గనారాయణుండును, లోభి వేశ్యాభుజంగుండును, చంద్రవంశ పయఃపారావార సంపూర్ణ చంద్రుండును, రామపృథ్వీరమణ సాధ్వీమణి నాంచారమాంబా గర్భ శుక్తిముక్తాఫలంబును, నగుచిన్న వేంకటరాయ రాజదే వేంద్రుండు నిండువేడుకలు మెండుకొనఁ బండువెన్నలలవన్నెల చిన్నెలఁజెన్నలరుక్రొన్నెలరాలతిన్నెల నిగనిగల వగలుమీఱు మగరాలగోడలనీడలందురంగలించుక్రీడాపులినంపుఁగోణింగెల జెలంగురంగుల మెలంగువెలుంగులు గలదట్టంపుచుట్టుబవంతి

వింతజిగివంతపు రేకుసంతనలచే నలరు వంతుమీఱు గుజరాతి కెంపుసొంపు రాణించు బారిదూలంపుకంబంపుగుంపుల నింపల రుతళుకుటద్దంపు నిద్దంపుచెక్కడపు మిక్కుటపుదారబందపు చందపు కుందనపుతలుపు మెలపులం బొలుపు లగు వాకిళులఁ గట్టిన కట్టాణిమెట్టికలతొట్టికట్టుల ముంగిళ్ళ నెసంగు మెచ్చు గలబంగాళి నిచ్చలపు హెచ్చువిలువ పచ్చలపసడాలుసొగసుల నెసంగు కపురంపుటనఁటికంబముల డంబముల వెలయుతోర ణంబుల నలరుఘుమఘుమలం జెందు చందురకావిజిలుఁగుచందు వాలపొందు వాటిల్లుసాంబ్రాణిధూపవాసనలు గుబురుకొను చిత్తరువ్రాఁత పదాఱ్వన్నె జాళువామిన్నల నన్నుకొను నును కప్పురాలయొప్పున నొప్పుగొప్పరాలం గప్పు గొప్పయుప్పరిగ లోన నిందిరారమణచరణారవిందధ్యాన నిష్ఠాగరిష్ఠ శుభచర్యా ధుర్యు లగునాచార్యవర్యులును,నవార్యధైర్య వాదాసుమోద కర్కశ తర్కవ్యాకరణవేదాంతాది శాస్త్రార్థపరిజ్ఞానఘను లగు విద్వజ్జనులును, కావ్యనాటకాలంకార సారజ్ఞ రచనాగరిష్ఠులగు సత్కవిశ్రేష్ఠులును, సరసమృదులసంగీత విశారదపరాజిత నార దమునినాయకులగు గాయకులును, సర్వసర్వంసహాధీశ్వర ప్రధా నవర్గభృత్యప్రముఖులును, సుముఖు లై పరమానందకందళిత హృదయారవిందు లై కొలువఁ జెలువలరుచలువపై రాణిపావ డలు వడఁక నొకపడఁతుక వింజామర వీవ, వేఱొక్కబోఁటి కాళాంజికా ఘనసారవీటికా కరండ ముకురాది రాజద్రాజలాం ఛనంబులు కరంబుల వహింప, మఱొక్కకలకంఠిరత్నంబు రత్న కంకణ ఝణఝణత్కారంబు తోరంబుగాఁ గపురంపుబాగా లొసంగ, శృంగారవైభవంబు లెసంగ బంగారుహారంగు

సింగంపురతనంపుగద్దియపైఁ జేరోలగంబుండియొక్కనాఁడు.

తే. వితతకవితాప్రసంగసంగతుల నతుల 20
మతులఁ గృతు లయి కృతులు సంస్కృతపదాను
బంధబంధురరుచిరాంధ్రపదము లెసఁగ
రచనఘటియించుసత్కవుల్ ప్రణుతిసేయ. 21

క. కరుణాకటాక్షవీక్షణ
తరుణాంబుజముఖవిలాసదరహాసరుచుల్
మెఱయం గురువిద్వజ్జన
సరసానుమతి న్నితాంత చతురత వెలయన్. 22

సీ. నను భరద్వాజగోత్రుని సదాపస్తంబ
సూత్రుని బాంధవస్తోత్రపాత్రు
పాకనాటార్వేలవంశప్రసిద్ధుని
ధూర్జటిపౌత్రు బంధురచరిత్రు
సద్గురుకారుణ్యసంప్రాప్తవిద్యావి
హారుని శ్రీకాళహస్తినిలయ
చిత్ప్రసూనాంబికాశ్రీకరానుగ్రహా
సాదితకవితారసజ్ఞహృదయు

తే సారరచనాధురీణుఁ గుమారధూర్జ
టిప్రధానాగ్రగణ్యుఁ బటీరహీర
మహితసత్కీర్తి కాళియామాత్యపుత్త్రు
వేంకటార్యునిఁ బిలిపించి వేడ్క ననియె. 23

క. బాలుఁడ వయ్యును విద్యా
శీలుఁడవు గభీరమధురశృంగారకళా
లాలితచాతుర్యకవి

త్వాలోచననిపుణవేంకటామాత్యమణీ. 24

ఉ. చిత్రము గాఁగఁ జిన్నపుడె చేసితి వౌ రసముల్ చెలంగ సా
విత్రిచరిత్రముఁ మిగుల వేడుక నిందుమతీవివాహముఁ
స్తోత్ర మొనర్ప సర్హమగుసూక్తిగతిఁ రచియించి తౌఁగదా
ధాత్రిఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచితివి ధన్యుఁడ వౌర కుమారధూర్జటీ.

పంచచామరము.

కుమారుఁ గన్నతండ్రిభక్తి కూర్మిఁ గన్ననీ కహో
కుమారమణ్యధీశశంఖఘుంఘుమారవత్సన
త్కుమారతుల్యచిత్కళాభిగుప్తసూక్తి వింతయే
కుమారధూర్జటీ రసార్థగూఢరూఢవాగ్జటీ. 26

చ. తెలుఁగునఁ జెప్ప నేర్చితి సుధీజను లెల్ల సెబాసు ధూర్జటీ
భళియనఁదళుక్కుగుల్కువగ బాటిలు తేట తెనుంగుమాటలఁ
మెలకువఁగాంచు బెళ్లు జిగిమించఁబ్రబంధములఁఘనంబుగా
బలుకులముద్దరాలిజిగిబంగరుటం దెరవల్ చెలంగఁగఁ. 27

ఉ. ఒక్కొకవింతహొర నిజయుక్తుల సూరిజనుల్ నుతించఁగాఁ
జక్కనిమాట లెంతయు రసస్థితి ముందర బాఱుదీఱఁగాఁ
జక్కెరలొల్కఁదేనియలుసారెకుఁజిల్కగభవ్యకావ్యముల్
గ్రక్కునఁ జెప్ప నేర్తు వనఁగా వినఁగా గడు వేడుకయ్యెడిఁ.

చ. స్తుతమతి వైనయాంధ్రకవిధూర్జటిపల్కుల కెట్లు గల్గెనో
యతులితమాధురీమహిమ నాముసు మీ పెదతాత చాలస
న్నుతిఁ గనెఁ గృష్ణరాయలమనోజ్ఞసభఁ వినుమీవునట్లు మ
త్కృతబహుమానవైఖగులఁగ్రీర్తివహింపుముధాత్రిలోపలఁ

క. మాకరుణకుఁ బాత్రుండవు
ప్రాకటగతిఁ బద్యకావ్యఫణితిం జెపుమా

శ్రీకృష్ణరాయచరితము
నీకవితాప్రౌఢి సుకవినికరము మెచ్చన్. 30

తే. అనుచు బంగారుకడియములు హారములును
తాళి చొకట్లు జాళువాతగటిసాగ
రంగలరుపట్టుపచ్చడా లుంగరములు
తళుకుజిగిమేల్మిసరిపెణుల్ దయ నొసంగి. 31

క. ఉరుధాటీఘనఘోటీ
వరశాటీస్వగ్రహారవాటీచిత్ర
స్ఫురితమణిపేటు లాదిగ
స్మరకోటిసమానుఁ డతఁడు సమకొల్పి కృపన్. 32

తే. సారఖర్జూర కదళికా నారికేళ
ఫలసముత్కర చందనకలిత కుంకు
మములు గస్తూరియును సంకుమదము మొదలు
గాఁగఁ గర్పూరవీటికఁ గరుణ నొసఁగె. 33

ఉ. అందుల కెంతయుం బ్రమదమందుచు రాయలవారలారనా
డెందమునందుఁ గల్గినటు లీవి నొసంగె ధరిత్రిలోన నీ,యం
దమునన్ రసజ్ఞు లయినట్టిదొరల్ గలరే యటంచు నే,బొం
దుగఁగృష్ణరాయకథఁబొల్పగుకావ్యముఁజేయఁబూనుచున్.

తే. అమ్మహారాజుతోడ నిట్లంటి మఱియు
జనవరేణ్య భవద్వాక్యసరణి నిపుడె.
కృతి యొనర్చెద నిదియు నంకితము జేయు
టెవ్వరి కటన్న నవ్విభుఁ డిట్టు లనియె. 35

క. శ్రీరాముని కంకితముగ
గారవమునఁ జేయు మనఘ కడు శీఘ్రముగా

శ్రీ రంజిలు నీ కనవుడు
నౌర మహిన్ భాగ్య మబ్బె నని కడువేడ్కన్. 36

— షష్ఠ్యంతములు. —

క. శ్రీజనకనందనాస్తన
రాజత్కుంకుమకళాభిరాజితవక్షో
భ్రాజితభూషణఘృణికి మ
హాజినటద్విజసామజావళిసృణికిన్. 37

క. చండతరదివ్యసునిశిత
కాండునకు నజాండభాండఘటనాఘటనో
ద్దండునకు నండజాధిప
కాండునకున్ సుగుణరత్నఘనకాండునకున్. 38

క. శారదనీరదనారద
పారదహిమతారహారబంధురకీర్తి
శ్రీరమ్యునకున్ సద్వి
ద్యారహితజనాళిమానసాగమ్యునకున్. 39

క. రామునకు సర్వజగదభి
రామునకున్ విజితపరశురామునకు ముని
స్తోమస్తుతబహువైభవ
ధామునకు సురారివరసుధాధామునకున్. 40

క. ఆర్వీటివంశ చినరా
జోర్వీరమణాభిరక్షణోత్సుకునకు గం
ధర్వాదిదివిజనుతునకు
సర్వజ్ఞునకున్ సమస్తజగదీశునకున్. 41

వ. నావిన్నవింపం బూనిన కృష్ణరాయవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునకుం గథాప్రారంభం బెట్టి దనిన. 42

ప్ర థ మా శ్వా స ము.

కథాప్రారంభము.

సీ. శ్రీరఘూరమణవిహారహారిగృహంబు
బహుశోభనాన్వితప్రత్యహంబు
సతతపౌరజనాచరితవిస్తృతమహంబు
దుర్వారచతురంగధూర్వహంబు
శ్రమహరత్సుమగంధసహితగంధవహంబు
దీపితారాతిగర్వాపహంబు
నాయికానాయకోన్నతరహఃకలహంబు
సర్వవస్తువ్రాతసంగ్రహంబు

తే. మహిని రహి మీఱు నౌర పంపానదీత
రంగసంఘుమంఘుమారవవిధూత
జాహ్నవీనిమ్నగాసుధాసాగరంబు
విజయనగరంబు సుజనసంవిత్కరంబు. 93

ఉ. శ్రీ దళుకొత్తఁ దత్పురినిఁ జెన్నగుమేడ లనంతరత్నసం
ఛాదనలీలఁ జెంది వరుసన్ బహు రాజమరాళసంతతా
హ్లాద మొనర్చుచున్ ఘనసుధాంశుపరిస్ఫురణావృతిస్థితిన్
మేదినిఁ జూడఁ జూడ నెలమి న్శరదంబుదరేఖలో యనన్

మ. తనసాలస్థితిఁ జూచువారికి యథార్థంబై తగం గోట యొ
ప్పు నవీనద్యుతిఁ గొమ్మ లంబరమునన్ బొల్పార సంబద్ధర

త్ననికాయంబులు కాయలున్ ఫలములాదారిం బ్రకాశింపఁగా
ఘనతన్ జాలకజాలముల్ దళములుం గన్పింప నాప్రోలునన్

సీ. పార్శ్వస్థగిరిదరీపద్మరాగప్రభల్
పాలు పైనకుంకుమపూఁత లనఁగఁ
దుంగభద్రానదీతోయబిందువ్రాత
ములు సుపాణిమెఱుంగుమ్రుగ్గు లనఁగ
నికటాద్రిజపటీరనికషణజ్వలనధూ
మములు సాంబ్రాణిధూమము లనంగ
మందానిలోద్ధూతమాకందఫలపరం
పరలు నైవేద్యసంపద లనంగ
తే. నౌర యకృతప్రయత్నోపచారగరిమ
లమరె నని దివ్యమునులెల్ల నభినుతింప
సకలనిత్యోత్సవంబున సంతతమును
హరిహరగృహంబు లలరుఁ దత్పురమునందు. 46

సీ. తతరజోగుణవృద్ధిఁ దాల్చుచు సతతంబు
రాజహంసాధరీకరణ మొనర్చె
దానభోగాసక్తిఁ దప్పక నిరతంబు
సురపానహితయుక్తిఁ జూడనేర్చె
భూకాంతహితసూక్తిఁ బోరయనియొకపద్య
ఫణితిని దుర్దైత్యగణము నెంచెఁ
దనశక్తిఁ దలఁచి యుండకయె మున్ బోరి వి
శ్వామిత్రుఁ మంచివాఁ డనుచుఁ బల్కె

తే. నరయఁ జదు వెంత యాచారపరత యెంత
కవి యనుట యెంత సామర్థ్యగరిమ యెంత
యనుచు నవ్వుదు రచటిధరామరోత్త
ములు విధి గురు భృగుజ వసిష్ఠుల నయారె. 47

సీ. గురుకర్ణహరణదుష్కరమహాధర్ముఁ డై
మును పేడి యనిపించుకొనక యున్న
నొకశిఖండికి చాల నొద్దిక యై బ్రహ్మ
చర్యవ్రతునిఁ జంపఁ జనక యున్న
నాయుధంబులు మాని ప్రాయోపవిష్టుఁ డౌ
పుణ్యాత్ముకర మేయఁ బూన కున్న
దురములో నొకగొల్లదొర సహాయుఁడు గాక
కలకాలము స్వశక్తి గలిగి యున్న
తే. మెచ్చవచ్చును విప్వచ్చు హెచ్చు గాఁగ
ననుచు బ్రహసింతు రధికబలై కరణజి
తారివీరులు నసహాయశూరు లైన
శాట్కుమారులు తత్పురీరత్నమునను. 48

ఉ. ఎప్పుడుఁ గోటికిం బడగ లెత్తినవారు మనీష శేషునిం
దప్పులువట్టువారు వరదానవిభూతినిఁ గర్ణముఖ్యులం
దెప్పెడివారు ధర్మములు దిక్తటులన్ వెలయించువారు నై
యప్పురిలోనివైశ్యులు సుఖాన్వితులై వసియింతు రెంతయున్.

ఉ. హృద్రమణీయవారిజదరీభ్రమరీభవధీశు లప్పురీ
శూద్రులుఁ విప్రభక్తిజయశోభలభద్రులు జన్యరంగసా
భద్రులు ధైర్యనిర్జితసుపర్వమహాద్రులు దాతృతానిలిం
పద్రులు సర్వసస్యబలభద్రులు బొల్తురు సద్గుణోన్నతిన్. 50

చ. రతిపతిమోహనాస్త్రములు రత్నశలాకలు కాంచనోజ్జ్వల
ప్రతిమలు మల్లికాలతలు పద్మజునంచలు నాట్యశాస్త్రదే
వతలు సుధాంశురేఖలు ప్రవాళపురెమ్మలు ముద్దుగుమ్మ ల
ద్భుతనవయౌవనాకృతులఁ బొల్చినతత్పరివారకామినుల్.

మ. వరుసన్ బృంహితహేషగర్జలెసఁగన్ వర్షాంబుధారాగతిన్
వరగండద్వితయీగళత్పృథుఘురీవారంబు లుప్పొంగ న
ప్పురమందున్ గజబృందముల్ దనరునంభోధిస్థలోత్క్రాంతసం
చరదద్రీంద్రములో యనంగ నవరాజన్నీలమేఘోన్నతిన్.

సీ. ఒక్కనిబ్బరముగా హయరుమత్తుపరువెత్తు
సళ్ళించుకళ్ళెముల్ ఘల్లనంగ
మళ్ళించుచీరైనమలఁచినవలయాద్రి
దాఁటి క్రమ్మఱ వచ్చుదాఁటు వెలయ
గడువడిఁ జేసన్న కంఠ మాస్ఫాలింప
చౌకముల్ రవ లెచ్చ సంచరించు
చండవేగంబులై రెండువీథుల జుట్టు
వేడెముల్ వచ్చు ప్రవీణగతుల

తే. నౌర సాదుల నెమ్మేను లలయ నీక
వన్నియకడాని రెండంకె వన్నె లలరఁ
దత్పురీరత్నమూత్న గాంధారసింధు
బాహ్లికారట్టకాంభోజపటుహయములు. 53

సీ. మధురసాధికసుధామధురసారోల్లస
న్మధురసావల్లరీమహిమతోడ
సురసాలతుల్యభాసురసాలవనమధ్య
సురసాలజంబీరతరులతోడఁ

బున్నాగహితసూనపున్నాగసంచర
త్పున్నాగకైతకస్ఫురణతోడ
బాలికారమణీయ పాళికాసవమధు
పాళికాసారసంపదలతోడ
తే. మల్లికావల్లికాగిరిమల్లికామ
తల్లికలతోడఁ దాళహింతాళకదళి
కావకుళసంఘములతోడ ఘనత మీఱు
నౌర విద్యానగరమహోద్యానతతులు. 54

సీ. చిగురాకుపైఁ గెంపుసొగసయ్యె బింబోష్ఠ
యది ప్రవాళప్రౌఢి నలరుఁ గాదె
అలులు నీచూపుల కలరునే చపలాక్షి
పైఁడి నల్గినవానిపస యదెంత
గోరంటవిరిగుత్తిసొరంటునె లతాంగి
చెల్లఁబో నీ కేల గిల్ల నగునె
ఆననపరిమళం బమరునే చంద్రాస్య
పలచువారికి లేవె వలపువిరుల
తే. టంచు భావార్థగూఢవాక్యములు మెఱయ
సరససాంబ్రాణిధూపవాసనలవిరులు
విటుల కంపిత్తు రప్పురివీథులందుఁ
బూలసరు లమ్ముప్రాయంపుఁబూవుబోండ్లు. 55

వ. మఱియు నప్పురవరంబు కరంబు తిరంబైన శృంగారంబు నం దనరుచుఁ బనరుచులం బ్రచురంబులై యంబరమణీ వితానంబుల నవలఁ ద్రోయం గలమెఱుంగుల రంగలరు బం గరుహారంగుల నెసంగి చెంగలువరారాలఱాలు గీలుకొను

ప్రహాసులహాయవులముఱవుల మురువు మీఱి ధరాపురంధ్రీ
చరణనూపురం బనం దగి ధర్మపుంగవమహోన్నతం బగు
మూఁపురం బనం గల పురద్వార పృథుగోపురంబు సవిధ
వివిధ హేమకూటమతంగప్రముఖనిఖిలధరాధరంబులమించి
గోపురోపరిలోకంబులఁ గ్రమక్రమంబులనధిగమించినయౌ
న్నత్యంబున సత్యలోకపర్యంతంబు సాంతత్యంబు గనుటఁ
దదీయవైచిత్ర్యంబుఁ గనుంగొని తనకన్న మిన్న యగు
సృష్టిచాతుర్యంబు గన్నపురుషవర్యుం డెవ్వఁడిది నిర్మించె
నో యని యద్భుతంబున దద్వైదగ్ధ్యసాకల్యసమ్యగ్వీక్షా
మతిం జనుదెంచి యంతరిక్షంబున నిల్చినవిరించి వెంట నం
టివచ్చిన నిలింపశింపాలకాంగు లని యప్రతిమానఖచిత
ప్రతిమానికరంబుల నంతగపురసౌధవీథికాజాలమార్గంబుల
నిరీక్షించుఁ జంచలాక్షులనిద్దంపు ముద్దుమోములఁ దద్ద
యుం బ్రోదు సుద్దదిద్దడపు పచ్చరాగచ్చుమేల్మచ్చుల నిచ్చ
లపు సోరణగండ్లదారిం గనుంగొను పురాంగనల ముచ్చట
లెచ్చు జిలిబిలిపలుకులకులుకులకు మెలఁకువ లెసంగ ననంగ
సంగరసమయగళరవంబులం దలంపించు కలరవంబుల కల
రవంబు విని ముఖారవిందంబుల నెలనవ్వు లొలయ సొల
యునిజాననంబులం దప్పక చూచు ప్రియునిచెయువులకుఁ
గలకల నగుచు సరసంబులు మెఱయ వినయంబులు నెఱయు
వారలతోడ మందిరాళిందబహిర్ద్వారవజ్రనిర్మితవితర్దికలం
గూర్చుండి చతురలై చతురంగద్యూతలీలాలాలసలగు వార
బాలామణుల కటాక్షవీక్షణంబులను క్రొవ్వాడితూఁపులు
గాడిన డిందివలరేని వేఁడిమిం బొంది పోఁడిమి దక్కిచిక్కఁ

బడి యొక్కొక్కనెపమ్మున నవలఁ జను విటులచటులవాక్ప
టిమలం బిలుచుపడుచువగపూవిలువచెలువలచెలువలరు
పలుకుజలువల కలకల నలరులు గొనం దొరసి బోటులయట
మట లాకర్ణింప నింపొనరుసొంపు పెంపులం జాణతనంబున
నుత్తరంబు లొసంగుచమత్కారంబులు వినుపరాకున బేరం
బు లాడందడబడు వైశ్యకుమారుల యంగళ్ల చెంగటిముం
గిళ్ల నిండియుండు కుంకుమసంకుమదకర్పూరచందనాగరు
కస్తూరికాది పరిమళవిచిత్రవర్ణి కావివిధపట్టాంబరంబుల
నలంకృతంబు లగువిపణికలతోరంబు లగుపచ్చతోరణంబుల
తోరణంబు లొనర్చు ప్రతిభవనాంగణప్రవర్ధితంబు లగు
పాళికా నారికేళ పాళికలనీడల జాడల నాడాడం జూడ
జూడ వేడుక నాడుచుండు బాలురయాటపాటలకు మోహం
బు గదుర గ్రక్కున నక్కునం జేర్చుకొనుతల్లు లగువనితా
మతల్లులతనూవల్లుల నల్లువితంబు లగుభూషణద్యుతుల
హాళ్లీసకంబులగుసువర్ణాంశుకంబులం గదలించుకమ్మదెమ్మెరల
చలాచలంబులగు గగనభాగధగద్ధగాయమాన సౌధయూథ
నవీనకేతనప్రభావిభాసితంబులగు రాజమార్గంబులం గట్టిన
నవరత్ననూతనకిరణంబులు ధరారమణీఘనాభరణంబుల
రత్నంబులనంగనుపట్టు నమరావతిరీతి సుధర్మాభిరామవిబుధ
నికరరంభాచిత్రరేఖావిచిత్రంబై హస్తిపురంబుభాతి శాంత
నవరాజరాజ గురుకృపాలంకృతం బై యింద్రప్రస్థంబుచందం
బున యుధిష్ఠిర భీమార్జునకీర్తిధుర్యం బై ద్వారకానగరప్ర
కారంబున నచ్యుత ప్రద్యుమ్న బలభద్రభాసితంబై భోగ
వతియందంబున ననంతకుండలీంద్రప్రముఖపున్నాగవిరా

జితంబైసరోవరంబువిధంబునంగువలయద్విజాశ్రయంబునుం గమలాభిరామంబు నగుచు నాలస్యంబు నితంబినీగమనంబులయంద, చాంచల్యంబు చంద్రాననాలోచనంబులయంద, వక్రత్వంబు చక్రస్తనీనీలాలకంబులయంద, కాఠిన్యంబు బాలామణీకుచద్వయంబులయంద, చోరత్వంబు మానినీమానధనంబులయందునుం గాని మఱెందును లేక సర్వశుభలక్షణంబులఁ జెన్నొందునప్పురంబున కధీశ్వరుండు.

ఉ. శ్రీరమణీమనోరమణసేవనతత్పరుఁ డబ్జసంభవ
శ్రీరమణీయకీర్తినిధి చిత్తజసన్నిభమూర్తి విద్విష
ద్వీరభయంకరప్రకటవిశ్రుతశౌర్యధురంధరుండు నా
వీరనృసింహరాయపృథివీపతి బొల్చు నఖండసంపదన్. 57

సీ. తనకీర్తిచంద్రికల్ దశదిశాభామినీ
కమనీయకౌశేయకములు గాఁగఁ
దనప్రతాపద్యుతుల్ ఘనవైరిరాడ్గర్వ
తిమిరౌఘబాలాతపములు గాఁగఁ
దనసద్గుణావళుల్ వలధివేష్టితధరా
వితతార్థికల్పకలతలు గాఁగ
దనవచోనిచయముల్ వినుతవిద్వత్కవీం
ద్రమణికర్ణావతంసములు గాఁగఁ
తే. ధరణిఁ జెలువొందు నిజఖడ్గదళితవిమత
మండలోద్ధండవేదండమండలుండు
మండలీకృతచండకోదండగళిత
కాండదుస్సహుఁ డాధరాఖండలుండు. 58

ఉ. అంచితకీర్తి యన్నరవరాగ్రణి ప్రొద్దున నొక్కనాఁడు మే
ల్కాంచి ధరామరద్వయినిఁ గన్గొని శ్రీహరినామకీర్తనల్
మంచిపురాణముల్ బుధసమాజము దెల్పఁగ నాలకించి మో
దించి ప్రభాతకృత్యములు దీర్చి సత్కృతిఁ బంచివారలన్.

తే. కళుకుబంగరువన్నె బంగరు మెఱుంగు
రహిఁ జెలంగుజగాహజారంబులోని
చికిలితుమ్మెదవగ లానుచిత్రమణుల
డంబు మీఱినసింహాసనంబు మీఁద. 60

సీ. మొగి సలాము లొనర్చు ముదముతో దవ్వుగ
భయముతోడ వజీర్లు బారు దీఱ
సాష్టాంగముగ మ్రొక్కి సామంతనృపకోటి
కోటీరమణిఘృణి గ్రుమ్మరింప
మన్నీలు బాంధవుల్ మన్నన ల్గలవార
లోకదండ సంతోషయుక్తి నుండఁ
గానుక ల్గొని వచ్చి గౌరవం బలరంగ
బాళెంపుదొరగుంపు ప్రస్తుతింప
తే. దండిభవభూతినిభు లైన దండికవులు
సరసవిద్వత్కవుల్ దనసరస వెలయ
వనిత లిరుగడఁ బైఁడిపావడలు వీవఁ
బ్రమద మలరంగఁ జేరోలగమున నుండె. 61

వ. తదనంతరకథావృత్తాంతం బెట్టిదనిన. 62

చ. అనుపమితప్రభావయుతహరిచరిత్రధరాసుతామనో
వనరుహమిత్ర మిత్రకులవారిధినాథనిశాకళత్ర స

జ్జనవనచైత్ర వైద్యుతనిజద్యుతిమద్ఘననేత్ర లోకపా
వననిజనామకీర్తననివారితభక్తవరాఘ రాఘవా. 63

క. శరదిందువదనకుంద
స్ఫురదంచితరదన దివిజమునిహృత్సదనా
యరవిందదృశాళిమనో
హరనిజకేలనజితాఖిలాసురకదనా. 64

మాలిని. హరిదృగ్బంధురా హారయుక్కంధరా
నీరజాతేక్షణా నిత్యసత్యక్షణా
ధీరసన్నాధితా దివ్యరాడ్వందితా
భూరివిద్యానిధీ భూమిజాసేవధీ. 65

గద్యము. ఇది శ్రీమదోరుగంటి కాశీపతిసద్గురురాజయోగీంద్ర చరణారవింద మనోవిహార నిరంతరానందకర రాజయోగ సామ్రాజ్య లక్ష్మీధురంధర స్వస్వరూపానుభవసంపన్న జ్ఞాన ప్రసూనాంబికా కాళహస్తీశ్వరకరుణాకటాక్షవీక్షణప్రసాదిత కవితాచమత్కార కాళయామాత్య లక్ష్మాంబికాదత్తపోల మంత్రిగురువమాంబికాకుమార ధూర్జటిప్రణీతంబైన శ్రీకృష్ణరాయవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

కృ ష్ణ రా య వి జ య ము

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ విలసదారువీటిక
లావిర్భావచిన వేంకటాధిపరత్నా
ప్రావీణ్య భక్తగణ్య ద
యావృత కోదండరామ యతులితధామా. 1

సీ. అందంబుగ నలికమం దొప్పుతిరుమణి
తిరుచూర్ణమును వింత మెఱుఁగు లీన
నిద్దంపుఁ జెక్కుల ముద్దుగుల్కెడి కాని
కుండలంబుల కాంతి మెండుకొనఁగ
శంఖచక్రాకీర్ణ సౌవర్ణ మకుటముల్
ధళధళద్ద్యుతులు దిక్తటుల నించఁ
బదియాఱుమూరడంబపుటంచుకమ్మిడాల్
కంచిదోవతిచెల్వు మించు లెసఁగ

తే. కంఠవలమానవనమాలికల్ రహింపఁ
గేలఁ బద్మాక్షమాలికల్ గీలుకొల్పి
వియ్య మందంగ ధారాళశయ్య సత్ప్ర
బంధరావంబు నెఱయంగఁ బ్రౌఢి వెలయ. 2

క. కడువేడుక నడుగడుగునఁ
బుడమిని సాష్టాంగముగను భుజముద్రలతో
నడుగులకు మ్రొక్క జనముల
నడియందాసోహమనెడియార్భటు లెసఁగన్. 3

సీ. ఆచార్యకరుణ చక్రాంకనమ్ములు మీకు
నింతవఱకును లే దేమి రోరి
మీతండ్రి తాత మాచేత శిక్షితు లైరి
మీ రెఱుంగరె చిన్నవారు గాన
తిరుమాళిగెకును రా దిఱదొ యిన్నాళ్ళ
వలెఁ గాదు మించె నైశ్వర్య మార
మంచిది యైన నే మాయె లే దయచేసి
నారము లేదు లే నేర మిదిగొ
తే. దీర్ఘమును బ్రసాదము మీకుఁ దెచ్చినార
మనుచుఁ గొంద ఱొసంగుచు నద్భుతముగ
వెంట నిజశిష్యగణములు వేలు గొలువ
వైష్ణవులు వచ్చి రపుడు భూవరునిసభకు. 4

ఉ. పొంకపుపట్టెనామములు పొల్పగుమే ల్తిరుచూర్ణ రేఖలున్
చంకల తాళికాదళవిసారితపేటికలున్ భుజంబులన్
సంకును చక్రము ల్గలుగుసాత్తనివా రరుదెంచి రప్డు డా
పంకజనాభపాదయుగభక్తులవెంబడి సందడించుచున్. 5

సీ. చిత్రవస్త్రములతో సిగలపైఁ గట్టిన
శివలింగము ల్పాలఁ జిందులాడ
కర్ణాంతవిశ్రాంతఘనఫాలభసితత్రి
పుండ్రగంధాక్షతస్ఫూర్తు లమర

స్ఫటికప్రవాళవిస్ఫుటభుజాంతరనట
ద్భద్రరుద్రాక్షనైపథ్య మలర
గటిని గట్టిననీరుకావిదోవతిచాయ
లెట్టగన్నెరుపూల నీసడింప
తే. హార మహాదేవ పార్వతీశ్వర యటంచు
వెంట శైవద్విజుల్ గొంద ఱంటి రాగ
సథ్యయనధుర్యులైనయారాధ్యవరులు
సరగ నరుదెంచిరి నృపాలుసముఖమునకు. 6
ఉ. వచ్చినయమ్మహాత్ములకు వందనము ల్ఘటియించుచు న్విభుం
డచ్చెరు వొప్పఁగా మణిమయాంచితకాంచనపీఠసీమలం
దచ్చినభక్తినుంచి వినయంబు జనింప శుభోక్తి మించ వా
రిచ్చుప్రసాదతీర్థముల నెంతయుఁ గైకొని వేడ్కనిట్లనెన్.
శా. శ్రీరంగస్థలశేషశైలముఖ లక్ష్మీనాథదివ్యస్థలిన్
శ్రీ రంజిల్లఁగ వైభవోన్నతులచే జెన్నొప్పునే నావు డా
ధీరశ్రేష్ఠులు తావకాంచితయశస్తేజోవిరాజన్మహా
జ్ఞారూఢి న్సకలోత్సవంబులును బొల్పొ నన్న హృష్టాత్ముఁడై.
తే. పాంచభౌతికలింగప్రభావలీల
నలరునేకామ్రజంబుకేశులకు ధారు
ణీశ్వరునకును గాళహస్తీశ్వరునకు
నలచిదంబరునకు వేడ్క లలరు ననుచు. 9
శా. గారా మొప్ప గభీరసూక్తితమ యోగక్షేమముల్ ప్రాథులౌ
నారాధ్యు ల్దెలుప న్బళీ యనుచు నత్యంతప్రమోదాప్తినెం
దే రాజన్మణిభూషణాంబరతతుల్ తేజిల్లుగ్రామాళి వే
ర్వేఱన్ వారికినిచ్చిపంపెహృదయావిర్భూతకారుణ్యుఁడై.

శా. ఆక్షోణీరమణాగ్రగణ్యుఁడు విరూపాక్షేశ్వరస్వామికిన్
రక్షాశిక్షకుఁడై నవిట్ఠలునకున్ రంజిల్లునిత్యోత్సవం
బక్షయ్యంబుగ మించునంచు నిజభృత్యశ్రేణి దెల్పన్నితాం
తక్షేమంకరుఁడై పురీజనులు నానందంబునం జెందఁగన్. 11

పంచచామరము.

దణాయలున్ దలారులున్ ముదంబునం గ్రమంబుగా
క్షణక్షణంబునం బరాకు సారెసారె దెల్పఁగా
రణాంగణావధీరితారిరాజరాజియై శుభే
క్షణక్షణాభివీక్ష్యరక్ష్యసత్కవీంద్రపాళియై. 12

వ. తత్సభాసదులం గనుంగొని. 13

క. వెలయఁగ విద్యారణ్యులు
చెలువల*రం గని పురంబు సేయక మునుపే
కొలఁది దనరారు నీస్థల
మిలలో నిచ్చటి మహత్త్వ మెందునుగలదే. 14

శా. విద్యారణ్యు లనంగ నెవ్వరతఁ డేవిద్యం బ్రకాశించె నీ
హృద్యం బైనపురం బొనర్చునిభవం బెలాగునం గాంచెనో
చోద్యంబయ్యెడిమీరువిన్నకథ యిచ్చో లెస్సగాఁ దెల్పుఁడీ
యాద్యంతంబునటన్నఁ దత్సభికులాహ్లాదంబుతో నుండఁగన్.

మ. రమణీయాభ్రతరంగిణీఘుమఘుమారావార్థగంభీరవా
క్క్రమజంఝానిలధూతదుష్కవిమహాగర్వాభ్రసంఘుండు దు
ద్యగ్రమణీమౌక్తికహారబంధురయశోరాజద్గుణాఢ్యుండు డిం
డిమపుంభావసరస్వతీంద్రుఁడనియోగీవింబ్రకాశించుచున్.

* రఁగ నీపు.

క. స్వామీ విద్యారణ్య
స్వాములచరితంబుఁ దెలుపవలె నంటిరిగా
యీమానవులకు నమ్ముని
సామర్థ్యం బెఱుఁగ వశమె జగతీరమణా. 17

మ. నరు లజ్ఞానవిమోహితాత్ములగుటన్ రక్షించఁగా నెంచి శం
కరుఁడే శంకరుఁడై విభేదమతముల్ ఖండించి వేదాంతశా
స్త్రరహస్యస్థితిఁ దెల్పఁగా నతఁడె విద్యారణ్యమూర్తిన్ జగ
ద్గురుఁడై తోఁచెఁ దదీయవైభవము లెందున్మెచ్చఁగాశక్యమే.

తే. సకలవిద్యాప్రవీణుఁడై జనవరేణ్య
యమ్మహాత్ముని శ్రీలక్ష్మి ననుసరించ
మహితచింతామణీమంత్రమర్మ మెఱిఁగి
సార్తిక్వోన్నతిఁ బెక్కేండ్లు జపముఁ జేసె. 19

వ. అమ్మునీంద్రచంద్రుండు వెండియు నఖండవిద్యాసుధాసాగ
రంబునఁ బొడమిన రత్నంబుకై వడిం దనరు తనకు నమ్మహా
దేవితోడు గావలయు ననితదీయసాక్షాత్కారం బపేక్షించు
తీవ్రతకుం గరుణించి యొక్కనాఁడు. 20

సీ. కలువలు వెదజల్లుకలికిచూపులతోడ
ముద్దుగుల్కు మెఱుంగుమోముతోడఁ
గుందంబు నణఁగించుమందహాసముతోడ
విలసిల్లువాలారువేణితోడ
మించుల నలరించు మేల్మిసొమ్ములతోడఁ
దమ్మిపూ లనురుహాస్తములతోడ
శ్రీహరికానగోటిచెక్కునొక్కులతోడ
దళుకుమించుకడానివలువతోడఁ

తే. గాముఁ గన్నమ్మ నలమేనిసామికొమ్మ
కమ్మపూరెమ్మ యపరంజికళుకుబొమ్మ
కలిమిముద్దులగుమ్మ సత్కరుణ గ్రమ్మ
నమ్మునీంద్రునిమ్రోలఁ బ్రత్యక్ష మగుచు. 21

తే. వరమువీశ్వర వేఁడుము వర మటన్న
కరము మోడ్చుచు సంతోషకరము గాఁగఁ
బరమసద్భక్తి వెలయఁ దత్పరమతీవ్ర
భాసమానస్థితుల్ మించఁ బ్రస్తుతించి. 22

తే. అమ్మహాదేవితోడ నిట్లనియె నతఁడు
వేడ్క మీఱంగ నాపేర వెలయునట్టి
పురము గావింపవలయుఁ దత్పురమునందుఁ
జెలఁగి సంతతమును నీవు నిలువఁదగును. 23

చ. అన విని యిందిరారమణియమ్మునిచంద్రునితోడఁ బల్కెనో
వినుతగుణాఢ్య నీదువెనువెంటనె వచ్చెదఁ బొమ్ము ముంగలన్
ఘనతరలీలలం బురముగట్టుటకుం దగుచోటు గాక నన్
గనుఁగొనఁబోకు మియ్యెడనె క్రమ్మఱి సన్మునిరాజశేఖరా.

వ. అనిన నమ్మహానుభావుం డట్లనె తనయున్న చక్కటికిం
జక్కనిదక్షిణంబుగాఁ గతిపయప్రయాణంబులు చనిచని
ముందట. 25

శా. రంగత్తుంగతరంగఘుంఘుమరవద్రాఘిష్ఠశైలాంతరా
భంగగ్రావపరస్పరోత్కషణబిభ్యద్గ్రాహపాఠీనసా
రంగానీకకులీరహంసబకచక్రక్రౌంచవన్యోత్థమా
తంగధ్వన్యధరీకృతాఖిలసముద్రం దుంగభద్రానదిన్. 26

క. కనుఁగొని యమ్మునిచంద్రుం
డనువొందఁ గృతావగాహుఁ డై తత్తటినీ
ఘనతరతటస్థితుం డై
తనరువిరూపాక్షశివుని దర్శించె వెసఁ౯. 27

వ. తదీయస్థలప్రభావంబుఁ దెలియం గోరినం బురాణజ్ఞు లగు
వారు లిట్లనిరి. 28

తే. మునుపు సుగ్రీవుఁడును వాలియును గడంగి
ఖండనముఁ జేసి రిచ్చట ప్రబలుఁ డైన
వాలి కలికి మతంబపర్వతము నెక్క
నల్లరవిసూనుఁ డట వాలి కరుగ రామి. 29

తే. అమ్మతంగమునీంద్రునియాజ్ఞవలన
శాపయుక్తుండు గాన నాశైలమునకు
జనఁగ భయ మంది సుగ్రీవుజాడఁ బోక
క్రమ్మఱును వాలి యిది పూర్వకథ మహాత్మ. 30

సీ. ఇది నిజోన్నతశృంగహేమాకజితమేరు
సుధర మై తగుహేమకూటశైల
మది పతంగతురంగహరితప్రభాసంగి
మరకతశిఖర మౌమాల్యవంత
మిది వశ్యమునిదృశ్యహితలతాంచితమహా
భూమిజాయుతబుశ్యమూకశిఖరి
యది మతంగజబృంహితారవప్రతిరవ
ప్రదకంధరమతంగపర్వతంబు
తే మునిజనోత్తమ కిష్కింధ యనఁగఁ దనరు
నిమ్మహాపుణ్యభూమి నీ విందు నిల్వ

సర్వ మనుటయు విని యమ్మహానుభావుఁ
డాత్మ నద్భుత మొంద నయ్యవసరమున. 31

తే. తత్ప్రదేశంబునందు నెంతయును వింత
మీఱఁగా నొకకుందేలు సారమేయ
మును మహోద్ధతిఁ దఱుమునబ్బురముఁ జూచి
యూర యిది యద్భుతం బని యాత్మ నెఱిఁగి. 32

క. వీరక్షేత్రం బగు నిది
గారవమున నగర మిచటఁ గావింప శుభ
శ్రీ రంజిల్లు నటంచుఁ
సారమతి స్సన్మహార్తచతురత వెలయన్. 33

సీ. కోట లాతెఱఁగంటిపాటలాధర లెల్ల
నాటలాడఁ దలంచ పౌసు మించ
మేడ లామిన్నేటిజాడ లానినయంచ
జోడు లాదటఁ గాంచుసొబ గెసంగ
శాల లానవరత్న జాలలాలిత కాంతి
లీల రాగినవింత మేలు జూప
బాల లామరునిబాబాలలాగునఁ బల్కు
పోల లోఁ గొనఁ జాలునితవు మీఱ

తే. నవుర నిర్మించెఁ దనపేర నఖిలలోక
పాలకపురాధికప్రభాబంధురముగ
గరిమ దనరంగ విద్యానగర మనంగ
మెఱయుపురరత్న మాధరామరవరుండు. 34

క. అది మొద లిర్వదిపట్టము
లిదివఱకు నృపాలతిలక యిది మీఁదట న

ర్వాదియేండ్లు వెలయునట్లుగ
మొదటఁ నిర్ణయ మొనర్చె మునివరుఁ డెలమిఁ. 35

మ. అని యాడిండిమసార్వభౌమకవి ప్రఖ్యాతంబుగాఁ దత్పురా
ఘనవృత్తాంతము నెల్లఁ దెల్పిన చమత్కారంబువీక్షించి యా
జననాథాగ్రణియుఁ సభాసదులు నుత్సాహంబునన్మెచ్చి కాం
చనభూషాదులొసంగి రెంతయుదయాసంరంభ ధౌరేయులై

వ. ఇవ్విధంబున నవ్వసుంధ రారమణచంద్రుండు మహేంద్ర
వైభవంబునం బ్రత్యహంబునుం బూర్వసర్వసర్వంసహా
ధీశ్వర పుణ్యకథాసుధాస్వాదనంబునం దృప్తి నందుచు
సామ్రాజ్యసంపన్నుఁడై యుండి యొక్కనాఁడు. 37

తే. తమరు పెద్దల రైతి రిత్తఱెనిఁ గృష్ణ
రాయ లను పేరిమత్పుత్త్రరత్నమునకుఁ
దనరఁ బట్టంబు గట్టెద ఘనత మీఱ
ననుచు నప్పాజితోన మంతనముఁ జేసి. 38

మ. సరసీజాక్షునిసత్కృపాగరిమచే సత్కీర్తి రాణించగా
ధరణీరక్షణదక్షతఁ వెలయు పుత్త్రా రత్ను రత్నంచు బం
గరుడాల్పుద్ధ మెఱుంగుటుంగరము వేడ్కఁ గృష్ణరాయక్షితీ
శ్వరుహ స్తంబున నుంచె భూవరుఁడు రాజద్రాజధర్మస్థితిఁ.

క. సత్త్రాజిద్ధరణీపతి
మిత్త్రుఁడు రత్నం బొసంగ మెఱసినరీతిఁ
జిత్రముగఁ గృష్ణరాయధ
రిత్రీపతియుంగరంబు శ్రీ'నొప్పారెఁ. 40

సీ. ప్రణుతింప నతఁడు తోరణగట్టు పరసీమ
లనురీతి నూత్నతోరణము లెసఁగ

రిపుల ఖండించి సత్కృపఁ దత్సుతుల నిల్పి
నట్ల ద్వారములందు ననఁటు లమర
విలిఖించు నతఁడు దిక్కుల జయస్తంభాళి
ననుమాడ్కిఁ జిత్రరూపార్పు లలర
వెలయు నిస్త్రీతనికీర్తులు దిక్తటుల నన్న
సరణి ముత్తేఁపుముగ్గుజగ్గు లమర
తే. నభినవాలంకృతిస్ఫూర్తి నతిశయించె
నప్పురీరత్న మపుడు మహాద్భుతముగఁ
బ్రకటమహిమల శ్రీకృష్ణరాయనృపతి
శ్రీకరం బైనపట్టాభిషేకవేళ. 41

మ. సరగం దెచ్చిరి భూసురోత్తములు కృష్ణాగౌతమీజాహ్నవీ
వరణాసూర్యసుతాకవేరతనయావారాశిముఖ్యాంబువుల్
గరిమం గాంచనరత్నకుంభతతులం గారుణ్యవిశ్వాసత
త్పరులై యెంతయుఁ గృష్ణరాయవిలసద్రాజ్యాభిషేకార్థమై.
తే. శంఖకాహాళభేరీప్రచండవాద్య
తతరవంబులు భూనభోంతరము నిండ
బ్రాహ్మణుల్ కృష్ణరాయధరావరునకుఁ
జెలఁగి పట్టాభిషేకంబు జేసి రెలమి. 43

సీ. చక్కెరవిలుకానిచక్కందనము గల్గి
చొక్క మానార్వీటిబుక్కరాజు
సాకల్యముగఁ గీర్తి సర్వదిక్తటులందుఁ
బ్రాకటస్థితి నిల్పునొకువారు
కంటకరాజన్యగర్వంబు లణఁగించి
లీలచేఁ మించునందేలవారు

ధాటీనిరాఘాటఘోటీహతవిరోధి
కోటు లై వెల్గువెల్గోటివారు
తే. చండతరశౌర్యు లగుకురాసానివారు
బూదహాలివారు మొద లైనభూమిపతులు
కొలువఁ బట్టాభిషిక్తుఁ డై చెలువుమీఱె
రమ్యగుణపాళి శ్రీకృష్ణరాయమౌళి. 44
సీ. అన్నన్న యతఁడు సింహాసనం బెక్కిన
నిభరాజు తా కొండ లెక్కఁ దొడఁగె
నయ్యారె యతఁడు పట్టాభిషిక్తుం డైన
సింధురాణ్ణేత్రముల్ చెమ్మగిల్లె
హైహసరే యతనిపే రనినమాత్రముననే
కురుదేశ మేల్రాజుగుండె లదరె
నోహో యతఁడు ఖడ్గ మొక్కింత మ్రుట్టిన
సకలారిసంఘము ల్సంచలించె
తే. మాయురే నరసింహకుమారరామ
చంద్రశౌర్యనితాంతరాజత్సమాఖ్య
కృష్ణరాయాభిధానవర్ధిష్ణుఁ డేలు
ధర్మముల్ ధాత్రిలో యథార్థంబు గాఁగ. 45
శా. ఈరీతిం జతురబ్ధివేష్టితధరిత్రీశు ల్భజింపఁగా మహా
ధీరుం డానరనాథచంద్రుఁడు యశస్తేజోవిలాసంబు లెం
తే రాణించ యుధిష్ఠిరుండు దగురీతిగా ధన్యుఁడై యొక్కనాఁ
డారూఢి న్సభవార లెల్ల వినఁగా నప్పాజితో నిట్లనెగా. 46
తే. అప్ప యీవఱదనుక సింహాసనంబు
భారము నృసింహరాయలవారు బూన

నిర్భరత మంటి నాయందు నిల్పెఁ గాన
నఖిలకార్యస్థితుల్ దెల్పుమయ్య యిపుడు. 47

సీ. సింహాసనప్రభుశీల మేక్రియ నుండు
పాలించు టేరీతి ప్రజల నెల్ల
బాంధవపరిజనప్రతతిఁ బ్రోచుట యెట్లు
ధనము లార్జించుసాధనము లేవి
యెటువలె వ్యయ మొనర్చుటకును మర్యాద
యేదారి శత్రుల నేపణంప
నాత్మరక్షణ కర్హు లగుదు రెవ్వార లా
ప్తుల ననాప్తుల లెస్సఁ దెలియు టెటుల

తే. రాజలక్షణ మేయ్యది రాజ్యలక్ష్మి
శాశ్వతంబుగ నుండు టేసరణి రాజ
నీతు లెన్నివిధంబులు నిఖిల మెలమిఁ
దెలుపు మెంతయు నామది తేటపడఁగ. 48

మ. అనుడామంత్రివరేణ్యుఁడిట్లనియెనయ్యావింతగామీ తెలుం
గనినీతిస్థితిధర్మరీతి గలదే కానిమ్ము నే విన్నయం
త నృపాలోత్తమ విన్నవింతు వినుమాదత్తావధానుండ వై
ఘనసామ్రాజ్యసమాగమప్రకటసౌకర్యస్థితుల్ మించఁగన్.

తే. ప్రభుసమర్థత సకలకార్యముల కెపుడు
బలిమి నవి వృద్ధిఁ బొందు నాప్తజనమంత్రి
వర్గబాంధవనిఖిలవిద్వత్కవీంద్ర
కృతసదాలోచనంబునఁ గృష్ణరాయ. 50

తే. స్వామ్యమాత్యసుహృత్కోశసకలరాష్ట్ర
దుర్గబలము లనంగ నెందును నృపాలు

నకును సప్తాంగబలములు నరవరేణ్య
వీనిఁ దెలియంగవలయును వేఱువేఱ. 51

తే. అధిప విను మయ్య మఱియు సప్తాంగము లగు
రాజ్యవాహనవస్త్రాభరణములు ఘన
సారతాంబూలములు మొదల్ జనపతులకుఁ
దెలియవలె ననియును మదిఁ దేటపడఁగ. 52

ఆ. ధరణిసామభేదదానదండంబులు
మాయయును నుపేక్ష మఱి మహేంద్ర
జాలకమును ననంగ సప్తమహోపాయ
ములను దెలియఁ దగును ముద మెలర్ప. 53

తే. బోఁటి జూదంబు పానంబు వేఁట జనుట
తిట్టుటయు హేతువుగను దండించఁ దలఁచు
టౌచితి దొఱంగి యనుచితంబైనవ్యయము
సేయుటయు నివి వ్యసనము ల్బాయవలయు. 54

ఆ. ధనముఁ బాఁతిపెట్టి దైవాలయము గట్టి
వనము వేసి పెండ్లి వడుగుఁ జేసి
ధరఁ దటాకతతులు ద్రవ్వించి పుత్త్రులఁ
గాంచవలయు ధరణికాంతుఁ డధిప. 55

క. సకలకవిరాజవిద్వ
త్ప్రకరము నీతిహాసపరులు పౌరాణికులుం
బ్రకటపరిహాసకావళి
సుకరస్థితిఁ గొల్చి నృపతి సొం పొందవలెన్. 56

తే. సప్తసాగరపరివృతసకలధరణి
విలసితాష్టాదశద్వీపములను తనదు

ఘనతరయశంబును బ్రతాపగరిమ మెఱయ
నృపతి చెలువొందవలయు మనీషివినుత. 57

తే. సప్తకులపర్వతంబుల సప్తఋషుల
మహిమ లన్నియు వినుచు సంపదలు మీఱఁ
జక్రవర్తులచరితంబు సకలరాజ
పుణ్యకథలను వినఁదగు భూవిభుండు. 58

వ. మఱియు నాస్తిక్యంబు నప్రసాదంబు నాలస్యంబు మొదలయినగుణంబుల నుపేక్షించుచు మంత్రంబుల రక్షించుచు శుభకార్యంబు లొనరించుచు దుష్టనిగ్రహశిష్టపరిపాలనంబుఁ జేయుచు సత్యంబు దప్పక యున్నమహీవరులకు రాజ్యంబు సమృద్ధం బగు సమయోచితవర్షంబులు గురియు సర్వసస్యంబులు మెఱయుభాండాగారంబులధనంబునెరయుఁ గావున నీవు ధర్మస్థితిం బ్రజాపాలనంబు సేయు మనిన విని యమ్మహీరమణుం డమ్మంత్రిపుంగవున కిట్లనియె. 59

క. గురుఁ డింద్రునకుం దెచ్చిన
సరణిఁ బహునీతి ధర్మశాస్త్రస్ఫురణం
బెఱిఁగించితి వెంతయు సు
స్థిరమతి నింతయు గ్రహించితిఁ మంత్రిమణీ. 60

తే. వీరనరసింహరాయలవారు మున్ను
పాలన మొనర్చు దేశముల్ ప్రబలదుర్గ
ములును సత్పుణ్యజనపదంబులును మేను
చూడవలయును మిక్కిలి వేడు కలర. 61

మ. అనుఁడమ్మంత్రివరేణ్యుఁడిట్టులనెనయ్యామంచికార్యంబుచే
లినవా రిర్యెడ నానతిచ్చినది మేలే మున్ను మీపెద్ద లే

లినరాజ్యావని వింత లెల్లఁ గనుట ల్నే విన్నవించం దలం
చినకార్యంబు తనంతనేపొడమె మీఁచి త్తంబున న్భూవరా.

ఉ. నావుడుఁగృష్ణరాయలు మనంబు ఘనంబగువేడ్కఁజెంద నా
నావిధకార్యనిర్వహణనైపుణి గల్గినధీరులం బుర
శ్రీవెలయంగ దిట్ట మొనరించి రయం బెసఁగన్ దిగంతర
త్మావరవర్తనం బెఱుఁగఁ జారులఁ బంచె సమంచితోన్నతిన్.

ఉ. ధీరత నర్ధరాత్రమునఁ ద్రిమ్మరు నప్పురవీథులందు నె
వ్వారలు వింతరీతి గలవాక్కులు బల్కుదురో యటంచు వి
స్తారతమోదళద్రుచిసుజాగ్రరుదగ్రభుజాగ్రఖడ్గుఁడై
తోరపువేడ్కతో నతనితో సరి రాఁ గలరే ధరాధిపుల్.

వ. వెండియు నమ్మహీరమణవర్యం డొక్కనాఁడు. 65

క. కొలిచినవారలకుం గల
కొలఁదికి నెక్కువగ బలము గూర్చిన సేనా
బల మధికం బగు ననుచుం
గొలువునకు న్వచ్చి మిగులఁ గుతుకం బలరన్. 66

తే. సంప్రతులఁ బిల్చి యెన్నిలక్షలకుఁ గలదు
రాజ్య మెన్నెన్ని గలవు దుర్గస్థలములు
బొక్కసంబునఁ గలధనభూషణాది
వస్తువులు నశ్వవేదండవర్గ మెంత. 67

క. నవముగ లెక్కలు దెం డని
వివిధగతుల నొరసి యొరసి విద్యారణ్యా
దివిభుత్వార్జితరీతులు
వివరంబుగ వేఱువేఱ వివరింపుఁ డనన్. 68

తే. పురము గావించునెప్పు డమ్మునివరుండు
గూర్చినరూక తొంబదియాఱుకోట్లు
గురుమణివిభూష లాకనాల్గుకోట్లు గలవు
రాజదేవేంద్ర శ్రీకృష్ణరాయచంద్ర. 69

క. వినుఁ డీవఱకుఁ సింహా
సన మేలిననృపులు బొక్కసము గూర్చినసొ
మ్మైనయఁగ దొమ్మిదికోట్లకు
నను వైయున్నది ధరాతలాధిపతిలకా. 70

చ. ఎనుబదినాల్గులక్షలకు నెన్నఁగఁ గన్నడరాజ్య మందులో
ననువుగ దేవచాయవసుధామరదాయము లెన్న నేల ని
ల్చినవరహాలకుఁ గణనజెప్పెద వెయ్యిజిరాగురాల కిం
పొనరఁగ లక్షవంతున మహోన్నతి నిర్వదినాల్గువేలకుఁ.

క. ఇరువదినాలుగులక్షలు
కరికి న్వెయ్యింటిలెక్క గలనూఱుఘుటల్
మెఱయఁగ ద్వాదశలక్షలు
వరహాల్ నిర్ణయముసుమ్ము వసుధాధీశా. 72

తే. భటులు వెయ్యింటి కెన్న నిర్వదియు నాల్గు
వేలుగా లక్షయర్వదివేలప్రజకుఁ
జెల్లు నల్బదిలక్షలు జీతమనఘ
యమర నేలేడిదొరల కిక్రమమె సుమ్మి. 73

వ. ఇవ్విధంబునకుం దగినచందంబున భవదీయభుజాపరిపాలి
తం బైనకృష్ణాకావేరీమధ్యస్థిత దేశంబునం గల నిఖిలశైల
స్థలదుర్గంబుల కధిపతు లై తత్తద్దేశంబు లనుభవించుచుం

గొందఱున్నృపాలవరులు సింహాసనంబునం గొలిచియున్న వా
రని సంప్రతిజనంబులు విన్నవించి మఱియు నిట్లనిరి. 74

క. ఈలేఖప్రకారమునకుఁ
జాలఁగఁ జతురంగబలము సరిచూడఁ దగుఁ గా
వాలాయము గొలిచినభూ
పాలురదుర్గములఁ గాంచి పాలింపఁ దగుఁ గా. 75

తే. అనుచుఁ బలుకంగ విని తనయాత్మలోన
నగరికై జీతముగను లేఖ గణుతింప
నేమియును దెల్పఁగా లే దిదేమి యనుచు
నప్పు డప్పాజితోడ నిట్లనుచుఁ బలికె. 76

తే. అరయ నిటమీఁదఁ దగినకార్యముల కెల్ల
నడపవలసినయాలోచనక్రమంబుఁ
జేయు మెట్లన్న నతఁడు మీచిత్తమునకు
వచ్చినట్లనె నడచు సర్వంబు ననియె. 77

మ. అను డాకన్నడరాయశేఖరుఁడు రాయల్ నన్ను సింహాసనం
బునకుం గర్తను జేసెఁ గాపరిజనంబుల్ చాలస్వాతంత్ర్యవృ
త్తిన ప్రాబల్యముగాఁ జెలంగఁ గలరింతే యిప్పుడేనేమనం
గొనసాగంగలదేయటంచుమదిలోఁగూఢాశయంబొప్పఁగన్.

వ. అన్నగరశోధనార్థంబుగాఁ జనిన ట్లంతఁగపురంబు వెడలి త
త్పురంబున కనతిదూరంబున నొక్కదేవస్థలంబుఁ గని యం
దొక్కరుండునుం బ్రవేశించి స్థానికు లొసంగు పరిమళజలం
బుల నాని తీర్థం బొనరించి తద్దేవతార్థంబు లగుప్రసాదం
బు లుపయోగించి కృతాచమనుం డై పట్టణంబు చాయం
గనుంగొనుచు సుఖాసీనుం డై యుండు నంత. 79

మ. దొరయొచ్చో వసియించినాఁడొ యనియొంతో వేగనల్దిక్కులం
దరయ న్వేగులవారిఁ బంపుచు రహస్యప్రౌఢి నొక్కండు ద
త్పరణిం దెల్ప నెఱింగి వచ్చునతనిందా దవ్వులం గాంచియ
ద్ధరణీనాయకుఁ డల్కఁ జెన్నొలయ నిద్రారీతితో నుండఁగన్.

ఆ. సన్నిధానమునకుఁ జని కృతాంజలి యైన
మంత్రివరుని: జూచి మనుజనాథుఁ
డిటకు మీర లిప్పు డేమి వచ్చితి రన
భయము వినయ మెనయఁ బల్కె నతఁడు. 81

శా. స్వామీ వీరనృసింహభూవరసుధావారాశిచంద్రోదయా
శ్రీమత్కీర్తివిశుద్ధకాంతిజయసాంద్రీభూతచంద్రోదయా
భామామన్మథమన్మథారినిభసంపచ్ఛౌర్యభాస్వద్దయా
ప్రేమన్ మీ ఱఁగనన్నుఁ గన్గొనుము వేర్మిం గృష్ణరాయాధిపా.

క. మీ రిట వచ్చుటెఱుంగక
నారయుచు న్నగరిలో రహస్యం బెసఁగం
జారుఁ డొకఁడు మీవచ్చిన
దారిం దెలుపంగ విని ముదం బలరారన్. 83

తే. పౌరు లగుజను లెవ్వరి వార్త వినక
యుండునట్లుగ మృగయార్థ మురివ్వరమణుఁ
డరుగుచున్నాఁడు మీరలు నరుగు దెం డ
టంచు వారలకుఁ బత్త్రిక లంపి యిటకు. 84

క. వచ్చితి మీచిత్తమునకు
వచ్చినగతి నడచు సకలవైభవములచే
హెచ్చుగఁ బురిలోనుం డిట
విచ్చలవిడి వత్తురే వివేకనిధానా. 85

తే. అధిప యివ్వార్త పరు లెవ్వరైన వినిన
వైపరీత్యంబు గాదె సర్వంబు నెఱుఁగు
నట్టిధన్యులు మీర లిట్లన్యజనుల
సరణి రాఁ జెల్లునే సాధుజనశరణ్య. 86

వ. అనిన నమ్మహీశ్వరుం డతనిం గనుంగొని. 87

క. తీతినఘటనఘటనసమ
ర్థత గలమీవంటిసత్ప్రధానులు గలుగన్
మతి మా కేమి విచారము
సతత మొనర్తుము యథేష్టసంచారంబున్. 88

తే. తృణము మేరు వొనర్తుర క్షణములోన
మేరు వైనను తృణ మౌను మీర గావ
టన్న సాహాజికులకు సామర్థ్య మధిక
మగుట వసుధాప్రభువులభాగ్యంబుసుమ్ము. 89

మ. అను డా రాయలవారితోఁ బలికెనయ్యప్పాజి యోస్వామి మే
మనఁగా నెంతటివారమయ్య భవదీయాజ్ఞావిలాసంబులో
ననువొంద న్భయభక్తుల న్మెలఁగినట్లైనం గృపం జూడు కొ
ల్చినవా రెచ్చుటనైన భూపతులకు న్నిత్యోర్వ్యా లెంచఁగా ధరన్.

తే. లలిఁ దృణగ్రాహి యైననీలమున కరయ
విలువ యధికంబు తృణ మని విడిచినంత
జాతినీలంబు గా దన్నసరణి ధరణి
ప్రభువులు పరిగ్రహించినప్రజలు ఘనులు. 91

ఉ. కావున మీప్రతాపమునఁ గాక సమర్థత వేఱె కల్గునా
దేవర వార లిట్లనినఁ దెల్పుకొనంగ సమర్థు లెవ్వరో

భూవర మీర లేక్రియను బుద్ధిగఁ జెప్పిన నాక్రమంబునన్
దేవ సమస్తకార్యములు దీర్చెద రమ్ము పురమ్ము జేరఁగన్.
క. అని భయము నయము వినయం
బెనయం దెల్పుకొనునతనిహితవాక్యంబుల్
విని కృష్ణరాయఁ డిట్లనె
ఘనతరకారుణ్యగరిమ కడలుకొనంగన్. 93
ఆ. దుష్టనిగ్రహంబు శిష్టపాలనమును
జేయు మనుచు మీరు జెప్పినట్టి
నీతిరీతి నడుచు నియతికిఁ దగినమా
ర్గంబు గన్న వత్తు ఘనత నిపుడు. 94
చ. అన విని సాళ్వతిమ్మసచివాగ్రణి రాయలవారితోడ ని
ట్లనియెఁ బరాకు మీరలిపు డానతియిచ్చినదెంతయున్నిజం
బెనయఁగఁ గార్యరీతి యిదమిత్థ మటన్న ఘటించెద న్భవ
ద్ఘనతరదృష్టికి న్నిలుచుకార్యము లెయ్యవి రాజశేఖరా.
తే. అనిన రాయలు బల్కె నయ్యనఘుతోడ
గట్టికై జీత మిప్పుడు గట్టి చుట్టు
ముట్టి బెట్టుగఁ దురకలపట్టణములు
గొట్టి సాధించవలయుఁ గగ్గోలుపడఁగ. 96
క. ధీమంతు లయినప్రభువులు
సామంతులబలముకన్న స్వంతము బలముల్
తా మెంతయుఁ గూర్చినచో
శ్రీమంతు లటన్ననీతిఁ జెప్పఁగ వినవే. 67
క. నా విని యామంత్రీశ్వరుఁ
డీవింత యి దెంత కార్య మిందుకుఁగా మీ

రీవిధమున రావలెనా
కావించెద మీరు దలఁచుకార్యము లెల్లన్. 98

అని యాక్షణంబ యాక్షితినాథుండు వీక్షించుచు నుండ నయ్యుద్దండదండనాథుండు నిండుచాతుర్యంబు మెఱయ సుధీచమత్కారంబు నెరయ సకలజనంబులకు భయంబు నెఱయ రయంబున నయం బెనయుచందంబున ధర్మంబు దనరునందంబున డెందంబున నమందానందంబు గైకొన నెంచెందుఁ గలధరాపురందరులం బిలువం బంపి చతురంగబలంబుల నెన్నిక జూపించి లెక్కకున్ మిక్కిలి యెక్కువ యగునక్కాలందికిం దగినరొక్కంబులు గ్రక్కునం గొని బొక్కసంబుల గ్రిక్కిఱియ నుంచి మించి బహుదినములనుంచి యనుభవించిన దేశంబు లెంచి మంచి దొరల మంచిదొరలు పెక్కాచారంబుగ సారంబు గల నేరంబు పరిహరించిన ధనంబులు తిరుగఁ దెమ్మనిన నమ్మను జపతులు సొమ్మును రిమ్మగా ఘనమ్ముగ గంధసింధురసైంధవ సముద్భట భటవ్రాతంబునకుకట్టునం గట్టికొను దట్టంబులయిన వేదండంబు లేనూఱును, పదిరెండువేలు కాండ ప్రకాండంబులు, ప్రచండశౌర్యదోర్దండు లగునఱువదివేల భటుల, చటులగతి నేలుమేలుగలనృపాలుర నగరివశంబు జేసినం జూచి మెచ్చు విచ్చలవిడి బహుమానంబుగ మెచ్చు గలపచ్చరామెచ్చు రాణించు హెచ్చువిలువకడెంబులు కపురంపు విడెంబులు జాంబూనదాంబరంబు లొసంగి చతురంగబలంబులు గొలువ నైరావణోపమానం బయిన దంతావళంబు సమారోహణంబు గావించి యమ్మంత్రిమా

ణిక్యంబుతోడం గూడి నిజరాజధానిం బ్రవేశించి యందఱ
నిజనివాసంబులకుం బంచి యప్పంచశరరూపరేఖావిరాజ
మానుం డగు వీరనృసింహరాయకుమారకుమారవిక్రమా
భిరామ కృష్ణరాయమహీమహేంద్రుండు కొలువుండి
వెండియు నొక్కనాఁడు. 99

తే. తలఁచినట్లనె చతురంగబలముఁ గూర్చి
ధరణి నఘటనఘటనచాతురి చెలంగ
సాళ్వతిమ్మరుసయ్యకు సాటి యైన
మంత్రివర్యుండు గలఁడె యిమ్మహిని రహిని 100

క. ఘనుఁ డీయన సవరణచే
సినగజహయములక్రయంబు చింతింపంగా
వినుఁడీ నలుబదిలక్షల
ధన మౌరా యింతమహిమ ధరణిం గలదే. 101

క. అమరేంద్రునకు బృహస్పతి
యమరిచినటులం బ్రభుత్వ మమరెఁగదా నేఁ
డమరప్రభువులు గొలువఁగ
నమరుదరికృపానిరూఢి నలరఁగఁ గలిగెన్. 102

మ. అన నప్పల్కులకు న్సభాసదులు మేలౌ సెబాసయ్య భూ
జనరక్షాపరుఁ డౌనరేంద్రునకు రాజత్ప్రౌఢిమన్ మీరుమం
త్రనిగూఢాశయమంత్రిరత్నము కరస్థం బైనవక్రార్థతా
రినృపాలాహిభయం బొనర్చు గరుడా శ్రీకృష్ణ రాయాధిపా.

చ. కరచరణాదు లందఱికిఁ గల్గినయంతటనే సమర్థతన్
మెఱవడిఁ గాంచ నేర్తురె మనీషివరుల్ ధరలోన నెవ్వ రి

క్కరణి ఘటించుచుం గృతయుగంబునఁ ద్రేతను ద్వాపరంబు
నం, దరయఁగ సాళ్వతిమ్మసచివాగ్రణికి న్సమమంత్రి కల్గునే.

క. ధరలోన మంత్రిరత్నము
నరనాథుఁడు సంతరించినన్ మణితురగ
ద్విరదవధూజనముల వి
స్ఫురితగతిన్ గలుగఁ జేయు బుద్ధిప్రౌఢిన్. 105

క. విను పంచలోహములలో
నను బంగారంబు హెచ్చనందగునటులన్
మనుజులలో సామర్థ్యం
బెనసినసద్బుద్ధిమంతు నెన్నఁగ వలయున్. 106

ఆ. శతసహస్రసంఖ్యజనులలో నొక్కశూ
రుండుఁ బండితుండు ద్రుండుఁ డుండు టరిది
వక్త యైనవాఁడు వర్ణింప వేవేలఁ
గలుగు టరిది దాత గలఁడొ లేఁడొ. 107

క. అనునట్టిరీతినీతిన్
ఘనవాగ్జాలతయు సకలకార్యధురీణ
త్వనిరూఢియుఁ గలమంత్రులు
జననాథునికరుణ గలుగ జగతిం గలరా. 108

క. అని యయ్యమరుసు మొదలుగ
జననాథునితోడ నాప్తసరసోక్తితతుల్
దనరఁగ బలుకుచు నుండఁగ
ననుపమగతి గూఢచారుఁ డాసమయమునన్. 109

ఉ. వచ్చి విజాపురిం గలుగువార్తలు దెల్పఁ దొణంగెభూవిభుం
డచ్చటిమందియున్ మిగుల నద్భుతమంది వినంగ నెంతయున్

హెచ్చరి కయ్యె స్వామి ధరణీశ పరాకు పరా కటంచు భా
స్వచ్చతురోక్తివై భవవిశాలసుధీయుతుఁ డై చెలంగుచున్.

పంచచామరము.

నిజాముశాహువారలున్ మనీష శేషతుల్యు లా
వజీర్లు గల్గుగోలకొండ వారిభూరిమంత్రులున్
గజాధినాథు పేర చాలఁ గాగిదమ్ము లంపుచున్
విజాపురమ్ములోనఁ గూడి వేడుకల్ దలిర్పఁగన్. 111

క. ఒద్ద న్వేంకోజి యనాఁ
దద్దయుఁ బెద్ద యనఁ దగినదాదోజి యనా
నిద్దఱుమంత్రులు నొండొరు
లొద్దికమై రాత్రి పగలు నూహల్ మిగులన్. 112

ఉ. వీరనృసింహరాయమణి వేడుకతోడుతఁ గృష్ణరాయలం
గోరికమీఱ రాజ్యమునకుం దొరఁ జేసిననాటనుండియున్
వీరుఁ డతండు శాత్రవులవెంటఁబడంగఁ దలంచు టెంతయున్
గౌరవమొప్పనచ్చటిముఖాములువ్రాయదొడంగి రెంతయున్

క. సింహాసనముల నరపతి
సింహావళి కధిక మహిమఁ జెన్నొందె సుమీ
సంహృతదుశ్శీలుం డగు
సంహారుఁ డైన వేంకటాద్రి శుకృపన్. 114

తే. అనుచు నొకకొంద ఱెక్కువ యనఁగ నేమి
యనియును సమం బె యనుచు నన్యోన్యకలహ
మంది క్రమ్మఱఁ దెలివొంది యధికుఁ డెందు
నరపతి యటంచుఁ బలికిన నయ మెసంగ. 115

ఉ. ఎక్కడ జూచిన న్సురమునీశ్వరమందిరశైలపంక్తు లే
దిక్కునఁ గన్గొనన్ ధరణిదేవనివాసమహాగ్రహారముల్
మిక్కుట మౌనదు ల్గలుగు మేదినిఁ బ్రోచునరాధినాయకుం
డెక్కడ యీతురుష్కవిభు లెక్కడ రాయలతోడసాటియే.
తే. నరులలోన నరాధిపస్ఫురణ మెనయు
నతఁడు నే నని భగవంతుఁ డనినవాక్య
మెఱుఁగరె తదంశజుండు శ్రీకృష్ణరాయ
లెంచి చూచిన సామాన్యనృపుఁడె మహిని. 117
ఉ. కాదన నేల కాఁగలుగు కార్యము లౌనె గదా యిదెంతయున్
మోదమెలర్పఁగా నిపుడు ముందుగఁ దెల్పుట మేలటంచు న
య్యేదులవాహుతో దెలుపనెంతయు నద్భుతమంది వారితో
వాదములాడుచుంగినిసి వాడనియెన్ దురహంక్రియార్భటిన్
శా. ఆసింహాసన మేలునట్టినృపు లాహా త్రొల్లి శౌర్యంబుతో
నీసీమ ల్దిలకింప నేర్చిరె మఱేమీ కృష్ణరాయండు నేఁ
డాసన్ వచ్చినవచ్చుగాని భయమే యస్మన్నిరాఘాటఘో
టీసంఘంబులముంగల న్నిలువఁగా ఢిల్లీశుఁడున్ శక్తుఁడే.
తే. అనుచుఁ బ్రజ మెచ్చఁగాఁగ బాహ్యమునఁ బలికి
యంతరంగంబులోఁ జాల నళుకుఁ జెంది
బెగ్గడిల్లుచు జాబు లంపించె గోల
కొండకు నిజాముశాహునకు న్మహీశ. 120
శా. ఆమూఁడిండ్ల దునీలు నేక మగుసౌహార్దంబుతోఁ దావకీ
నామేయస్థిరకార్యనిర్వహణశౌర్యాద్యూఢి విన్నంత నే
సీమన్ దుర్గములందుఁ గోటలను విస్తీర్ణస్థితిన్ ధాన్యపున్
సామగ్రు ల్సమకూర్ప నెంచిరి నితాంతస్వాంతచాంచల్యులై.

ఉ. సాలవిశాలసాలఘనజాలములం దగు కొత్తళంబులం
జాలగఁ జాలుగా జబురుజంగి పిరంగులు నాదిగా దిగా
భీలగతి న్ఘటింపుచును భీకరులై నవజీర్ల నిల్పుచున్
హాళి మెయిం జరించెద రయారె భవజ్జయధాటి కళ్కుచున్.

తే. ఎఱుక గలవారితరబడి నేఁగునపుడు
కరముల సిఖాలు జేసి ముష్కరతురుష్క
లవలఁ బొమ్మని కొత్వాల కప్పగింతు
రచ్చటికిఁ జేరఁ బరులకు నలవి గాదు. 123

తే. మద్యపానులు నున్మత్తమానసులును
విప్రజనదేవతాస్థలవిముఖు లగుటఁ
దావకీననితాంతయుద్ధమున కెదిరి
పోరఁగా లేరు తురకలు భూవరేణ్య. 124

క. అని విన్నవించుసమయం
బున గజపతిసీమఁ జూడఁ బోయినచారుల్
జనుదెంచి ప్రణతులై యి
ట్లని తెల్పం దొడఁగి రచటివృత్తాంతంబున్. 125

చ. జయజయ కృష్ణరాయనృపచంద్ర పురందరభోగసాంద్ర మీ
దయను గళింగదేశవసుధాపతివర్తన మెంతయున్ మహో
దయమునఁ గాంచి వచ్చితిమి రాజవరేణ్యుఁ డతండు సంతత
ప్రియకరుఁడా శ్రితావనగరిష్ఠగుణాభరణుండు చూడఁగన్.

సీ. కుందబృందనవారవిందముల్ జెన్నొంది
యంద మాపాందళ్కుచందువాలు
పచ్చడాల్ హెచ్చు రాగచ్చు రాణించుడాల్
ముచ్చట ల్మించ మేల్మచ్చుగములు

కల్వరా చెల్వరా విల్వ రాణించు క్రొం
జల్వ గాజిలుగొప్పచప్పరములు
నిందిరామందిరానందరాజన్మహా
మందిరాదికగృహాళిందములును
తే. నెందుఁ గనుఁగొన్నఁ గన్నులవిం దొనర్చు
నారగోదావరీవారిపూరవర్ధి
తామితారామసర్వసస్యాభిరామ
నవ్యగుణధామ యాజగన్నాథసీమ. 127

తే. అలజగన్నాథునిప్రసాద మఖిలజనులు
సృష్టిదోషంబు లేక భుజింపవలయు
నమ్మహావైభవంబు బ్రహ్మాదులకును
సన్నుతింపఁగ శక్యమే జనవరేణ్య. 128

ఉ. ధీయుతుఁ డాసుకుందగజదేవు నిరంతర మెంతయుఞ్ జగ
న్నాయకులన్భజింపుచుజనంబులఁ బ్రోచుచునుండియొక్కనాఁ
డాయతసౌధమంటపమునందు నిజాశ్రితు లెల్లఁ గొల్వఁగా
శ్రీ యలరంగ సింహమణి చిహ్నితపీఠమున న్వసింపఁగన్.
ఉ. అల్లనిజాముశాహుసచివాగ్రణి యిట్లనె నానృపాలుతోఁ
జెల్లుగఁ గృష్ణరాయనృపశేఖరుఁ డన్యనృపాలచిత్తముల్
ఝల్లన గోలకొండయు విజాపురముఞ్ బెదరఞ్ జనావళుల్
ఘొల్లన దాడివచ్చుపలుకుల్ బలుకంగ ద్రోణంగిరయ్యెడన్.
క. అలవిజయనగరిలోనం
గలవీరులమంత్రివరులు కాగిదములలో
పల వ్రాసి యంప ద్రోణఁగిరి
తిలకింపఁగ సబ్రమాగతిం బ్రభుచంద్రా. 131

క. ఆకర్ణాటకభూవరుఁ
డాకృష్ణకు నవల వచ్చినంతనె తురకల్
ప్రాకటహయధాటీగతి
భీకరముగ నెదిరెదరు గభీరస్ఫురణన్. 132

తే. ఆముదాపురపర్యంత మైన నిపుడు
మించి రాఁగల్గునతఁడు సమంచితగతి
మీఱు మీఁదుర్గసీమల మేర మీఱ
రస్తుసామగ్రు లుంచిన శిస్తుగాదె. 133

తే. అనిన గజపతి యొక్కింత నాత్మ నెంచి
యలజగన్నాయకులె మాకుఁ గలఁ డటంచు
శత్రుభీకరమూర్తు లౌక్షత్రపాత్ర
వరులతో మంతన మొనర్చి వరుసతోడ.

క. సరగునఁ దమదుర్గస్థల
వరభూములయందు సకలవస్తుప్రతతుల్
పరిపూర్ణస్థితి దనరం
గరితురగభటాళు లుంచె గాఢస్ఫురణన్. 135

శా. భూనాథోత్తము యొక్కవింత గల దాభూభర్త గోదావరీ
స్నానార్థం బరుదెంచు వేగుఁ గని కొండం గల్గుపాశ్చాత్యసే
నానీకంబులు జుట్టుముట్టుటయు శౌర్యస్ఫూర్తి శోభిల్ల వే
గానన్ నల్గురుక్షత్రియుల్ గణఁగి వీకంగూల్చిరమ్మూఁకలన్.

మ. అదియుంగాక మహావిచిత్రములు దేవాయొక్క పాత్రుండుబు
ట్టిరమౌఖడ్గహతిన్ మహీరుహముఖండించె న్మహాశ్చర్యసం
పదఘోటిందుమికించె నొక్కఁడుఘనాంభస్సేతుమధ్యోర్వియా
సదయుం డెంతయు మెచ్చివారికొసగెన్సద్భూషణవ్రాతముల్.

తే. అలపదార్గురురాజులే యిలను వేడ్క
నిట్టిక్షత్త్రియపాత్రులై పుట్టిరొక్కొ
కా దనిన నింతదోస్సారగరిమ గలదె
కృష్ణరాయక్షితీంద్ర సత్కీర్తిసాంద్ర. 138

ఆ. విన్నకన్న కొన్ని వింత లెంతయు మీకుఁ
దెలుప వలయుఁ గానఁ దేటపడఁగ
విన్నవించినార మిన్ని యాకర్ణించి
కొంచె మనక చిత్తగించవలయు. 139

వ. అని యివ్విధంబునఁ దెలుపుచారుల వాక్యంబు విని యద్భుతంబున నమ్మహీరమణుండు బహుమానం బొనరించి వారలం బంచి యప్పాజి మొదలగు మంత్రులఁ గాంచి సముచితప్రకారంబున నిట్లనియె. 140

ఉ. దిక్కులఁ గల్గువార్తలట తేటపడ న్వినినట్ల యయ్యెఁగా
నిక్కడ నేయఁగల్గుపను లెయ్యవి తెల్పుఁడటన్న నెంతయుఁ
మక్కువతోడ నిట్లనిరి మంత్రిశిఖామణు లానృపాలుతో
వాక్కులకంఠకంఠికరవల్లకిసల్లలితోక్తివైఖరిన్. 141

తే. వీరనరసింహరాయకుమార నీదు
పేరు విన్నంత గజరాజు బెగ్గడిలఁడె
యిల జగన్నాథభక్తుఁడై వెలయునతని
నెలమి దయసేయఁ దగు నీకుఁ గృష్ణరాయ. 142

క. దేవబ్రాహ్మణభక్తి
ప్రావీణ్యము గనినయతనిబంధుత్వమునన్
భావింపుము సత్కీర్తుల
శీవిగ నెదిరింపుమయ్య ఢిల్లీశ్వరుతోన్. 143

ఉ. నావుఁడుగృష్ణరాయనరనాథుఁడుమంత్రులమాటకెంతయుఁ
భావమునం జెలంగి నిజబంధుతతిం బిలిపించి మేటిసం
భావనఁ జేయుచుఁ ఘనతఁ బంతిని విందొనరించి సర్వసే
నావళితోడఁ గొల్చినధరాధిపవర్యుల గారవింపుచుఁ. 144

చ. మెఱుగుకడెంబులుందళుకుమించినకంఠసరుల్ దురాయులుఁ
సరిపెణలుం గరంబులును నాల్గునగల్ చరణాంగదంబులుం
దురగములాదిగాఁగ దయతో బిరుదుల్ వెలయంగనిచ్చెనం
దఱికి నృపాలశేఖరుఁ డుదారముదారచితో క్తివైఖరిఁ.

మ. పురసంరక్షణదక్షు లౌజనులకుఁ బుద్ధిస్థితుల్ దెల్పి భూ
సురసందర్శితదివ్యలగ్నమహిమల్ బొల్పొంద నందంబుతో
స్థిరశౌర్యోన్నతిజృంభమాణగరిమఁ దిగ్జైత్రయాత్రామతిఁ
వెరవొప్పం బురిచెంతలన్వెలిగుడారేవ్వయంగఁబంచెన్వెసన్.

ఉ. పంచి సమంచితస్థితి సభాసదుల న్వెలసత్కృప న్వెలో
కించి ధరామరేంద్రులకుఁ గీర్తిచెలంగ సమ స్తవస్తువుల్
మించినవేడ్క దానము లమేయగతిఁ ఘటియించి విస్ఫుర
త్కాంచనభూషణావళితతద్యుతిరంజితదివ్యమూర్తియై.147

చ. వరమతి సద్గుణప్రకటవైభవనిర్జితశారదాంబ యా
తిరుమలదేవి కప్పురపుదీవెనవీడె మొసంగి పంపఁగా
నరవరమౌళి దివ్యశకునమ్ములు గన్పడ భద్రదంతిపై
సరగుననెక్కి-ఛత్రమును చామరము ల్మెఱయంగనెంతయున్.

సీ. అనవద్యచిత్రవాద్యస్వనంబులతోడ
భేరీవిరావము లొప్పుదుకలఁగ

గంధేభఘీంకారఘనతరధ్వనితోడఁ
దురగహేషారవస్ఫురణ మెనయ
వరభూసురాశీరవప్రభావముతోడ
వందిమాగధశబ్దబృంద మొనర
సకలాభరణపంక్తి చకచకద్యుతితోడ
సురుచిరాయుధదీప్తి సొబగు మీఱ
తే. సరసమన్నీలు దుముదార్లు చతురవితత
సకలసేనాసమేతులై సందడింప
రమణఁ జెలువొందు రాజమార్గమున వచ్చె
రమ్యగుణపాళి శ్రీకృష్ణరాయమౌళి. 149

తే. అతనిమహిమకుఁ జాల నద్భుతము నొంది
విరులవానలు గురియించువేల్పు లనఁగ
విమలసౌధాగ్రములనుండి వేడు కలర
నేసజల్లిరి పురిలోనిచెలువ లపుడు. 150

వ. తదనంతరకథావృత్తాంతం బెట్టిదనిన. 151

క. దివిజేంద్రతనయహరణా
రవిసుతసంరక్షణాతిరాజత్కరుణా
ప్రవిమలవాల్మీకివచః
కవనస్తుతిభరణ కీర్తికలితస్ఫురణా. 152

ఉ. రావణకుంభకర్ణరణరంగమహాంగణలీఢగాఢబా
ణావళిదీప్తిరాజితదిశాంతరశాంతిరసైకవిస్ఫుర
ద్భావసమాధిగమ్య నిజభావనిరంతరసంశ్రితావళి
శ్రీవిభవప్రదానచణసిద్ధభుజోద్ధ మహీధురంధరా.

భుజంగప్రయాతము.

విరాజత్సదార్వీటి వేంగక్షమాధీ
శ్వరస్తుత్య సన్నీతవైరిప్రభావా
ఖరారీ కుభృత్కన్యకావర్ణ్యనామా
శరశ్చంద్రికావాసనన్మందహాసా. 154

గద్యము. ఇది శ్రీమదోరుగంటి కాశీపతిసద్గురు రాజయోగీంద్ర చరణారవింద మనోవిహార నిరంతరానందకర రాజయోగ సామ్రాజ్యలక్ష్మీదురంధర స్వస్వరూపానుభవసంపన్న జ్ఞానప్రసూనాంబికా కాళహస్తీశ్వరకరుణాకటాక్షవీక్షణప్రసాదాసాదితకవితాచమత్కార ధూర్జటిపౌత్ర కాళయామాత్య లక్ష్మ్యంబికాదత్త పోలనమంత్రిగుర్వమాంబికా కుమార ధూర్జటిప్రణీతం బైన శ్రీకృష్ణరాయవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

కృ ష్ణ రా య వి జ య ము.

తృతీయాశ్వాసము.

చినవేంకటరాయ ధ
రాచక్రేశ్వర మనోబ్జరాజద్భృంగా
యాచతురాననవినుత
ప్రాచుర్యగుణాలవాల రామ కృపాఢ్యా. 1

వ. అవధరింపుము. 2

క. ఇటువలెఁ బురంబు వెలువడి
పటగృహమున నిలిచి ఘనశుభ ప్రదవేళం
జటులచతురంగ సేనా
ర్భటు లెసఁగ న్నడిచె దిశలఁ బ్రతిరవ మడరన్. 3

మ. చని ప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమోత్తరవిదిగ్జాలంబునన్ వైరివీ
రనృపాలావనిఁ జుట్టుముట్టికొని యారాజ్యంబునం గల్గుగో
ధనము ల్మందలకొలఁది లాఁగినను మాద్యల్లీలతో సర్వసై
న్యనిరూఢిం దదధీశు లెంతయును జన్యప్రౌఢిమం గ్రమ్మినన్.

సీ. రణితదిక్తటనట త్పటపటార్భటులతో
ఘోరమైనతుపాకిగుండ్లచేత
దవ్వుదవ్వున హెచ్చి రివ్వురివ్వున వచ్చి
ప్రసరించు రామూరిబాణములను

వెల్లుగా వెఱ జిత్తజల్లుగా వెదజల్లు
 పెంపఱల్ బెంపారునంపగముల
ధాటీగతి నటింప మాటికి సూటిగా
 నాటుకొఁబల్లెంపుటీటిగముల
తే. నఱిమి తఱిమిన భయమున విఱిగి జరగి
నిజబలంబులధాకకు నిల్వలేక
శరణు జొచ్చినవారలఁ గరుణఁ జూచి
యచటిదుర్గస్థలంబుల నాక్రమించి. 5

వ. అనంతరం బొక్కహూరుమత్తున నుమ్మత్తూరు శివసముద్ర స్థలంబుల నెసంగు గంగరాజునొడయల నోడించి తదీయ స్థలంబున నాణెంబులు, బలియించి శ్రీరంగపట్టణంబు నిరీక్షించి యక్కడినుండి గ్రక్కున నెక్కటమూఁకల వెక్కసపు బరాక్రమక్రీడల దిక్కులు గ్రక్కదల సంకులసంరంభసైన్య నాయకుం డగు సంకులనాయకునిం గటాక్షించి చంచత్ప్ర తాపంబు మెఱయ రయంబున విజాపురంబు గడిదుర్గంబుల చాయం జను దెంచుసమయంబున. 6

ఉ. శ్రీల వెలుంగునాన్నృపతిశేఖరుదాడికి నిల్వ కెంతయుఁ
జాలినిఁ బొంది యచ్చటిరసాతలనాయకు లాత్మలన్ మహాం
దోళనమంది కోటలును దుర్గములుం గయికొమ్మటంచు ను
ద్వేలభయంబున న్శరణు వేడుచు కానుకలిచ్చి మ్రొక్కినన్.

క. శరణాగతరక్షణఘన
బిరుదాంకుఁ డతండు వారిఁ బ్రేమం గనుచుం
గరుణించి తత్పురంబుల
నెఱయం దనబలము లుంచి నిండినవేడ్కన్. 8

వ. ఇవ్విధంబునఁ బ్రతిదిన ప్రవర్ధమాన శౌర్యధైర్యధురీణుండగు నమ్మహీమండలాఖండలుండు తొంటి రఘుమహారాజుచం దంబున నిఖిలరాజులు తనకు హస్తగతంబులు సేయు నాద వని ముదుగల్లు రాచూరు మొదలైన మహాస్థలంబుల నిజ బలంబు లుంచి మించి గోలకొండపురంబుపై నుద్దండ వేదండ కాండభటప్రకాండంబులతో నురువడించు నవసరంబున. 9

ఉ. ఆగజవాజిబృందముల కాభటకోటుల కానృపాలు బా
హాగురుశౌర్యధైర్యముల కాత్మ గలంగుచు విన్నమాత్రనా
హా గణుతింపశక్యమె యహర్నిశముల్ భయమందియుండిర
య్యాగరనాముదానగరియందు విజాపురి గోలకొండలోన్.

తే. లక్షగుఱ్ఱంబుతోడను లక్షణంబు
మెఱయ బీరాన మూఁడింట్ల తురకదొరలు
కృష్ణవేణికి నీవలఁ గృష్ణరాయ
నృపున కెదుగుగ జనుదెంచి నిలిచి రపుడు. 11

చ. నిలిచినవార్త వేగరులు నిక్కముగాఁ దనమ్రోలఁ దెల్పినన్
జెలఁగి భళీ తురుష్కతతిచెంతకుఁ జేరినయంత వచ్చెనే
కలఁగి తొలంగి పోయెదరుగాక మదీయబలంబు ముంగలన్
నిలువఁగనేర్తురేయనుచునిశ్చలధైర్యమునన్ వెలుంగుచున్.

తే. అప్పుడు కొలువయి కొలిచినయమరనాయ
కులను మన్నీల నందఱఁ బిలువ నంపి
సకలబహుమానము లొనర్చి జనవరేణ్యుఁ
డప్లఁ తురకలవృత్తాంతమెల్లఁ దెలుప. 13

మ. విని యాభూవరకోటిలోన ఘనదోర్వీర్యప్రభావుండు బం
ధునృపాలప్రబలుండుయుద్ధములయందున్ స్వామికార్యంబునం

దున యజ్ఞుండగు పెమ్మసానికులచంద్రుండైన యారాయలిం
గనృపాలాగ్రణి బల్కె సంగరకలాకౌతూహలాయత్తుఁడై.

చ. తురక లనంగ నెంత పటుదోర్బలలీల వధింతు వారలన్
గుఱుతుపడం గుడార్ల దెగఁగోసెదబోఁజులలో మెలంగెదన్
నరపతిచంద్ర యెంతయుఘనంబుగ దేవరవారిసొమ్ము ది
న్నఋణము దీర్చుకోఁగలిగె నన్ గృపఁజూడు మటంచుఁ
బల్కినన్. 15

తే. అపుడు సభలోనఁ గలిగిన యఖిలరాజ
సుతులు మన్నీలు మిగుల నద్భుతముగాఁగ
ఘనతరస్థైర్యశౌర్యము ల్గనపడంగఁ
బల్కి రెంతయు సంతోషభరితు లగుచు. 16

క. ఆనృపమణిపర్యంతము
రానిత్తుమె శౌర్యమహిమ రంజిల నిదిగో
పూని విరోధుల గెల్తు మ
నూనపరాక్రమధురీణ యుర్వీరమణా. 17

సీ. గుదులుగుదుల్ గాఁగ గ్రుచ్చియెత్తుదుముగా
పెల్లుగా వాలారుబల్లెములను
చేబల్మిచేఁ గ్రమ్మి చిమ్మివైతుము గదా
నోట దంటుకొనంగ నీటిమొనల
తెంపుతో గుంపులై తెగ నేయుదుము గదా
తఱుచైన శరపరంపరలచేత
జముదాడి యని తోచ జముదాడిపోటులం
గూలఁద్రోతుము గదా ఘోరలీల

తే. కరుల హరుల ధరాస్థలి దొరల దొరల
ముష్కర తురుష్కహరుల ఖానుష్కవరుల
చెఱకుతుంటలరీతిని నఱకఁ గల్గె
కరముల కరమ్ము గల్గుఖడ్గముల గముల. 18

క. అని కొలిచిన వారందఱు
ననుపమశౌర్యములు మెఱయ నాడినమాటల్
విని యాభూమీరమణుఁడు
ఘనతరకౌతూహలంబు గడలుకొనంగన్. 19

తే. మీర లందఱు నటువంటిశూరవర్యు
లౌర కావున మాకు విచార మేమి
కార్య మొనరించి జయలక్ష్మిఁ గాంచుఁ డనుచు
వీడెము లొసంగె వేత్వేఱ వేడ్కమీఱ. 20

తే. అతుల సమ్మానములు గాంచి యఖిలనృపులు
రణసముత్సాహములు మది రంజిలంగ
విభవ మలరంగ నవ్వేళ విశదలీల
శిబిరములు జేరి సుఖనిద్రఁ జెంది రంత. 21

క. ఆవృత్తాంతము చారుల
చే విశదముగాఁగ విని వజీరులు ముగురున్
భావంబుల నాలోచన
గావింపుచు భయము జెంది కళకళపడుచున్. 22

చ. కొలఁది యెఱుంగ కిట్లు మనగుజ్జుపుఁ బౌఁజులతోన కృష్ణ కీ
వల నిటఁ జొచ్చి రాఁదగదు వచ్చితి మెక్కడ బోవవచ్చు కే
వలనృపమాత్రుఁడే తలఁప వారిజనాభునియంశజుం డతం
డలిగిన నెంతవారలకునైన రణం బొనరింప శక్యమే. 23

తే. లక్షలకొలంది భటజను లక్షయప్ర
తాపధౌరేయు లానృపోత్తమునిఁ గొల్చి
యేకమనమున నున్నవా రెంచి చూడ
లక్షగుణ్ణంబు గాదె బలంబు మనకు. 24

తే. ఏనుఁగులు వేయి బొందిలీ లెంచి చూడ
లక్ష పెండారు లొకలక్షలక్షతురక
లిచటిబల మానృపాలున కెంచ భటులు
నాఱులక్షలు హారు లగ్వదాఱువేలు. 25

తే. వఱలుకరు లొక రెండువే లరసి చూడ
రాజులును వెలములుం గమ్మప్రజలు ఘనులు
గలుగురాయలతోఁ బోరి గెలువ మనకు
వశమె యైన ఖుదా యున్నవాఁ డటంచు. 26

క. తమతమ హెచ్చరికలతోఁ
గమకంబున నుండి రంత ఘనతరశౌర్య
క్రమమున నుభయబలమ్ములు
సమరమునకు మొనసె నపుడు జనములు బొగడన్. 27

సీ. నడయాడుకొండలవడువున వేదండ
తండంబు లొండొండ మెండుకొనఁగఁ
గడలితరంగల బెడగాసుచందానఁ
గాండప్రకాండముల్ కడు నటించ
వెదురుగుంపులె వెల్లివిరిసిన ట్లైతెంచె
ననఁగ బల్లెము లీఁటె లతిశయించ
నంచ లంబరమున మించిన ట్లంచిత
చ్ఛత్రచామర సితచ్ఛాయ లలర

ఘంటికాకింకిణీఘణంఘణవిరావ
భూరిభేరీరవంబులు బోరుకలఁగ
రాయబలములు నడిచె గుజ్జంపుదొరల
పొజుపై దేవగణములు ప్రస్తుతింప. 28

ఇట్లు దార్కొని యొండొరుల మార్కొని తమతమ దొరల నామాంకనంబు లగుబిరుదులు జేర్కొని తొలుదొల్త యలబలంబు లెసంగయలగోలుబలంబులు తుపాకుల పెళపెళలు పెట్లుగ్రోవ్రుల పెటపెటలు జబురుజంగుల ఫిరంగుల ఢిమఢిమలు ఢమామీల ఢమఢమలు బాణాప్రుఁజివ్వల జిఱజిఱలు బాణంబుల బిఱబిఱలు మనంబులం బుట్టు చిఱచిఱలు శింజినీటంకారంబులు పరస్పరహుంకారంబులు నన్యోన్య పురస్కారణంబులు నితరేతరతిరస్కరణంబులు వివిధరోషణంబులు నెఱయ ఖడ్గాఖడ్గి దండాదండి బాహాబాహిం దాఁకుచుం బెనంగుచుం బాయుచుఁ గ్రమ్ముచు డాయుచు నడచుచుం గ్రుమ్ముచుఁ జిమ్ముచు నెట్టుచుం దచ్చునల మెచ్చుచు హెచ్చుచుం జొచ్చుచు నీఁకెలం గ్రుచ్చుచు బల్లెంబులఁ గ్రుమ్ముచు కేడంబులం బమ్ముచు శిలల నువ్వుచు గెరలి నవ్వుచు తేజీల నడపుచు నేజాలం గెడపుచు లకోరిలం దునుముచుఁ గొండొకసేపు రెండుబలంబులుం గన్నులపండువుగ చండశౌర్యంబులు వెలయ భండనం బొనర్చునెడం దడబడక కదువడిం గినుక వాడమి యొక్కమొగి రక్కసులనందగిన వెక్కసపు మొక్కలపుతురుష్కులు ధానుష్కకౌశలం బడరం జనుదెంచురయంబు గన్గొని సంరంభంబునం

బెమ్మసానిరామలింగనృపాలుండు కృష్ణరాయక్షమాకాంతున
కిట్లనియె.

పంచచామరము.

పరాకు రాకు రాకు మంచుఁ బారసీకభూపతుల్
చిరాకు మీఱ దట్ట మైనసింగణీలకోరులన్
జిరాగుటాల వేసి డాసి చిల్లుపొల్లు జేయుచున్
నిరాకరించి మించి వచ్చు నేర్పుఁ జూచితే నృపా. 30

ఉ. పంతముతోఁ హుటాహుటినిఁ బౌఁజులలోపలఁ జొచ్చి సైన్యమిం
తింతలు గాఁగ ఖడ్గహతిఁ దెంచెద దేరిజత్రాళ్ళు మీఱ లీ
చెంత నె యుండి కన్గొనుఁడు శీఘ్రముగాఁ బరవీరరాజులన్
దుంతవయాళికానిపురిఁ ద్రోచెదఁ జండపరాక్రమోన్నతిన్.

క. మీఱ రాసమయంబున జయ
భేరీరావములు చెలఁగఁ బృథుతరసైన్య
శ్రీ రాజిల దఱిమినచోఁ
జేరరె తమసీమలకును జెల్లాచెదరై. 32

మ. అనుచుం బల్లెము కేలఁబూనుకొని శౌర్యారూఢులౌ కమ్మవా
ర్వెను వెంటం బది వేలు బల్లెములతో విఖ్యాతశౌర్యోన్నతిం
జను దేరన్ ఘనసింహారావమలరన్ దత్సైన్యముం జొచ్చి హె
చ్చినధైర్యంబునఁ బారసీకతతులం జెండాడె నుద్ధండుఁడై.

మ. మొనకు న్వచ్చినవిచ్చుకత్తులసివేము స్తీదు మేల్ రౌతులన్
దునుమాడంగనుగల్గిపార్శ్వములయందుం గ్రమ్మునశ్వమ్ములన్
దనబల్లెమ్మునఁ గ్రుమ్ముకమ్మఱుచు వెన్కన్ దారసిల్ జోదులన్
గని దూరంబుదొలంగఁ జేయుఁబటుదోర్గర్వంబఖర్వంబుగన్

క. ఆదండధరుఁ డటంచున్
గోదండధరు ల్గలంగఁ గుటిలారిమహా
వేదండతతులఁ గూల్చెన్
వేదండ నిజాప్తనృపులు వేడుకఁ జెందన్. 35

క. ఘనశరతతులం దనసా
ధనగతుల న్విసరి రిపులు తల్లడిలఁగ హ
త్తినరయమునఁ దఱుముచుఁ గ
త్తి నతఁడు దేరిజపుత్రాళ్ళ దెగఁగోసి వెసన్. 36

వ. అట్టహాసంబు జేయునతని బెట్టిదంపుదిట్టతనంబు నడుజిట్టా
డుచు గుట్టుచెడి యట్టట్టు మెదలం గూడకతట్టంబడినపులుఁ
గులగతి గొట్టుమిట్టాడి పట్టపుదొరలు దెరలుం జూచుసమ
యంబున రయంబున నవ్విధంబు గనుంగొని కృష్ణరాయ
ధరానాయక హరిసాయకుండు చండశౌర్యంబున నుద్దండ
వేదండసమారూఢుం డగుచునుభయచామరచ్ఛత్రమరకత
కేతనప్రభలు వెలయ నఱువదేను వేలగుఱ్ఱంబులు నాఱులక్ష
లపదాతివర్గంబు నిన్నూఱుఘటంబు నేనుంగులుం గొలువ
నొక్కనిబ్బరంబున సింహనాదంబులు రోదోంతరంబులు
నిండం దఱుముచు, జయభేరికాతాడనంబు గావించ ని
యోగించిన. 37

మ. జలధు ల్ఘూర్ణిలె దిక్కరు ల్జెదరెఁ జాంచల్యంబునొందెన్ ధరా
స్థలి ధాత్రీధరసంఘము ల్గదలె పాతాళంబు స్వర్లోకమున్
గలఁగెన్ శత్రుభయంకరప్రకటదోర్గర్వస్ఫురత్కృష్ణరా
యలసద్భేరిధణంధణస్వనము లాశాంతంబులం బర్వఁగన్.

తే. అటుల జయభేరికారవం బతిశయించఁ
జెలఁగి చనుదెంచునతనికో ల్తలకుఁ గాఁగఁ
జెదరి బెదరి కలంగి కన్ జెదరి తొలఁగి
గచ్చువిచ్చయ్యెఁ బారశీకవ్రజంబు. 39

వ. అయ్యవసరంబున. 40

ఉ. వాహినిఁ గూర్చి నీవు శరపాళి విరోధుల ముంచితో నృపా
వాహినులందు నెన్నఁదగువాహినిగానె భవత్సహాయ నై
యాహరులన్ శరార్తినలయించెదఁజూడుమటంచు నెంచెనో
నాహరినీలనీలసలిలావృతిఁ గృష్ణయు నిండె నెంతయున్. 41

క. కొందలము మిగుల మదిలో
నాందోళన మంది తురక లకట ఖుదా నే
మందము సీమలకుం జను
టందము గా కిచట నిల్వనగునే మనకున్. 42

ఆ. ఎందుఁ జనఁగ రానియిక్కట్టు ప్రాపించెఁ
గృష్ణ రాఁ దొడంగెఁ గృష్ణరాయ
లివలఁ దఱుమఁ జొచ్చె నెంతయు వెఱపించఁ
బోయి వెఱచుకొన్నచాయ యయ్యె. 43

ఆ. పదరి కృష్ణ దాఁటి పదపద మని వచ్చి
యొక్క మన్నె వాని కోర్వలేక
తిరిగినట్టు లయ్యెఁ దెలియంగ రాయల
యెదుటఁ బడినరిపులు బ్రదుకఁ గలరె. 44

తే. వెనుక ముందైనయంతనే వెనుకముందు
దోఁచకున్నది నది దాఁటి తొలఁగు టరిది

యనుచు మంత్రులు దాము నన్యోన్యచింత
నాత్మలోఁ గుంది కడ లేనియార్తిఁ జెంది. 45

సీ. తురకవేషము మాని తోరమౌ కర్ణాట
కపు వేషములు వేసి కదలువారు
దండిదరికివచ్చెఁ జెండె నీతఁడు మించి
పొండి యనుచుఁ బాఱిపోవువారు
వేగుజూచెద మంచు వెగవెగఁ జనుదెంచి
దూర మేఁగుచుఁ బొదల్ దూఱువారు
వెనువెంటఁ దగిలెను వీఁడె వీఁడె యటంచు
గొబ్బునఁ బఱచుచుఁ గూలువారు

తే. సారెసారెకుఁ గర్తాలు దూఱువారు
నై కలంగి యథాయథ లగుచుఁ జనిరి
మదహయగజంబు లటు బెట్టి మొదటిదొరలు
ఒక్కవిధమున నది దాఁటి యుఱికి రపుడు. 46

తే. అటుల జయలక్ష్మిఁ గైకొని హరులకరులఁ
బరులధనపంక్తులను దనవశము జేసి
వెలయు శ్రీకృష్ణరాయల విభవగరిమఁ
గాంచి కన్నుల పండువుగాఁగ నపుడు 47

తే. సరససాహిత్యరచనవిస్ఫురణ మెనయు
సారమధురోక్తి మాదయగారిమల్ల
నార్యుఁ డలయల్లసాని పెద్దార్యవరుఁడు
ముక్కుతిమ్మన మొదలైనముఖ్యకవులు. 48

క. వినుతించిరి రపుడు వారికిఁ
గనకాంబరభూషణములు ఘనత నొసఁగి యా

జనవరుఁ డప్పాజిఁ గనుం
గొని యి ట్లని పలికె నపుడు కుతుకం బలరన్. 49

చ. విరిగినవైరులం దఱిమి వేగమె వారలసీమ లెల్ల సు
స్థిరమతి నాక్రమింపవలదే యను డానెఱమంత్రి బల్కెభూ
వర యిది వేళగాదు ఘోరవం జననిచ్చి కెలంకులందు స
త్వరు లగుశాత్రవుల్ గదియవైపుదొరంగ దెయెంతవారికిన్.

తే. భూమిపాలక గజపతి సీమలోన
గలుగువారల మించి మార్గములయందు
నెందు ముట్టడి గావించ నెంచ మనకు
రస్తుసామగ్రి జేరుట దుస్తరంబు. 51

క. తూరుపునం గలగజపతి
వారిదళమునెల్లఁ దెచ్చి వరుసన్ జయల
క్ష్మీరమణిఁ జెందు మనపుడు
భేరీభాంకార మడరఁ బృతనాయుతుఁడై. 52

తే. తనప్రతాపప్రకాశంబు దనర బంధు
జనమనఃపద్మనికరరంజన మెలర్ప
నహితకువలయవరగర్వ మణఁగ నుదయ
గిరికి వేవేగ నయ్యీనుం డరుగుదెంచె. 53

క. వచ్చి చతురంగబలములు
విచ్చలవిడి నాల్గుదెశల వెలయఁగ నిలిచెన్
మెచ్చులరఁగ దనమహిమ వి
యచ్చరు లచ్చెరువుతోడ నభినుతిసేయన్. 54

సీ. ఏచాయఁ గనుఁగొన్న హేరాళమై తోఁచు
గంధాంధసింహాళగజచయంబు

నేవంక నీక్షించ హేషారవోదీర్ణ
గాంధారకాంభోజకాండవితతి
యేదారిఁ జూచిన నాదారిన తుపాకి
బలువైన జబురుజంగులు ఫిరంగు
లేదండ గణుతించ వేదండకరచండ
కోదండధరభటకోటి పటలి
తే. యెచటఁ జూచిన బల్లెంబు లీఁటెగములు
గలుగు రాయలదళ మెల్లఁ గలయ నెంచి
యుదయగిరిచెంత నుదయించె నొక్కవింత
యనుచు దుర్గములో మంది యళుకుఁ జెంది. 55

క. అభిమానమునకుఁ గా న
య్యిభరాజుజనంబు బోరె నెంతయు బాహా
విభవం బెలర్ప సేనా
రభసమ్మున కెదిరి కృష్ణరాయలతోడన్. 56

క. దుర్గమ మగునాదుర్గ మ
నర్గళగతి దీయుటకు నహర్నిశము మహా
దోర్గర్వమునన్ నానా
మార్గములం బోరి రపుడు మాద్యద్గతులన్. 57

సీ. కోటలు దుర్గమున్ గోనుచు దోగిపటుబల
ఘాటిచే మించునార్వేటివారు
కంటకాహితకంతలుంఠనోద్ధతలీల
దంట లై తగుతోరగంటివారు

నిబ్బరంబుగ శత్రునికరంబు నణఁగించి
ధీరులై మించుగొబ్బూరివారు
చాల దోర్బలలీల సమదారిసంఘంబుఁ
దూలించి వెలయునందేలవార
తే లాదిగాఁ గల్గురాజులు మేదురగతి
తుళువదొరలును బోయలు దురుసు గాఁగఁ
బ్రతిదినంబును ఘోర మారణ మొనర్ప
నిలిచి పోరాడె గజపతిబలము లపుడు. 58

ఉ. ఠీవిగ నౌకువారును కడింది రహిన్ వెలుగోటివార లా
రావెలవారు గూడుకొని రాత్రి బగల్ చతురంగసేనతో
సేవగఁ జూచినన్ దెలియ నెంతయశక్యము గానిదుర్గమా
భూవరమౌళి గాంచి యొకపూఁటనె దీసెద నంచు నుగ్రుఁడై.

ఉ. దిగ్గున లేచి సాహసము తేటపడన్ మునుమున్న గాఁగఁ దా
నగ్గలికన్ జెలంగువిధ మంతయుఁ గన్గొని రోషచిత్తుఁడై
లగ్గల కెక్కి రందఱు బలంబు చలం బలరన్ రవంబులన్
దిగ్గజముల్ వడంక బలుతెంపున గుంపులు గూడి యుద్ధతిన్.

క. తనధాటి కళుకుచున్ గ్ర
క్కున దుర్గము డిగ్గి కావుకా వనువారిన్
గనుఁగొని యాభూరమణుఁడు
ఘనతరకారుణ్యరసము గడలుకొనంగన్. 61

తే. జడియకుఁ డటంచు నభయహస్తం బొసంగి
యమ్మహాదుర్గమహిమను నద్భుతంబు
నొంది యచ్చట నాప్తుల నుంచి యవల
జనియె నుద్దండశౌర్యప్రచండుఁ డగుచు. 62

సీ. అట కందుకూరు బెట్టదిరె కాహళశంఖ
భేరీవిరావముల్ భోరుకలగ
అవల కొండవీ డలరి దిక్తటనట
త్సేనారజోవ్రజశ్రీలు వెలయ
మఱికొండపలిఁ గలంగె రటన్మదేభేంద్ర
ఘంటికాఘణఘణంఘణలు జెలఁగ
ఆమీఁద వినుకొండ యల్లాడె భటసము
ద్భటసింహరవమహోర్భటులు దనర
తే. వెండియును గల్గుకోటలు వివిధదుర్గ
తతులు తముఁ దామె విడిచి కొండలకుఁ జేరి
రచటిగజపతివారిసైన్యాధినాథు
లలనృపాలునిదాడికి నిలువలేక. 63.

తే. ఎదురు గాంచనముద్రలు ముద మెలర్పఁ
దెచ్చి వేవేగఁ జేతి కందిచ్చువారు
శరణు వేఁడుచు సాష్టాంగ మెఱఁగువారు
నైరి యుత్తరమునఁ గల్గునట్టిదొరలు. 64

వ. ఇవ్విధంబున నిఖిలస్థలదుర్గశైలదుర్గంబులు హస్తగతంబులగు టయు నందందుఁగ్రందుగ నిజసైన్యంబు లుండ నియమించిన దర్పంబున నముదానగరంబుపయి గరంబు దురంబు సేయం దలంచి యప్పురంబు నలుదెసలుం జుట్టుముట్టినం బెట్టదరియు బెదరియుఁ జెదరియుం దజ్జానపదవర్గంబు పలుదెసలం బాఱ మీఱినరాగంబున నచ్చటియవనబలంబు లెసంగ చలంబు నఁ గోట వెడలి పడిం దలపడినం బోరు ఘోరం బై కౌరవపాండవరణంబునుంబోలి గాంగేయ కుంభజాతదుశ్శా

సన వీరలక్ష్మణ కర్ణ శల్య హారణకారణం బై రామరాక్షస యుద్ధంబునుం బోలి ఖరదూషణబలకబంధసంబంధ హరివర ప్రహారణధురీణం బై కృష్ణదానవసంగ్రామంబునుం బోలి మాగధ బల దంతవక్త్ర కేశి శిరఃఖండనప్రచండం బై భంగంబు లగుమతంగజంబులు పాటితంబు లగు ఖేటకంబు లు పాతనంబు లగు కేతనంబులు తొఱఁగుగాత్రంబులు విఱుగుఛత్రంబులు ప్రస్తంబు లగుచామరంబులు నస్తంబు లగు తోమరంబులు పాటితంబు లగుకపాలంబులు నిరంతరంబుగ మెఱయు నయ్యుద్ధవిడికి నోహటించి చలించి పలాయమాను లగుపారసీకుల ననేకులం గాందిశీకు లని యెంచి బ్రతుకుదు రుగాక యని యుపేక్షించి తదీయస్థలంబున జయధ్వజం బెత్తించి పదిలంబుగ దళంబు హత్తించి జయోత్సాహంబున మించి గజపతి యున్న దేశంబునకుం గమకంబునం దమకంబు మీఱం జననెంచు నమ్మూరురాయరగండప్రచండ బిరుదాంకుం గనుంగొని యనంగునిమామగురునిం గ్రేణి సేయం గల సుధీచమత్కారంబున వెలయు సాళ్వతిమ్మరుసు మంత్రిపుంగవుం డిట్లనియె. 65

చ. ఇతరులు శక్తులే తలఁప నేదులశాహునిజాముశాహులన్
గుతపనమల్కునన్ గెలిచి గొబ్బున సర్వగిరీంద్రదుర్గముల్
జతురతఁ గైకొనన్ ధర నసాధ్యము నీ కిఁక గల్గ దైన నం
చితయశ యొక్కవిన్నపముఁ జేసెద వేడుకఁ జిత్తగింపుమా.

ఉ. తిన్నఁదనంబునన్ గజపతిం గెలువం జను టొప్పు గాక యా
పన్న శరణ్య శైలవనపంక్తులు దాఁటి తదీయసీమలో

న న్నిలఁ జూచి వారలు ఘనంబుగ మార్గము లడ్డగించినన్
సన్నుతశౌర్యరస్తు మనసైన్యము జేరుట దుస్తరంబుగన్.67

చ. అనుటయుఁబిన్ననవ్వునగియప్పుయి దెంతటికార్యమయ్యయా
వనగిరు లెంత వస్తుతతి వచ్చుట యెంత సమస్తదేశముల్
మనకువశంబులయ్యెఁ బదమూముదమానుచుసంశయంబునె
మ్మనమునమానుచుండివిజముంత్రిసమానయటంచుఁబల్కుచున్.

క. ఆవీరనృసింహాధరి
శ్రీవరనందనుఁడు రణదలిస్ఫుటభేరీ
రావములు చెలఁగ నడచెన్
దేవతలు నుతింప గజపతిన్ గెలుచుటకై 69.

క. చనుచోఁ జితాపుఖానుం
డనువాఁడు ధరాధరాంతరాంతరసీమన్
గనుమలలో నలువదివేల్
ఘనశార్ఙ్గధరుల్ చెలంగఁ గలహ మొనర్చెన్. 70.

ఉ. నాలుగుదిక్కులం గవిసి నట్టడవిం జరియించు నచ్చుమూ
పాళి గలంగ బల్లెముల బాణములన్ మెఱుఁగీఁటెగుంపులన్
రాలఁ దుపాకులం బలుఫిరంగుల భంగము నొందఁజేసి గ
గ్గోలుపడం గడంగి యెలగోలుబలంబు చలం బెలర్చఁగన్.

క. ముంగల నెసంగ రంగ
త్తుంగతురంగేంద్రఖురవిఘాతరజంబుల్
నింగిఁ జెలంగఁ గళింగధ
రాంగణమున నిల్చె రాయ లద్భుతమతి యై. 72

పంచచామరము.

చితాపృఖానుఁ డంగడిందిచిచ్చు నార్చు నేర్చు వ
చ్చితింగదా ముదంబు మీఱ శీఘ్ర మీగజాధిపుల్
నితాంతకీర్తి ధాత్రిలోన నిండ గెల్చెదల్ ఘన
ప్రతాపదీధితిం దిగంతభాగములు వెరాజిలన్. 73

తే. అనుచు పోట్నూరిసింహాద్రి కరుగు దెంచి
సకలచతురంగబలములు సరగ నపుడు
పరభయంకరవైభవప్రకటలీల
పాళె మిడియించె వేడ్కఁ నప్పార్థివుండు. 74

సీ. కెందమ్మిచెంగల్వచందమ్ములం గెల్వఁ
జెలైనకెంబట్టుజిగిగుడార్లు
రంగారుబంగారుసింగారము లెసంగు
మేలైనశాలిపట్టుమిహిగుడార్లు
చిగురాకు తెగసారు నగ రాజిలు హుశారు
వగ మీఱు రత్నాలవహిగుడార్లు
హెచ్చైనవిలువ మేల్పచ్చడాల్ పచ్చడాల్
పచ్చడాల్ గలజీనిపనిగుడార్లు
తే. గొప్పహురుమంజిసుప్పాణికూర్పడంపు
డంబు పగడంబు జగడంబు సంబరంబు
లెసఁగినగుడార్లు గలుగునప్పసుమతీశు
పాళె మీఱుంచి గజరాజు భయము మించి. 75

శా. ఔరా చూచితెగాని రాయలబలం బ్రారౌర యేనుంగు ల
య్యారే చారుతురంగసంఘములహాహా మన్నె వారల్ భళీ

ధీరుల్ రాజకుమారులంచుమదినెంతేయద్భుతంబొందుచున్
బోరఁగ శక్యమె యీనృపాలమణితో భూరిస్థిరప్రౌఢిమన్.

తే. అనుచు నాప్తులతోన మంతన మొనర్ప
వార లిట్లని పలికిరి వసుమతీశ
యలపదార్గరు పాత్రులు సద్భుతప్ర
తాపశాలులు గలుగంగఁ దలఁక నేల. 77

క. అనుటయుఁ దెలివిం జెందుచు
జననాథుఁడు వారివారి సదనంబులకున్
ఘనులయినమంత్రిపుంగవు
లను బంపెన్ వారువారలం బిలుచుటయున్. 78

క. చనుదెంచువార లవ్విభుఁ
గనుఁగొనఁ గూర్చుండుఁ డనుచు గౌరవ మెసఁగన్
ఘనతరముగ బహుమానము
లొనరింపుచుఁ బల్కె నప్పు డుచితప్రౌఢిన్. 79

ఉ. వింటిరె కృష్ణరాయపృథివీపతి యచ్చట శౌర్యలీలచేఁ
గంటకు లౌతురుష్కులఁ గకావికలై చనఁజేసె నెంతయున్
దంటతనంబు మీఱ భుజదర్పమునన్ మనసీమఁ జొచ్చెగా
కంటికినింక సేయఁ దగు కార్యము లెయ్యవి తెల్పుఁడియ్యెడన్.

క. మును పెదగజపతిభూవరుఁ
డనువందన్ సేతుదర్శనార్థం బరుగన్
వెనువెంటఁ జనినతురకలు
వినుఁడా దేశమునఁ గొన్ని వింత లొనర్పన్. 81

క. అది చాల న్మనసునఁ గల
దదియును గా కచటిసీమ లస్మత్సీమల్

గలిసినమాట ల్వినుఁ డ
కు్కలరత్నము సూడుద్రిప్పుకొన వచ్చె సుమీ. 82

ఆ. కృష్ణరాయఁ డనఁగఁ గేవలమనుజుఁడే
విష్ణుమూర్తి గాన విజయశీలుఁ
డతని గెల్వఁ దగినయతులితోపాయంబుఁ
జింత సేయుఁ డయ్య శీఘ్రముగను. 83

క. అనిన విని కృష్ణరాయం
డన నేమి సురాధినాథుఁ డైనన్ భయమే
యనియెన్ బలభద్రనిభుం
డనఁ దగుబలభద్రపాత్రుఁ డతిమోదమునన్. 84

శా. భర్గుం డిట్లరు దెంచెనో యని రిపుల్ బొంగ జన్యస్థలిన్
దుర్గాంబాకరుణాకటాక్షవిలస ద్దుర్వారఖడ్గాహతిన్
దోర్గర్వం బలరంగ నీక్షణమె గెల్తుం జూడు మంచు న్వెసన్
దుర్గాపాత్రుఁడుబల్కెభూవరుఁడుసంతోషంబునన్ దేలఁగన్.

క. భీముఁ డన రిపులు దలఁపఁగ
భీమావహ కేళి నల్పి పేర్చెద వినుమీ
భీమకటాక్షముచేతఁ గృ
పామహిమభీనటంచు భీమపాత్రుం డనియెన్.

పంచచామరము.

ముకుందసత్కృపాకటాక్షము న్విరాజిలన్ నృపా
ముకుందబల్లెముం గరంబు బూని శత్రుసైన్యమున్
చెకుందముం జెలంగ జొచ్చి చింతు వింతగా ననెన్
ముకుందపాత్రుఁ డెంతయుం బ్రమోదయుక్తచిత్తుఁ డై.

క. ఏకరణిం జననీయక
వే కరఖడ్గమున శత్రువీరుల నెల్లన్
శ్రీకరముగ గెలిచెద నని
భీకరపాత్రుండు బల్కె భీకరకేలన్. 88

తే. శూరవరు లన్న యాంగ్లేయబారు జొచ్చి
ధీరుఁ డని మెచ్చ ఖడ్గసందీప్తి లెంచఁగ
నాహవ మొనర్తు నని పల్కె నద్భుతముగఁ
జేరుపాత్రుండు సారగంభీరఘణితి. 89

క. క్షణమున జయించి వచ్చెదఁ
బ్రణుతింపఁగ శత్రువరుల బలిమి నటంచున్
రణరంగపాత్రుఁ డనియెన్
రణరంగోత్సాహవిభవరంజితమతి యై. 90

క. సుత్రామాదులు మెచ్చన్
శాత్రవులన్ గెలిచి వత్తు సరగున ననుచున్
జిత్రముగఁ బలికె ఖడ్గా
పాత్రుఁడు సభవార లెల్లఁ బ్రణుతి యొనర్పన్. 91

క. తుండములతోడ మదవే
దండములం గాండతతుల ధరణిం బడగా
ఖండాజెండెద నని యా
ఖండలపాత్రుండు బలికెఁ గడువేడుకతోన్. 92

చ. బలముచలంబు నేర్పడ శభా సని దేవరవారు మెచ్చఁగా
విలసితబాణపాతముల వేగమె శత్రునృపాలసంఘముల్
కలఁగి తొలంగ నేతు నని గౌరవరీతి దగన్ మురారిపా
త్రులు బలికెన్ గజాధిపతితోఁ దనశౌర్యవిలాస మేర్పడన్.

వ. వెండియుఁ బ్రచండశౌర్యం డగువజ్రముష్టి పాత్రుండును
తురగరేవంతపాత్రుండును గజాంకుశపాత్రుండును అస
హాయపాత్రుండును మృగేంద్రపాత్రుండును దక్కినవీరలో
కంబునట్లనె పలికినం గనుంగొని వారలతో నిట్లనియె. 94

ఆ. ఇట్టిపట్ల మీర లెవ్విధంబున నైన
నిర్వహింప వలయు నిఖిలరాజ్య
వైభవం బటంచు వక్కలాకులతోడ
వస్త్రభూషణములు వరుస నొసఁగ. 95

క. అన్నిటికి జగన్నాయకు
లున్నా రని పలికి రణసముత్సాహమనో
త్సన్నతిఁ జని రని వారల
సన్నాహము కృష్ణరాయజనపతి వినుచున్. 96

తే. ఇలఁ బదార్గురురాజులచెలువు గలిగి
యలచతుర్దశభువనముల్ గెలువఁ బూను
నట్టిఘను లౌనెకా వారినణఁచ వశమె
పదరి వచ్చితి మప్పాజిపలుకు వినక. 97

క. అని యాలోచనఁ జేయుచు
మనమున నారాత్రి యుబ్బుమలుగునఁ బాళెం
బునఁ గలజను లవ్వార్తలు
విని యుత్సాహంబు లేనివిధ మెఱిఁగి వెసన్. 98

ఆ. అయ్యుదంత మప్పు డప్పాజితోఁ దెల్ప
నాదుపల్కు వినక నరవరేణ్య
వచ్చినంత యింత వచ్చెఁగదా యిందు
కేమి సేయువార మిచటఁ జెపుమ. 99

తే. అనుడు రాయలుబల్కె నీ వనినమాట
లెక్కసేయమి యిచ్చోటఁ జిక్కవలసెఁ
దలఁప నినువంటిమంత్రి యిద్ధాత్రిఁ గలఁడె,
చూడు మిందుల కొకయుక్తి సూక్ష్మమతిని. 100

మ. అను డమ్మంత్రివరేణ్యుఁ డిట్లనియె నయ్యా భేదమార్గంబునన్
వినుమప్పాత్రులఁ గెల్వఁగావలయు నుర్వీశౌర్యధైర్యంబు
లం, జెనయన్ శక్యముగాదు గా ధనమణిశ్రేణీదుకూలాదివ
స్తునికాయంబులొసంగ నెవ్వరనసాధ్యుల్ లేరుచింతింపఁగన్.

క. నావుఁడు బొక్కసమంతయు
నీవశ మగు నీకుఁ దోచునియతిం గార్యం
బేవగను నిర్వహించెదొ
ధీవర్య యటంచు నరిగె తేజం బెసఁగన్. 102

వ. ఇ ట్లరిగి యభ్యంతరమందిరంబున సుఖంబున వసించె నంత
నమ్మంత్రిపుంగవుండు. 103

క. ఘనతరభేదోపాయం
బునకుం దగినట్టియుక్తిఁ బుట్టించి రయం
బొనరఁగ రాయలపేరిటి
దినసరు లాక్షత్త్రియులకుఁ దేటపడంగన్. 104

క. వ్రాయించి మందసమ్ముల
రాయల్ ధరియించునాభరణవస్త్రతతుల్
ధీయుక్తి నుంచి పంపె శు
భాయత్తత భటులఁ గూర్చి యప్పాత్రులకున్. 105

క. పంచిన దుర్గములోపలి
వంచనఁ గని సామజేంద్ర వారలు వారిన్

బొంచి ద్వారమ్రోల నిల్చిన
సంచలితస్వాంతుఁ డగుచు సరగున సతఁడున్. 106

తే. దట్టముగఁ బెట్టియలలోనఁ బెట్టి యున్న
తళుకుబంగారుజిగికాగిదములలోని
సారముగ వ్రాసి యున్నదస్తూరిఁ జూచి
చదువుకొనె నాత్మలోన విస్మయము గదుర. 107

సీ. శ్రీమతు కర్ణాటసింహాసనాధ్యక్షుఁ
డగుకృష్ణరాయధరాధినాథుఁ
డల పదారుగురు పాత్రులకు సంప్రీతిఁ బం
పినసులేఖంబులు, మిమ్ము మునుపు
గజపతిరాష్ట్రదుర్గవిశేషములనుండి
మెలఁపుగాఁ బలికినపలుకుబడుల
తీరు వ్రాసితిరి మీకోరినట్లనె ఘనా
భరణదుకూలముల్ బంపినార

తే. మట్లనే రేపు జగడాని కరుగుదెంచి
నట్లు జనుదెంచి మాచేతి కతని మీరు
పట్టియిచ్చిన యపుడె మీపట్ల మేము
కొదువ పడకుండ నడపించుకొనెద మెప్పుడు. 108

ఆ. అనుచు తేటపడినయావ్రాఁతఁ గనుఁగొని
వ్రాఁత యిట్టులయ్యె వసుధలోన
నమ్మఁ గూడ దెంతనమ్మినవారల
మోస మయ్యె ననుచు వేసరిలుచు. 109

క. నరనేంద్రుకృష్ణరాయల
పరఘాటికి నిల్వలేక వారణపతి స

త్వరగతి తత్పరమతి న
ప్పుర మతిదూరముగ వెడలి పోయెఁ బెలుచన్. 110

క. మరునాఁ డాకథ విని తా
మరిగిరి సంతోషరహితు లై యెందైనన్
దొర లేనిపోటు గలదే
దురమున నని తలఁచి యచటఁ దొలఁగుచుఁబాత్రుల్. 111

తే. అపుడు త్రైలోక్యసామ్రాజ్య మబ్బినట్లు
సకలచతురంగసేనతో సంతసిలుచుఁ
గృష్ణరాయక్షితీంద్రుండు కీర్తి వెలయ
సరగ నచ్చట నొకజయస్తంభ మునిచె. 112

తే. తత్పురంబుఁ బ్రవేశించి తగినరీతి
నల్లగజరాజనగరిచాయలకుఁ దనదు
సేన జనకుండ దట్టంబు జేసి తాను
నొక్కచోట వసించెను యుక్తలీల. 113

వ. తదనంతరవృత్తాంతం బెట్టిదనిన. 114

చ. మునిసవనావనా భువనమోహనదానకళాజితాబ్ధిరా
డనిమిషధేనురత్నతరుహాటకశైలఘనాఘనా పురా
తనబహువాక్యవర్ణితపదద్వయసద్వ్యయదుఃఖభంజనా
యనుపమభక్తివైభవపదాంబుజసేవక చిత్తరంజనా. 115

క. వనసంచారిగణప్రభు
ఘనతరసామ్రాజ్యవిభవకారణకరుణా
వనరాశిగర్వహరణా
కనకాచలధైర్య జనకకన్యారమణా. 116

వనమయూరము.

సూనృతవచోవిభవ సూరకులచంద్రా
దీనజనరక్షక సుధీజితఫణీంద్రా
భూనుతవిలాస ఘనపుణ్యగుణవాసా
హీనజనదూర విబుధేంద్రజనిరాసా. 117

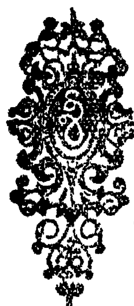
గద్యము. ఇది శ్రీమదోరుగంటి కాశీపతిసద్గురురాజయోగీంద్ర చరణారవింద మనోవిహార నిరంతరానందకర రాజయోగ సామ్రాజ్యలక్ష్మీధురంధర స్వస్వరూపానుభవసంపన్న జ్ఞానప్రసూనాంబికా కాళహస్తీశ్వరకరుణాకటాక్షవీక్షణాప్రసాదాసాదితకవితాచమత్కార ధూర్జటిపౌత్ర కాళయామాత్య లక్ష్మ్యంబికాదత్త పోలనమంత్రిగుర్వమాంబికా కుమార ధూర్జటిప్రణీతం బైన శ్రీకృష్ణరాయవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

కృ ష్ణ రా య వి జ య ము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రీమదనంతపరాక్రమ
ధామా యార్వీటిరామ ధరణీశసుత
శ్రీమద్వేంకట రాయ
ప్రేమాస్పద రామచంద్ర పృథుగుణసాంద్రా. 1

వ. అవధరింపుము. 2

శా. ఆరీతిం జయలక్ష్మి గైకొని మహాహ్లాదంబుతో నవ్విభుం
డారూఢిం దనపద్దు చెల్లె నిట రాజ్యం బాగజాధీశ్వరుం
డే రంజిల్లుచు నేలుఁగాక యని యెంతే వేడ్కఁ దన్మంత్రి వే
నారాజుం బిలిపించె నంచితకృపావ్యాపారపారీణుఁ డై. 3

తే. అందులకుఁ గొంత సంశయ మంది యతఁడు
రాయ లెంతయు బాంధవప్రౌఢి వెలయఁ
దలఁచి యుండుట లెస్సగాఁ దెలిసి యపుడు
కానుకలు గొంచుఁ జనుదెంచె ఘనత దనర. 4

సీ. భువి రోహణాచలంబునకు రత్నావళు
లంచితంబుగ సమర్పించినట్లు
రహిని మేరుధరాధరంబున కెంతయు
రంగారుబంగా రొసంగినట్లు

తగ సుధాసాగరో త్తమున కెవ్వారైన
మెచ్చునాక్షీరము దెచ్చినట్లు
సరగ మందారభూజమునకు వింతగా
హెచ్చైనయొకఫలం బిచ్చినట్లు
తే. నమ్మహాగుణమణికి నయ్యతులధైర్య
హారికాకరుణానిధి కావితీర్ణ
ఖనికి మణిధనదేనువుల్ ఘనపటములు
వసుతతియు మ్రోల నిడె గజవల్లభుండు. 5

తే. కరము గనుఁగొని మిగుల శ్రీకరము గాఁగ
కరము వేడుక నెదు రేఁగి గౌరవముగఁ
గౌఁగలింపుచు నెనరున గారవించి
రాయ లెంతయు నాగజరాజు నపుడు. 6

క. కూర్చుండుఁ డనుచుఁ దానుం
గూర్చుండినయప్పుడె నెనరుగూర్చినమతితో
నేర్చినవవరత్నంబులు
జేర్చినసింహాసనమున సింధురపతియున్. 7

క. వసియించి కృష్ణరాయల
రసికతను మ్మనసులోన రంజిలి విలస
ద్బిసరుహామరందధారా
విస్ఫురమధురోక్తిగరిమ వెలయఁగ ననియెన్. 8

క. నిరసించిన నిరసించక
శరణన రక్షించ నీకె చను నృపతులతోఁ
గరుణించితి వీవ్ శ్లాఘ్య
చిరముగ సింహాసనంబు నిల్పితివిగదా. 9

క. లోకంబు లెల్ల మెచ్చఁగ
మాకుం బ్రాపగుచు నిట్లు మన్నించితి వౌ
శ్రీకృష్ణుఁడు ధర్మసుతుం
జేకొని రక్షించినట్లు సిద్ధముగాఁగన్. 10

క. గోవిప్రుల రక్షింపుచు
దేవగృహతటాకములఁ బ్రతిష్ఠించి ధరన్
భూవర యపహృతరాజ్య
శ్రీ వెలయించినఘతం డె శ్రీవిభుఁ డెందున్. 11

ఉ. నీరుణ మెందుఁ దీర్చుకొన నేర మదీయకుమారిఁ జారుశృం
గారమణిన్ గుణోన్నతిని గైకొను మిచ్చితి నీకుఁ గీరతు
ఖ్యారసమానరూప హిమకైరవబంధుయశఃకలాప ల
క్ష్మీరమణాప్రతాపనరసింహకుమార కుమారవిక్రమా. 12

తే. నావు డప్పాజి యాగజనాథుతోడ
ననియె నీతోడ బాంధవం బరయఁ గృష్ణ
రాయశౌరికి క్షీరనీరధి మురారి
కబ్జగేహిని నొసఁగిన యట్లసుమ్ము.

చ. అనవుడుఁ గృష్ణరాయనృపుఁ డాగజనాథునితోడ నిట్లనెన్
వినుము నరేంద్ర నీ వనఁగ నే నన భేదము లేదు నీమనం
బున నొకవింత గాఁదలఁపఁబోకుము శీఘ్రముగాఁగ నెంతయున్
ఘనతరవైభవం బలరఁగా నొనరింపు వివాహయత్నమున్.

క. అనుటయుఁ బరమానందం
బున గజపతి కృష్ణరాయభూపాలునితో
జననాథ మత్కుమారిం
గనుఁగొన నప్పాజిఁ బంపఁ గాఁదగు వేడ్కన్. 15

తే. మత్కుమారివివేకసంపద తదీయ
రూపరేఖావిలాసనిరూఢి జూచి
వేగ నిటు వచ్చు పంపు నా వెంట నిపుడు
నవ్యగుణసంగ శుభలక్షణం బెసంగ. 16

తే. నావుఁడును గృష్ణరాయధరావిభుండు
తనదునెమ్మోము గనుఁగొన్నమన సెఱింగి
యమ్మహామంత్రి స్వామి భాగ్యంబుఁ జేసి
నాడ చూచెద ననుచు సంతస మెలర్ప. 17

తే. అపుడు బహుమాన మొనరించి యధిపుఁ డంప
విభవ మలరంగ నగ్గజవిభునివెంట
నరిగి యమ్మంత్రిమౌళి తదాదరంబు
దనరఁ గక్ష్యాంతరంబులు దాఁటి యెలమి. 18

క. నవరత్ననిర్మితోన్నత
భవనంబున రత్నపీఠిపై వసియింపన్
సవినయముగ సజ్జనపతి
వివిధాంబరభూషణములు వేడుక నొసఁగెన్. 19

క. నీయంతమంత్రిమణి సుర
నాయకునకు నైనఁ గలఁడె నరనుత మాకున్
రాయలబంధుత్వంబును
నీయుక్తిం గలిగెఁ గాదె నీతివిచారా.

క. అని సరసగోష్ఠిఁ బెంపొం
దినవేడ్కఁ గుమారిఁ దోడి తేఁ దగువారిన్
బనిచిన ఘనశృంగారం
బొనరం దోడితెచ్చి రప్పు డుచితప్రౌఢిన్. 21

సీ. తళుకుకన్గవ జిల్కుతళ్కుఁజూపులసోరు
తమ్మిరేకులతీరుఁ గ్రమ్మరింప
మెఱుఁగుటద్దపుముద్దు మెఱయునిద్దపు మోము
మొలకనవ్వులతేట గులకరింపఁ
గప్పురాజిగి నొప్పుకఱకు పెన్నెరిగొప్పు
తేఁటిదాఁటులనీటు దీటుసంగఁ
గమ్మపూనెరి మేనియొ మ్మెమేలికడాని
క్రొమ్మెఱుంగుహొరంగుఁ గ్రుమ్మరింపఁ
తే. గులుకువగగుబ్బచనుదోయి గునిసి గునిసి
సరిగెచెంగావిపైఁటతో సరసమాడ
చరణమంజీరరావము ల్సందడింప
వచ్చెఁ జెలువంబు మీఱఁ భూవరకుమారి. 22

తే. వచ్చి గారవ మలర భూవరునియాజ్ఞ
దనర నప్పాజి కపుడు వందన మొనర్ప
నతఁడు దీవించి తగును రాయలకు నిమ్మ
హాత్ము రా లని మదిలోన హర్ష మలర. 23

తే. అమ్మ కర్ణాటసింహాసనాధ్యుఁ డగుచుఁ
జెలఁగు శ్రీకృష్ణరాయలఁ జెట్టవట్టి
మాదృశాశ్రితజనులు నీమహిమ నుతులు
సేయ వర్ధిల్లు మని పల్కెఁ జెలువుమిగుల. 24

క. అలతుళువ్యాకరమణీమణి
జలజాస్యలు వెంటఁ గొల్వ జనకునియాజ్ఞన్
వెలయుచు నంతగపురికిన్
విలసితగతి నరిగె నపుడు వేడుక మీఱన్. 25

మ. అలభూపాలకమౌళి తిమ్మరుసుతో నయ్యా మదీయాత్మజా
విలసత్ప్రౌఢిమఁ గాంచితే తెలుపుమీ వేవేగ శ్రీకృష్ణరా
యలతో నంచు వచించునట్టియెడ నత్యాశ్చర్యమొప్పారఁద
ల్లలనారత్నము వింత మీఱ నొకచిల్కంబం పెనచ్చోటికిన్

క. పంచిన విరించియువతివి
పంచిరవోదీర్ణవాక్యబంధురఫణితిన్
మించి నిజపాణిసరసీ
జాంచలమున వేడ్కమీఱ నది వ్రాలుటయున్. 27

తే. కాంచి యమ్మంత్రి యెచ్చోటనుంచి వచ్చె
పంచదారలతీపు మేల్పచ్చవన్నె
మించుపంచాస్త్రివారువ మంచు నాత్మ
నెంచ గజపతి కన్గొని యిట్టు లనియె. 28

క. ఇది మత్కుమారి పెంచిన
చదివినకీరంబు తనదుసౌందర్యగుణా
భ్యుదయము రాయలు వినుటకు
ముదమున దెల్పు మని పంచె ముచ్చట గాఁగన్. 29

క. బంగారమునకుఁ బరిమళ
ముం గలిగినయట్లు నృపతిముంగల మీ రీ
యంగనగుణంబు లెన్నఁగ
సంగతి దగ నిదియు మఱియు సన్నుతిసేయున్. 30

శా. దీనిం జైకొని పొండటంచు నతఁడెం తేఁ బ్రేమమీఱంగభూ
షానూత్నాంబరవాహనాదికము లిచ్చు న్మెచ్చుగా నిచ్చి స
న్మానశ్రీరహిమించఁ బంచుటయునమ్మంత్రీంద్రుఁ డాకార్యసం
ధానాత్యుద్ధతి నేఁగు దెంచెఁ బురకాంతల్మేడలం జూడఁగన్.

ఉ. ఎప్పుడు వచ్చు మంత్రిమణి యెప్పుడు వీనులవిందుగాఁగ నా
యొప్పులకుప్ప సద్గుణసమున్నతి చక్కఁదనంబు విందు నే
నెప్పుడు గాంతుఁ బెండ్లిహాయ లెప్పుడు పొం దొనరింతు
నంచు మే, ల్జొప్పడ భూవరుం డెదురుచూచుచు నుండఁగ
సత్వరంబుగన్. 32

తే. వచ్చి యప్పాజి యాధరావల్లభునకు
వేడ్క మీఱఁగఁ దనచేత వెలయుచిలుక
ముంగల నిడంగఁ గనుఁగొని ముద మెసంగ
వింత యిది యేమి యనుచు నవ్విభుఁ డనంగ. 33

తే. స్వామియానతిఁ జని గజస్వామితనయఁ
జూచి వచ్చితి నెంతయుఁ జోద్య మయ్యె
నమ్మగువచక్కఁదనము బ్రహ్మాదులకును
వర్ణనలు సేయ శక్యమే వసుమతీశ. 34

క. ఆకంజాక్షీవిలాసం
బీక్షీరం బెఱుఁగుఁగాని యితరు లెఱుఁగ రా
రాకేందువదన దీని గు
ణాకర యిట రాయబార మంపె న్వేగన్. 35

చ. అనుడు పరాకు సామి కరుణాకర రాయలదేవ మీకు వం
దన మొనరించెద న్వినుఁడు నామనవెంతయుఁ జిత్తగింపుఁడీ
జనవర నాదుపేరు సహజంబుగ మోహనవాణి యంద్రు నిన్
గనుఁగొనఁగల్గెనెంతయునుకన్నులపండువుగాఁగనియ్యెడన్.

ఉ. క్షీరసముద్రమధ్యమున శేషశయానునిపువ్వుదోఁటలో
గారవ మొప్పఁగాఁ బ్రబలికల్మిలతాంగికిఁ బ్రొద్దుబుచ్చుచున్

సారవచోవిలాసముల సన్నుతిఁ గాంచిరి సర్వలోకసం
చారులుదొల్లిమాకొలమువాములుబూమెలుగాదుభూవరా.

తే. అలజగన్నాయకస్వామి యవతరించి
యిల వసించుట మజ్జనయిత్రి మఱియు
జనకుఁడును దర్శనార్థమై సరగ వచ్చి
యిచట శాశ్వతముగ నిల్చి రెలమితోడ. 38

తే. స్వామిసన్నిధి రత్నపంజరమునందుఁ
బ్రబలుచును బిన్ననాఁడె భూప్రజలవలన
వింటి గజపతిసుత సవివేకగరిమ
లెనయఁ జిలుకలఁ బోషించు నెప్పు డనుచు. 39

చ. విని యొకనాఁడు వేడ్కఁ బృథివీవరనందన గారవించఁగాఁ
దనరెదనంచు నెంచి వనితామణితా నెప్రియంబు మీఱఁ గాం
చనకలశాంబుపూరములుజల్లుచుఁబ్రోచినతియ్యమామిడుల్
గొనబగుకేళికావనులకుం జని క్రుమ్మరుచుంటి నెంతయున్.

ఉ. అంత వసంత మెంతయుఁ దనంత నసంతఘనాంతకాంతవ
న్యాంతికదంతురీభవదనంతలతాంతనితాంతకాంతితో
నంత శకుంతసంతతిహృదంతరసంతతచింతితార్థభా
స్వంతము పొల్చెనావిరహవంతుల కెంతయు వింతవింతగన్.

సీ. తొలుదొల్తఁ బండుటాకులు రాలె మహిమీఁద
విలసిల్లె మలయాద్రి మలయునీఁద
యొకొక్కకెందలి రుదయించెఁ దరురాజిఁ
దోరమై తనరెఁ గంతునివరాజి
చెలఁగె దిక్తటులఁ గోయిలరావములసౌరు
మెదలాడె గండుతుమ్మెదలబాఱు

రహిమీఱె నపుడు మరందధారల చెన్ను
పొలుపొందె మెఱుఁగుఁబుప్పొడులవన్నె
తే. పొన్నగున్నలు సురపొన్న లన్నువ లగు
క్రొన్ననలచెన్ను లలరినవిన్న నెసఁగె
నెన్న నన్నన్న యాచైత్ర మెంతవింత
సంతస మొనర్చె రమ్య మై జనులకెల్ల. 42

ఉ. సారెకుసారెకుం గుసుమసాయకుఁ డధ్వగరాజిగుండియల్
దూఱఁగ వేగఁ జేవెడలి దూసి వెసన్ జళిపించురక్తసి
క్తారుణనూతనాయుధము లై మలయానిలమందమందసం
చారచలచ్చలామ్రతరుజాలముల న్మెఱసెం గిసాలముల్. 43

ఉ. మత్తిలి వీర లియ్యెడల మమ్ము గణింపక మానినీమనో
విత్తముల న్హరించెదరు వేగమె పాంథులు శిక్షసేతు మా
నిత్తఱినంచుఁ జిత్తజునిభృత్యులు తత్తఱపాటు మీఱఁగా
నెత్తినబెత్తులట్ల తగె నెంతయుఁ జక్కనిపూవుఁదీవియల్. 44

సీ. వేళాసతీపదాన్వితలాక్ష గగనల
క్ష్మీకుచద్వయకుంకుమాకలనము
ధర కదంబకసముత్కరసూనరాజి ది
శాంగనాశోణపట్టాంబరాళి
మోహాభిల్లీగళస్ఫురితగుంజాఫల
ప్రతతి యధ్వగమధువ్రతవినూత్న
చాంపేయతతి సుమాస్త్రస్యందనారుణ
దీప్తిమద్వైజయంతీవితాన
తే. మమితతరుమానిబృందజటాంశుపటలి
మాధవార్పితవల్లికామానినీవ

తంసమణిఘృణి తలిరాకు దనరె నప్పు
డంగజుప్రతాపవిస్ఫూర్తి నతిశయించి. 45

క. ఆమధుమాసదినంబున
నామధురవచోవిలాస మలరినవగ నా
రామ ముదం బొనరఁగ నా
రామమునకు రాఁ దలంచి రమణీయముగన్. 46

సీ. సరిగంచుజిలుఁగుచందురుకావికుచ్చెల
యడుగుఁదమ్ములయొప్పు ననుసరింపఁ
దళుకులేముద్దుఁజెక్కుల బెళుకుఁజిగితోడ
రతనాలకమ్మడాల్ ప్రతిఘటింప
గుత్తంపుకులుకుచన్గుబ్బకొండలతోడ
ముత్తెంపుపేరులు ముద్దుగురియ
కళలీనుకలువనెచ్చెలివంటిమోముపైఁ
గమ్మకస్తురిబొట్టు గమ్మనంగ

తే. మేల్మిసొమ్ములు క్రొమ్మించుమించు నణఁచ
వెంట రాయంచబోదల జంట లంట
మగువ లిరుగడఁ గొల్వంగ మందగతుల
వచ్చె గజరాజపుత్త్రి యవ్వనమునకును. 47

క. వచ్చి మణినూపురధ్వని
హెచ్చ న్నెచ్చెలులతోడ హేలాగతులన్
మెచ్చులర నవ్వనంబున
విచ్చలవిడి తరులనీడ విహరించె రహిన్. 48

సీ. ఒకదారి బకదారి చికిలిపారువముల
జిలిబిలిపలుకుల చెలువు వినుచ

నొకదండ శుక కాండ సుకుమారసారవా
గ్రమణీయకలకలారవము వినుచు
నొకమూల మజరాలయకనత్సరోవర
వికచారవిందము ల్వేడ్కఁ గొనుచు
నొకవంక సకలంకమకరందరసబిందు
ధారాఝరీతటుల్ దాఁటి చనుచు
తే. నలరునలరులు తలిరులు ఫలము లెలమి
చెలిమిచెలువలతోఁగూడఁ జివిమిఁకొనుచు
నగుచు మెల్లన నే నుండునవ్యఫలస
మన్వితం బైనయొలమావి కపుడు జేరె. 49
తే. చేరి యపు డేను రాల్చినచిన్ని ఫలము
లన్ని గైకొని ననుఁ జూచి యద్భుతమున
వెలఁది కనుఁగొంట యిది యొక్కవింతచిలుక
యెచట నుండియొ చనుదెంచె నిచటి కిపుడు. 50
క. అని నెచ్చెలులుం దానును
ననుఁ బట్టుకొనం దలంచి నవ్వుచు రా న
వ్వనజాక్షితోడఁ బల్కితి
ఘనతరవాక్ప్రౌఢిమంబు గడలుకొనంగన్. 51
తే. తరుణి సామాన్యముగ నన్ను దలఁచ వలదు
ధరణిజనులకు ననుఁ బట్టఁ దరముగాదు
నీగుణాతిశయప్రౌఢి నేను మున్నె
చాల విని యుందు నెందెందు జగతియందు. 52
ఉ. కన్నులపండు వై తనరఁ గన్గొనఁ గల్గెఁ గదా లతాంగి న
స్మన్ననసేయ నీదుచరణంబులప్రాపులనుండ నెంచితిం

గన్నియ నేనెఱుంగుదును గాఁగలకార్యము గృష్ణరాయఁడ౯
గన్నడరాజమౌళి నిను గౌరవలీలను బెండ్లియాడెడిన్. 53

తే. అనిన సిగ్గునఁ దలవంచి యలరుబోఁడి
యనుఁగు జెలువలు మెచ్చ సౌహార్ద మెనయ
నన్నుఁ జేకొని పంజరాంతరమునందు
గరిమతో నుంచి మిక్కిలి గారవించె. 54

శా. ఆగాంభీర్య మవార్య మాచెలిమి నిత్యానంద సంధాయకం
బాగానాన్వితసాహితీరమ యనన్య స్త్రీణసామాన్య యా
రా గంధర్వవధూవతంసములయం దావింత నేఁ జూడలే
దౌ గాంధర్వవరాధిరోహణధురీణా కృష్ణరాయాగ్రణీ. 55

సీ. అచటితుమ్మెదబారు లబ్జాస్యనెరులతో
సరిరాక నో బెట్టు మొఱయదొణఁగె
నచటిపల్లవపంక్తి యబలపాదములతో
సమతఁ గాంచకనో చంచలతఁ జెందె
నచటికోయిలగుంపు హరిణాక్షిపలుకుల
కుదురంద నేరకో కూఁత లిడియె
నచటి పెందీవియ లలివేణిమేనిడా
లొనరకో యుఱ్ఱూఁత లూఁగఁ దొణఁగె
తే. నచటివిరిగుత్తు లాచెలికుచయుగంబు
రహి వహింపఁగ లేకనో రాలఁ గణఁగె
నచటిపూఁదేనె కనకాంగి యధరమధురి
మకు సమానంబుగాక నో మహిని జెందె. 56

క. ఘను లానెరికురు లనుచుఁ
ఘను లాడం గడఁగి రౌర కాంతామణికిన్
దౌన లాజంఘిక లౌ నని
జను లాదట మెత్తు రౌర చంద్రాననకున్. 57

తే. నెమ్మిదోఁదుమ్మిబంగారునీటుకమ్మి
చమరవాలమ్ము వాలమ్ముసాటి యౌను
గతియు నూఁగారు నెమ్మేను కళుకుఁజూపు
బాలికామణి కెప్పుడు భూపాలతిలక. 58

తే. మీఁలు తామరపూలు క్రొమ్మెఱుఁగుచాలు
తరుణమృగి నేలు తరుణినేత్రములఁడాలు
తొమ్మిదవలెక్క వ్రాలు వీఁదోయిమేలు
పలుకులహారంగు కపురంపుఁబలు కెసంగు. 59

తే. శంఖశంఖంబు లైనను సరసిజాక్షి
గళముతో సాటి గా వనర్గళజయాంక
తరుణినునుఁగౌనుతో ననంతమ్ము లగు న
నంతములు నైన సరిగా వహార్యధైర్య. 60

క. భామలా కమలాసుతువిలు
రమలా రమణీయనిటలరాజత్వములా
కమలారిద్వికళాభా
గములా విమలాంగి నెన్నఁగా వశమగునే. 61

క. పరిణతతాంబూలలతా
సరసదళావళుల గిల్లి సరగునఁ బెల్చన్
ధరణి రహిఁ మీఁఱు నెంతయుఁ
దరుణీమణిముద్దుగుల్కు తళుకు ల్బెళుకుల్. 62

క. కురువిందమ్ముల తమ్ముల
సరవింద మ్మేలు మనఁగ సౌ రౌనవలా
గరగర నౌపల్వరుసల్
గరగర దానింబవిత్తుగమి నదలించున్. 63

సీ. ఔరౌర శరదుజ్జ్వలాబ్జమో దూరీకృ
తాబ్జమో తరలాయతాక్షిమోము
హైసరే హృదయాపహారమో మౌక్తిక
హారమో యెలనాగయలఁతినవ్వు
చాఁగురే శృంగారసారమో నిష్కకా
సారమో తన్వంగిసరసనాభి
చాబాసు మేదినీచక్రమో మరుతేరి
చక్రమో పూఁబోణిజఘనసీమ

తే. రంభలో హస్తికరజయారంభ లేమొ
యురుతర స్తనిపలుచనియూరు లౌర
రాజదేవేంద్ర యటువంటి రాజముఖినిఁ
గంటిమే వింటిమే తొంటికతలనైన. 64

తే. నాస హేమంబు గావున నాసఁజేసి
యనుసరించెనా నువ్వుఁబువ్వనఁ జెలంగు
రాచజవరాలిమోమున రహిఁ జెలంగు
ముద్దుబంగారుముంగఱముత్తియంబు.

ఉ. ఆరమణీలలామ మలయానిలచంచలదూర్మికానట
త్సారసరాజహంసఘనసారసపాళిమదాళిజాలసం
చారసమంచితారవవిశాలగభీరజలాశయంబునన్
దోరపువేడ్క నెచ్చెలులతో జలకేళి యొనర్చె వేడుకన్.

సీ. బంగారుపావడల్ చెంగావిపుప్పొడుల్
సింగారము లెసంగుజిగి మెలంగ
ఘనవలీకాండముల్ కల్లోలతండముల్
మెండుగా నొండొండఁ దాండవింప
విమలదృగ్బృందముల్ వికచారవిందముల్
క్రందుగానందంద పొందు సల్ప
కచభృంగజాలముల్ కలితశైవాలముల్
మాలిమి నన్యోన్యకేళిఁ దేల
తే. నతులితోత్సాహ మంతంత నతిశయించ
సరసి విహరించునప్పు డబ్జాతముఖులు
పాలసంద్రంబులోపల నోలలాడు
వేలుపులవెలఁదులో యన వెలసి రపుడు. 67

తే. గంధమాల్యాభరణవస్త్రకలిత లగుచు
శాస్త్రపద్ధతి సకలోపచారములను
తెలివిఁ జెలువొందుకపురంపుఁదిన్నెలందుఁ
బువ్వుబోఁడులు వలరేనిపూజ జేసి. 68

క. కన్నడ సేయకు మదనా
కన్నడరాయఁ డగుసరసఘనుఁ గృష్ణేంద్రుం
జెన్నలరఁగ గజనాథుని
కన్నెకుఁ బతిసేయు మనుచుఁ గలకల నగుచున్. 69

మ. తనవెంటం గొలువంగఁబ్రాణసఖులందాత్పర్యముప్పొంగఁ
గాఁ, గనుచున్ వేడుకలుల్లసిల్లగనుసౌఖ్యస్ఫూర్తినంతఃపురం
బునకుం జేరిలతాంగిసత్కరుణ నన్ బోషింపుచున్నత్కథల్
వినుచు న్విద్యలఁబ్రొద్దుబుచ్చు నెపుడున్ లీలావతీమన్మథా.

సీ. ఏవేళ భవదీయలీలావిశేషముల్
వేవేలవిధముల వినుచునుండు
నేవేళ యుష్మత్ప్రభావసంతోషముల్
వేడుక లెల్లయంగ వినుచునుండు
నేవేళ తావకీనావిష్కృతయశఃప్ర
వీణ తేజస్థితు ల్వినుచునుండు
నేవేళ మీజయశ్రీవితీర్ణకళావి
వేకవైభవములు వినుచునుండు
తే. కృష్ణమూర్తివె నీవు శ్రీకృష్ణరాయ
సత్యముగ నవ్విఘటన యే సత్యసుమ్మి
కలుగుఁ గళ్యాణ మిదిగో శీఘ్రముగ మీకు
నతులితసుఖైకవార్ధి నోలాడు మధిప. 71

వ. త్వదీయహితార్థంబుగా తదీయరూపరేఖావిలాసగుణంబులు ప్రకటింపం జను దెంచితిఁ దొల్లి దమయంతీనలదూత్యం బొనరించినరాజహంసంబుచందంబున భవత్కారుణ్యంబు గాంచితిం బోయివచ్చెద నీకు నమస్కృతి యొనర్చితి ననుచుం గలకలధ్వను లెసంగ నయ్యనంగతుఖ్యాకారంబు తుఖ్యాకారమణీమణిగృహాంగణంబునకుం జని తన్మనఃప్రియం బొనర్చె నంత నయ్యనంతాధీశ్వరుండును సభాసదులు నద్భుతానందంబులం జెందుచు సుఖం బుండి రయ్యవసరమున. 72

సీ. కట్టిరి నవరత్నఘనతోరణంబులు
కడువేగ రాజమార్గములయందుఁ
బట్టిరి శోభనప్రకటితద్రవ్యముల్
రంజిల్ల మిగుల హేరాళముగను

జొట్టిరి రంభాదిసురుచిరస్తంభాళి
రహిమీఱ చిత్రవస్త్రములసమితి
వెట్టిరి దట్ట మౌక్తికతోరణమ్ములింపు
మ్రుగ్గులు ద్వారభూములఁ జెలంగ
తే. సరగ నెందెందు గజపతిపురమునందు
నభినవాలంకరణలీల హర్ష మలర
సంతతోత్సాహచిత్తులై సకలజనులు
నంత వైవాహికోత్సవం బతిశయించ. 73

ఉ. అంతట సామజేంద్రుఁడు దిగంతసమాగతబాంధవావళుల్
సంతసమందఁ గీర్తిజితచంద్రుఁ డనంగకృష్ణరాయభూ
కాంతునకుం గొమార్తె నొసఁగన్ సుముహూర్తము నెంచి
వేడ్కతో, నంతిపురం బలంక్రియల నంద మొనర్చె విచిత్రవైఖరిన్. 74

ఉ. పెండ్లికొమార్తెఁ జేయుఁ డని పెద్దలు బల్క మిటారితళ్కుపూ
బోండ్లు నృపాలపుత్త్రికను పుత్తళిమేల్ జిగిపీఁట నుంచి హొం
గిండ్లను తావినూనె తగు గిన్నెలబంగరుపళ్లెరంబులన్, బం
డ్లను కుంకుమంబెసఁగఁ బాటలుపాడుచుఁదెచ్చిరయ్యెడన్.

క. వనితామణి తలయంటన్
జనితామోదమునఁ బటుకుచద్వయి గులుకన్
నునుగౌనళుకుం దాటం
కనటత్కంకణసువేణికలును జెలంగన్. 76

తే. జలకమాడి మెఱుంగుదువ్వలువ దాల్చి
గంధమాల్యాభరణవస్త్రకలిత యగుచు

మించుటద్దంబు వీక్షించి మెఱుఁగుఁబోఁడి
యంగజుని రాజ్యరమవోలె నలరె నపుడు. 77

తే. తనకు జోడగు నొకరాజు ఘనతరాన్వ
యమునఁ గలిగెను కృష్ణరాయ లయి సత్య
మరిభయంకర తేజోవిహారి యనుచు
వెఱచి వేవేగ సిగ్గున జరగె ననఁగ. 78

తే. సమయనరుఁ డబ్ధిరణసీమఁ జక్రసింధు
ధవువియోగాగ్ని పాశుపతమున నేయ
మించి రయమున దాఁకఁగ మిట్టిపడిన
తత్కిరీటంబురీతినిఁ దళు కెసంగి. 79

చ. ఇనుఁ డపరాబ్ధిఁ గ్రుంకె గగనేందిర దాల్చినకుంకుమం బనాఁ
దనరెను సాంధ్యరాగరుచిదట్టము లై కనుపట్టెఁ దారల
య్యనిమిషభూషణోజ్జ్వలము లౌమగరాల మెఱుంగుగుంపు
లో, యనఁగ మనోజుఁ డొక్క మొగి నంతటఁ జల్లినతూపు
లో యనన్. 80

మ. తనబాహాస్థిరకార్యసంగరిమకాదా నిల్చునజ్ఞానమో
యనఁ గాఁ జీఁకటి మించె వెన్కఁ గననౌ నచ్ఛత్వమోనాఁగ బ్రా
గ్ఘనపాండుప్రభ దోఁచె సత్త్వగతలింగంబోయనం జంద్రుఁ డొ
ప్పె నిజానందకళల్ జెలంగె ననఁ గల్పించెఁ గనచ్చంద్రికల్. 81

మ. కృపయొక్కింతయు లేక చిత్తజుఁడు సారెన్ వాఁడిక్రొందళ్లుతో
రపు చెంగల్వ మెఱుంగుతూపు లెదఁ దూఱం బెట్టుగా నేయఁగా
విపరీతస్థితిఁ గోయిల ల్మొరయఁగా విభ్రాంతితో మించఁగా
నపు డా వెన్నెలకుం గలంగె నలకన్యారత్న మత్యంతమున్.

ఆ. కలఁగి కలువ ఱేనిఁ గనుఁగొని కటకటా
తగునె చంద్ర నీకుఁ దలిరుబోండ్ల
నలఁచుదుర్గుణంబు కలకాల మీగతిఁ
బాప మెనయ నేమి ఫలము దీన. 83

సీ. ఇనునితో జోడుగాఁ దనరెద ననుచునో
యధ్వగావళి నిట్టు లలచు టెల్ల
సోమనామము దాల్చి సొలసెద ననుచునో
యుగ్రరూపస్ఫూర్తి నొనరు టెల్ల
బడబాగ్నితోఁగూడ బొడమితి ననుచునో
వేఁడివెన్నెలలచే వేచు టెల్ల
హరిసమాఖ్య వహించి యలరితి ననుచునో
పటుభయంకరవృత్తిఁ బరఁగు టెల్ల
తే. పద్మినులఁ బ్రోచి చెలువుచేఁ బ్రణుతిఁ గాంచి
చల్ల నగుచోటనే నిల్చి జనులు మెచ్చ
జగతి కాదరు వైనదత్సద్గుణంబు
లెంచ వారలసమత నీకేల కలుగు. 84

మ. అరయంగాఁ దనతల్లియింటి కహితవ్యాపారముం జేసి యి
ద్ధర నాత్మీయవిరోధి శివునకుం దాభూషణం బయ్యెనే
తఱి నమ్మందగఁడంచు నెంచక నినుఁ దామామగా నెంచు తా
మెరతూపుందొర యింతమాత్రమునకై మిన్నందెదే
చంద్రమా. 85

తె. అరయఁ బాశ్చాత్యమహిభృత్ప్రధాంతరమునఁ
దిరిగి సురపానహితరీతి సొబ గెసంగి

సరగ గురుభక్తి దొరగి గోసంగి వైతె
నీకుఁ జెల్లునె ద్విజరాజనియతి చంద్ర. 86

క. నక్షత్రేశత గలని
న్నీక్షితి రా జనఁగఁ దగునె యెప్పుడు నమరుల్
ప్రక్షీణునిఁ జేసిన నీ
వక్షయగతి బ్రతికె దొర యాశ్చర్యముగన్. 87

వ. అని యివ్విధంబున. 88

తే. చందమామను దూరి నీచందమాన
చంద మామందమారుత స్యందఘాన
బిందుమాధుర్యధరశరబృంద యనుచుఁ
నందమానందనునిఁ బల్కె నలరుఁబోఁడి. 89

తే. మార నిను శంకరుఁడు పలుమారు మార
వలయుఁ గ్రమ్మఱ బ్రతికించెఁ దలఁచె నకట
యట్టియవివేకమునసు మీా గట్టుఁబట్టి
బెట్టుజటగట్టి భైక్షంబు బట్టఁ గడఁగె. 90

పంచచామరము.

రమాకుమార సారె పాంథ రాజి నెంచ నిట్లు బీ
రమా యుమాధినాథుతోడ రాయడించి మించి నే
ర మాని తౌర నీకునుం దురంగ మొక్కకీరమా
రమారమి న్నెలంగ కౌర రవ్వ సేయ సారమా. 91

సీ. మెత్తందనము గల్గు నెత్తమ్మిరేకుల
కేలాగు గలిగెనో యిట్టివేఁడి
కోమలత్వముఁ జెంది కొమరొందుకలువల
కేరీతిఁ గలిగెనో యిట్టివాఁడి

చల్లనై వలపుచే నుల్లసిల్ మొల్లల
కేలాగు గలిగెనో యిట్టియుడుకు
మంచిమాటలచేత నంచితం బగుచిల్క
కేవగఁ గలిగెనో యిట్టిదుడుకు
తే. కటకటా నీవు చేపట్టఁ గాని కాదె
ఇష్టు డిన్నియు నన్నిట్లు లేఁచఁ దొడఁగె
జగతి నెటువంటివస్తువు ల్సద్గుణంబు
విడువకుండును దుర్గుణాన్వితునిఁ గూడి. 92

క. పలుభూజములం దిరుగుచు
బలుభూతం బైననిన్ను బాములఁ బెట్టఁగ
వలయును సుడిఁబడఁ గాని
మ్మలయుటఁ జాలించి నిలువు మలయానిలమా. 93

వ. అని మఱియును. 94

క. చిలుకా నాపాలికి మరు
చిలుకా నీ విపుడు చెలిమిఁ జేసితె మున్నే
పలుకాదర మెనయవుగా
పలుకాఁకలపాలు సేయఁ బాడియె నీకుఁగ. 95

తే. ఔర నీయొకకంఠ్య మేమనఁగ వచ్చుఁ
బల్లవాసక్తిఁ బ్రబలి తా ప్రజలు నవ్వ
నల్లపలుగాకులనుగూడి తనుచుఁ గాదె
కోకిలా నిన్ను రాముఁడు కోపగించె. 96

తే. తుమ్మెద నటంచు వత్తు వెందును జెలంగి
నీదుమధుపానవృత్తి గణించ నేల

చులుకుముట్టంగ మొరయుచు సోఁకునట్టి
యలిశిలీముఖ మంచు ని న్ననఁగ వినవె. 97

క. అని విధుమదనులను సమీ
రణశుకకోకిలల మధుకరంబును నిందిం
చును వనితామణి ఘనతర
కనదనుపమవిరహతాపగతిఁ గలిగించన్. 98

క. అచ్చెరువుఁ జెంది నెచ్చెలు
లచ్చానకు శైత్యకృత్య మలరించి మఱిన్
మెచ్చులరంగ వచించిరి
విచ్చలవిడి గారవంబు వెలయఁగఁ గరుణన్. 99

ఆ. ఇంత కలఁగ నేల యెలనాగ రేపు మా
పటికిఁ బెండ్లి యౌను ప్రౌఢివెలయ
నీకుఁ గృష్ణరాయభూకాంతునకును నీ
చింతితార్థఫలము సిద్ధి యగును. 100

తే. అని యనేకవిధంబుల ననునయించి
గారవింపుచు మిక్కిలి యూఱడించి
తెలివితో నుండె నెంతయుఁ దివెబోణి
యప్పు డంతంత వేగుజా మయ్యె నచట. 101

క. మిన్నక కుక్కుటములు తమ
చెన్నగు కాలజ్ఞరీతి శివు బాహ్యముగా
నెన్నెఁదరదేమి మీయం
దున్నాఁడో యనుచుఁ దెలుపునోజ న్మొరసెన్. 102

చ. అలగురుఁ డట్టివేకువ సురాపగఁ గ్రుంకి తదీయతీరమం
దలరిచినట్టిసైకతమయంబగులింగము పూజసేయఁగా

దలఁచి తదేకనిష్ఠ నవశ్యామరసం బపు డెత్తె భక్తి రం
జిల నన వేగుఁజుక్కవెలసెన్ తళుకుంజిగితోడఁ బ్రాగ్దిశన్.

తే. అపుడు ప్రాగ్భామ స్నానార్థ మర్ణవంబు
దరిని నుదయాచలాంతికస్థలమునందు
నారవైచినచెంగావిచీర యనఁగ
నరుణదీధితి గన నయ్యె నంచితముగ. 104

సీ. ఇంద్రుఁడు కొలువుకు నేతెంచి పలుపున
గీలించుమహితాళికెంపనంగ
నమరులసభఁ జూడ నరుదెంచునొకభక్తి
పరుఁడు దెచ్చిననిమ్మపం డనంగ
నందనవనమందుఁ గ్రందన నెరజాజు
పొలుపొందుదానిమ్మపూవనంగ
వినయంబుతోడ నింద్రునిభృత్యుఁడు ధరించు
కెంగేలిబంగారుగిం డనంగ

తే. నప్పు డుదయించి వచ్చె నీహారతిమిర
కువలయచకోరవిస్ఫూర్తి గుందుపడఁగ
విశ్వజనచక్షురంభోజవితతితోన
బద్మతతు లెల్ల వికసించఁ బద్మహితుఁడు. 105

తే. అప్పు డప్పాజి కృష్ణరాయలను బెండ్లి
కొడుకుఁ జేయంగ నెంచ పుత్తడిమెఱుంగు
డంబుల నెసంగుబలుడివాణంబులోన
భద్రపీఠంబుపై నుంచెఁ బ్రౌఢి మించ. 106

వ. తదనంతరంబ. 107

చ. కులుకుచు నిబ్బరంపుబిగిగుబ్బలు పయ్యెటలోన మించఁగా
నళుకుచుఁ గౌనుఁదీఁగె శ్రవణాభరణంబులు హారవల్లరుల్
జెళుకుచు నిగ్గు లీన వలభిన్మణివేణి నటించ తావినూ
నెల సిరసంథ ఔ నొక్కతరుణీమణి కన్నడరాయహాళికిన్.

క. హృద్యానవద్యవాద్యర
వాద్యసుగీతస్వనంబు లతివలపాటల్
చోద్యం బొసంగె నెంతయు
సద్యోవ్యాపై వాహికప్రసన్నతఁ జెల్వెన్. 109

ఆ. ఒకలతాంగి తావి యొనరినయటకలి
యొసఁగ వేగ నొక్క బిసరుహాక్షి
నెరులు బ్రామ నొక్కనెలఁత కొప్పెరనీట
జలకమార్చి క్రొత్తవలువ లొసఁగ. 110

క. తడి యొత్తె నప్పు డొకపు
త్తడిబొమ్మ నృపాలమణికిఁ దాత్పర్యమునన్.
వడి సాంబ్రాణిని ధూపం
బడరించె లతాంగి యొకతె యవనీపతికిన్. 111

సీ. సరిగంచువలిపమేల్ జంటిరుమాలుడాల్
నెరులపూసరులపై నీటుజూప
వెలలేనిముత్యాల తళుకుచౌకట్లతో
మగరాలబావిలీ లొన్నగసుఁజూప
మెఱుఁగారుజాతికస్తురిగీఱుబొట్టుతో
ముంగురు ల్పలుమాఱు ముచ్చటాడ
తలుకుగందంపునిద్దపునిండుపూఁతతోఁ
జలువదుప్పటినిగ్గు సరస మలర

తే. మూరురాయరగండ పెండేరముఖ్య
లలితభూషణకలితుఁ డై యలరె నప్పు
డలరువిలుకాని చెలువంబు నతిశయించి
వీరనరసింహరాయకుమారశౌరి. 112

క. వైవాహికార్హవస్తు
శ్రీ వెలయఁగఁ దత్తదుచితశృంగారవిధుల్
వేవేగ నొనర్పుచు గజ
భూవిభుఁ డలరె న్నితాంతమోదం బెసఁగన్. 113

క. కులదేవతార్చనాదిక
విలసితకళ్యాణలీల వెలయఁగ నంతేఁ
జెలఁగిరి యంతఃపురిలో
సులలితవిప్రాంగనాదిసుదతులు వేడ్కన్. 114

మ. ఘనుఁ డస్తాద్రికిఁ జేరెఁ జక్రములకుం దేహారె నాకాశమ
ధ్యనిరూఢద్యుతితారకాప్రతతు లంత న్వింతలై పారెసా
రె నిరీక్షించఁగ వేడ్కలూరె శశి మీఱెం బ్రాగ్దిశాభామినీ
ఘనవక్షోరుహహారమౌక్తికమనంగా వారియుప్పొంగఁగన్.

సీ. హాటకోన్నతకాంతపాటలద్యుతి మించు
డెవ్వాటిల్వేనవేల్ తేజరిలఁగ
వజ్రమౌక్తికముఖ్యవరరత్ననిర్మిత
చ్ఛత్రచామరకాంతి చౌకళింప
బిరుదాంకకేతనస్ఫురదంబరచ్ఛటల్
మించి యంబరమున సంచరింప
మౌళిమండనరత్నపాళీలసద్ద్యుతుల్
దీపాంకురంబులఁ దెగడి మెఱయఁ

తే. బగలువత్తులు దినకరప్రభల వెలుఁగ
నపుడు గజపతి దోడ్తేర హావుసుమీఱ
వచ్చెఁ బెండ్లికుమారుండు వాద్యరవము
లెసఁగఁ బెండ్లింటికడకు భద్రేభ మెక్కి. 116

ఉ. వచ్చి మదేభముం డిగిసువాసిను లిచ్చు మెఱుంగుటారతుల్
మచ్చికమీఱఁ గన్గొని చెలంగుచు ద్వారము లెల్లఁదాఁటిభా
స్వచ్ఛటులేందుకాంతమణి సంఘటితం। బగు పెండ్లితిన్నెపై
హెచ్చినహేమపీఠముపయిన్వసియించెనృపాలుఁడయ్యెడన్.

మ. ఘనవిప్రుల్ నృపమౌళిచేనపుడు సంకల్పంబు సేయించి భూ
జనరక్షాంచిత మైనహస్తమున భాస్వత్కంకణం బుంచి చెం
దినవేడ్కన్ గజరాజనందనను దోడ్తెమ్మన్న బాలామణుల్
మనసుల్ రంజిలఁ బాటలుల్లసిల శుంభల్లీలఁ దోడ్తెచ్చినన్.

తే. మదనుఁ డనుబొమ్మలాటగాఁ డద నెఱింగి
రాజునెదుటికిఁ దెరలోన రహిఁ జెలంగు
మెచ్చుబంగారుప్రతిమను దెచ్చె ననఁగ
వచ్చెఁ బెండ్లికుమారి చెల్వంబు మీఱి. 119

తే. సరగఁ దెరబట్టి మంగళాష్టకము జదువఁ
బట్టెఁ దనయొద్దఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొనుచు
నపుడు గజపతి సంకల్ప మాచరించెఁ
దెలివిగను గోత్రనామముల్ కలయ నుడివి. 120

తే. సరగపట్టపుదేవియంజలి నొసంగు
కలశజలములచేత రాయలపదాబ్జ
ములకు వర్ఘ్య మొసంగి యాభూవరుండు
గంధమాల్యాభరణవస్త్రకలితుఁ జేసి. 121

క. మధుపర్క మొసఁగి కలశాం
బుధి హరికిఁ లక్ష్మి నొసఁగుపోలికె గజరా
డ్వీధుఁడు సుత దారవోసెం
బ్రథితోన్నతి మీఱఁ గృష్ణరాయల కెలమిన్. 122

ఆ. అట మిటార్లు గొంద రపరంజిజిగిమెట్టుఁ
బ్రాలపుటికె లిడిరి ప్రౌఢి మిగుల
శంఖకాహళాదిసద్రావములు మ్రోయఁ
బాటలాధరాళిపాట లెసఁగ. 123

క. శృంగారవతిగళంబున
మంగళసూత్రంబు గట్టె మహనీయకళల్
రంగలరఁ గృష్ణరాయలు
సంగతి దనర న్నితాంతసంతోషమునన్. 124

తే. అపుడు తలఁబ్రాలు వోసి యన్యోన్యమ స్త
కముల నెలమి వధూవరుల్ కమలశరుఁడు
రతియుఁ దమకీర్తితతులు ధరాతలమునఁ
దేటపడఁ జేసి రనఁగ ముత్తెములగముల. 125

తే. అలయరుంధతిదర్శన మాచరించి
యెలమిమీఱ వధూవరు లిచ్చి రఖిల
జనుల కెంతయుఁ దాంబూలచయము జాల
వల్లికలకాంతు లంతట నుల్లసిలఁగ. 126

క. విలసితబహువైభవముల
నలరుచు నాగవలిఁ జేసి యఖిలార్థిజనం
బులకు వరహాలుమాళ్వి
చ్చలవిడి పచ్చడము లిచ్చె జనవరుఁ డంతన్. 127

తే. ఘనతరాపూపసూపాజ్యకలితభోజ
నముల సంతృప్తిఁ జెందె బాంధవజనంబు
లభినుతింపంగ వశమె బ్రహ్మాదులకును
వలను మీఱంగ నప్పెండ్లివైభవంబు. 128

క. అంత నవరత్నకాంచన
కాంతం బై వెలయుకేళికాగృహమున న
భ్యంతరశయ్యాతలమున
నెంతయు రాయలు వసింప నెలమి దలిర్పన్. 129

మ. చెలువ ల్దోడ్కొని రామణీఖచితమంజీరధ్వనుల్ మించఁగాఁ
దళుకుం జెక్కుమెఱుంగుటద్దములపై తాటంకరత్నద్యుతుల్
వెలయం దా గజరాజపుత్త్రి యగుతీవిం దెల్పుచందాన వ
చ్చె లతాంగీమణి మందమందగతులన్ శృంగారముప్పొంగఁ

తే. వచ్చి పడుకింటిగడప కివ్వలనె నిలిచి [గన్.
సిగ్గున శిరంబు వంచునచ్చిగురుబోఁడి
తచ్చనల్ మెచ్చు పదమంచుఁ దలిరుబోండ్లు
నృపతిముంగల నిల్పిరి నేర్పు వెలయ. 131

తే. రాయబారంబు బంపె నీరమణి కృష్ణ
రాయ భారంబు మీఁదె యీరాజవదన
చాల దయచేయుటకు ముద్దరాలుసుమ్మి
యే మెఱుంగదు గోల భూమీశతిలక. 132

క. అని యొకనెపంబుఁ బెట్టుక
యనుఁగుంజెలువలు జనంగ నవనతముఖి యై
కనకమణిస్తంభము మఱుఁ
గున నిల్చినతరుణిఁ జూచి కుతుకం బలరన్. 133

తే. అపుడు నరనాథుఁ డింతి కిట్లనియెఁ దరుణి
యింత సిగ్గేల నీకు నిన్నెప్పు డెప్పు
డెనయుదు నటంచు మదిలోన నెంచియున్న
నన్ను దయసేయఁ గదవె పొందళుకుబొమ్మ. 134

క. స్థిర మగుదుర్గవ్రజముఁ
స్థిరరణమున నాక్రమించితిఁ శీఘ్రముగా
మరురణమున నీకుచయుగ
వరదుర్గము లాక్రమింపవలయుం జుమ్మీ. 135

క. అని సరసోక్తులు మెరయఁ
వినతాంగిం జేర దీసి విరిపానుపునఁ
మనసారఁ గౌఁగిలింపుచు
జనితామోదం బెలర్ప జనవరుఁ డంతఁ. 136

సీ. వాలారుకొనగోట వాలపెన్నెరిగొప్పు
నీటుగా పలుమారు నిమిరి నిమిరి
మొలక లౌతరుణిచన్నులమీఁద నొంతయు
నొరపుగా నెలవంక లుంచి యుంచి
తళుకు లొచును ముద్దుగులుకుచెక్కిళ్ళను
ననువుమీఱఁగ ముద్దు లాడి యాడి
తేనియల్ జిప్పిల్లుతెరవనిద్దపుమోవి
చాలఁగఁ దనివారఁ గ్రోలి క్రోలి

తే. యలరుపై వ్రాలునెలదేఁటిచెలువు మించి
పంచశరశాస్త్రసరసప్రపంచసరణి
నమితరతిసుఖవార్ధి నోలాడి మిగులఁ
దనిసి తనియించె లలితాంగి ధరణివిభుఁడు. 137

మ. అల వేదండనృపాలుఁ డశ్వగజభూషానేకసద్వస్తువుల్
కొలఁదుల్ మీఱఁగ నిచ్చిపంపఁగ దిశల్ ఘూర్ణిల్లు భేరీరవం
బులతో సేనలు గొల్వఁ దేజమడరన్ భూమీజను ల్మెచ్చఁగా
జలజాతాక్షుఁడనంగరాయలపు డుత్సాహంబునం గ్రమ్మఱెన్.

క. అరణముగా గజపతివా
రరుదారం గృష్ణ కవలియఖిలస్థలముల్
సరసత నొసంగఁ గైకొని
వరజయకీర్తిప్రతాపవైభవ మలరన్. 139

తే. కల్బరగికోటమీఁద లగ్గలకు నెక్కి
కార్య మొనరించి జయలక్ష్మిఁ గాంచి యచట
నుండి తనరాజ్యమునఁ గల్గునొరపుమీఱు
మంచిదేవస్థలంబు లీక్షించ నెంచి. 140

సీ. శ్రీశైలకాళహస్తిచిదంబరాదిక
రమణీయశైవస్థలములు జూచి
శ్రీరంగ కాంచికాశేషాచలప్రము
ఖము లైనవిష్ణుస్థలములఁ జూచి
అర్ణవఘనతామ్రపర్ణిక వేరసు
తాముఖ్యపుణ్యతీర్థములు జూచి
చోళకేరళపాండ్యసురుచిరనిజభుజా
శ్రయదేశజాగ్రహారములు జూచి

తే. విలసితోత్సవములు చాలవెలయఁ జేసి
విజయపురి గోలకొండవా ర్వెఱగుపడఁగ
విజయనగరంబుఁ జేరె దిగ్విజయలీలఁ
బ్రజలు వర్ణింప శ్రీకృష్ణరాయనృపతి. 141

తే. బంధురకవీంద్రకృతులలోఁ బ్రౌఢిఁ గన్న
మనుచరిత్రాదికృతు లంది మహిమ చెలఁగి
సకలసామ్రాజ్యవైభవ సరణి వెలయ
ధరణి యేలుచు నుండె నద్ధరణివిభుఁడు. 142

శా. నిర్వాణప్రదదివ్యనామబలభిన్నీలోపలశ్యామగం
ధర్వస్తుత్యయశోవిహారజనహృత్తాపార్తిసంహారవాక్
ఛర్వాణీరమణాద్భుతప్రదమహాశౌర్యప్రభావోదయా
యార్వీట్యన్వయచిన్న వేంకటధరాధ్యక్షార్చితాంఘ్రిద్వయా.

క. శరణాగతరక్షణఘన, బిరుదాంకా భక్తిమద్విభీషణకరుణా
భరణాంతకకరణాతి, స్ఫురణాసకలదివిజప్రపూజితచరణా.

ఉత్సాహము. ఘాటకాహరా ప్రసిద్ధతారకాక్షరప్రదా
హాటకాంగదావతంస హారభూషణోజ్జ్వలా
పాటితారివీర నిత్యపావనాకృతీ జగ
న్నాటకక్రియాధురీణ నవ్యసద్గుణోన్నతీ. 145

గద్యము. ఇది శ్రీమహోరుగంటి కాశీపతి సద్గురురాజయోగీంద్ర చరణారవిందసంధానిత మనోవిహార నిరంతరానందకరరాజ యోగసామ్రాజ్యలక్ష్మీధురంధర స్వస్వరూపానుభవసంపన్న జ్ఞానప్రసూనాంబికా కాళహస్తీశ్వరకటాక్ష వీక్షణ ప్రసాదాసాదిత కవితాచమత్కార ధూర్జటిపౌత్ర కాళయామాత్య లక్ష్మ్యంబికాదత్త పోలసమంత్రి గుర్వమాంబికా కుమారధూర్జటిప్రణీతం బైన కృష్ణరాయవిజయంబునందు సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము.

కృష్ణరాయవిజయము సంపూర్ణము.

చెన్నపురి: 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1929.

ప ద్య కా వ్య ము లు.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
అచ్చతెనుఁగు రామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	1	4
డిటో కాలికోబైండు ...	1	10
అడవిమల్లెలు, ఎనమండ్ర నారాయణమూర్తిగారిది	0	8
అధ్యాత్మరామాయణము, క్రొత్తకూర్పు ...	1	8
అనంతునిఛందము, ఛందోదర్పణము ...	0	14
అనిరుద్ధచరిత్రము, కనుపర్తి అబ్బయామాత్యప్రణీతము	0	8
డిటో కాలికోబైండు ...	0	14
అప్పకవీయము, శ్రీగిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారి విమర్శతో నున్నది ...	2	8
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక (భాగవతము) ...	0	4
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము ...	0	2
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైనప్రతులకన్న అన్నివిధములబాగుగనున్నది	5	8
డిటో అత్యుత్తమప్రతి, రెండుసంపుటములు	7	8
డిటో 3 సంపుటములు ...	9	0
శ్రీమదాంధ్రభారతము-పద్యకావ్యము:—		
7 సంపుటముల ప్రతి ...	14	0
3 సంపుటముల ప్రతి ...	13	0
ఆది, సభాపర్వములు గలసంపుటము ...	2	0
ఆరణ్యపర్వము ,, ...	2	0
విరాటోద్యోగపర్వములు ,, ...	2	0
భీష్మద్రోణపర్వములు ,, ...	2	0

		ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు	...	2	0
శాంతిపర్వము	...	2	0
అనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మౌసల, మహాప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణపర్వములుగల సంపుటము		2	0
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	5	8
యుద్ధపంచకము, స్త్రీపర్వము	...	3	12
శాంతిసప్తకము ,,	...	3	12
ఆదిపర్వముమాత్రము, పెద్దచ్చు, చిన్నసైజు	...	1	8
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము, మల్లాదిసూర్యనారాయణశాస్త్రి		0	8
ఆనందరంగరాట్ఛందము, కాలికోబైండు	...	1	8
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0	2
ఆంధ్రభాషార్ణవము, అట్టబైండు	...	0	12
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము		0	12
డిటో కాలికోబైండు	...	1	0
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	...	0	8
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు, గిల్టుబైండు	...	2	0
ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమనాథకృతము		1	8
కవిసంశయవిచ్ఛేదము, అడిదము సూరకవిది	...	0	6
కవికర్ణరసాయనము (మాంధాతచరిత్ర)	...	1	8
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాగితములు	...	2	4
కాశీఖండము, చక్కనిక్రొత్తకూర్పు	...	1	8
డిటో కాలికోబైండు	...	1	12